

XIX. ÉVFOLYAM

7. SZÁM.

107
BUDAPEST, 1929

MÁRCIUS 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Egy feljegyzéshez.

A *Magyarság* mult vasárnapi számában »Egy író intim feljegyzései« alatt ezt írja »Ódondász«:

»Vécsey Leó kollégámat megkérte az egyik csendőrségi ujság szerkesztője, írjon regényt a lapjának. A szerkesztő előadta, hogy olyan regényre van szüksége, amelyben lehetőleg altiszt és legénységi állományú csendőrök szerepelnek; legyen benne szerelem, hozzá megfelelő bonyodalom, amelyben szintén szerepe van a csendőröknek, akik végül is rendet és nyugalmat teremtenek és így tovább.

Vécsey Leó meghallgatta nyugodtan, mik lennének a regény megkomponálásánál a főbb irányadó szempontok és akkor annyit mondott:

— Mást gondoltam én, Szerkesztő úr...

— Mit? — kérdezte kíváncsian a százados-szerkesztő.

Vécsey Leó halálosan komoly maradt:

— Azt gondoltam, kérem, hogy regényem színtere valamelyik angliai gyarmat lesz, ahol lázadás tör ki az anyaország ellen. Anglia nagy bajba jut s végső szorultságában magyar csendőrséget kér segítségül. Csendőreink rendet is teremtenek aztán...

— Brávó, uram! — kiáltott fel a szerkesztő és megkötötték a szerződést.

Eddig a szellemes intim feljegyzés, amelyet azonban kénytelenek vagyunk a magunk részéről némiképpen kiegészíteni. Nem azért, mintha nem értenők az ártatlan tréfának akármilyen formáját, hanem azért, mert nézetünk szerint vannak dolgok, amelyekből nem szabad tréfát űzni, se jót, se rosszat.

Még a mult év elején megkértük Komáromy Jánost, a kiváló író, hogy írjon egy regényt a *Csendőrségi Lapok* számára. Komáromy János azt felelte, hogy nagy elfoglaltságára és már elvállalt írói kötelezettségeire való tekintettel, amelyek hosszabb időre lefoglalják, kérésünknek egyelőre nem tud eleget tenni; de figyelmünkbe ajánlotta Vécsey Leót, a *Magyarság* munkatársát, aki a regény azonnal való megírását bizonyára vállalni fogja.

Vécsey Leónak — egészen természetesen — megmondottuk, hogy mire van szükségünk. Olyan irodalmi színvonalon álló regényre, amely a *Csendőrségi Lapokba* való, amelynek tárgya olvasóink, a csendőrök érdeklődési köréből van meritve s amelynek alakjai között csendőrök is szerepelnek. Ebben semmi nevetséges dolog nincsen: egy csendőr szerelmét, örömét, bánatát, életének kis és nagy tragédiáit éppen úgy regénybe lehet foglalni, mint az örgrófét vagy a földesúrét s ha nekünk akármilyen regény jó lenne, akkor

nem kellene írókkal tárgyalnunk: tucatszámra és potomáron vásárolhatnánk akár minden számunkhoz egyet.

Vécsey Leó azt felelte, hogy van neki egy régebbi regénytémája, nem lehetne-e esetleg azt felhasználni. Ha jól emlékszünk, egy világjáró gazdag magyar földesúrról volt benne szó, akit Ausztráliában meggyilkolnak. A család kérésére egy Amerikát járt, angolul beszélő magyar csendőr tiszthelyettes nyugdíjba megy, kimegy Ausztráliába és a gyilkosságot kideríti. Eredetileg detektivet akart szerepeltetni, — mondta a szerző — de ha kívánjuk, helyette csendőrt is szerepeltethet, mert ez a regény témáját és felépítését nem fogja lényegesen befolyásolni.

Mi erre azt feleltük, hogy ez a téma nagyon jó lehet egy detektívregény számára, de a mi józan gondolkodású csendőreinknek túlságosan fantasztikus. Nekünk nem ausztráliai, hanem magyar regényre van szükségünk, magyar faluval, magyar levegővel, magyar legényekkel, leányokkal és sok-sok magyar hazafissággal. Ez kell a magyar csendőrnek, nem ausztráliai négerék históriája.

Ezt az író is belátta és megígérte, hogy majd gondolkodni fog egy ilyen témán s ha talál, a megírandó regény vázlatát elküldi nekünk.

Ennyi volt az egész, Vécsey Leóval többet nem találkoztunk, a dolog abbamaradt. Angliai gyarmat lázadásáról, magyar csendőrök segítségéről és hasonló okos dolgokról szó sem esett, ilyesmire tehát a legjobb akaratunk mellett sem volt alkalmunk brávozni. Azt is csak a *Magyarság*-ból tudtuk meg, hogy mi valamiféle szerződést is kötöttünk volna.

Van az esetnek két tanulsága.

Az egyik az, hogy a szegény Igazság nyakán még a tréfa kedvéért sem szabad ilyen nagyon nagyot csavarintani, ha ez mindjárt harminc sort eredményez is. Ez a kisebbik tanulság, a lényegtelenebbik. A másik valamivel komolyabb.

Anglia nagy, gazdag és hatalmas. Egy lázadó gyarmatocska megfékezése nem okoz gondot neki. Magyarország csonka, koldusszegény és védtelen s a többek között Anglia által is lefegyverzett és agyonellenőrzött magyar csendőrség pedig alig elég arra, hogy havi 250—300 órás szolgálatok mellett itthon rendet tartson. És ezt a nyomorult országot, meg ezt a néhány magyar csendőrt kéri fel a végső szorultságba jutott világhatalmas Anglia, hogy segítsen neki rendet teremteni a saját portáján? Hahaha! Na, hát ez kitünő, az embernek a hasát kell fognia nevéttében, ugy-e?

Mi pedig azt mondjuk, hogy ezen a világ mindenféle nációja mulathat, csak egyetlenegy embernek nem szabad rajta nevetni: a magyarnak. Mert ami mások számára tréfás vasárnapi feljegyzés, az a mi számunkra véresen, halálosan komoly tragédia, amiből jóízű ember nem farag vicceket.

Az adócsalásról.

Irta: ZSOLDOS BENŐ budapesti kir. ítélőtáblai bíró.

A bűnügyi nyomozás nehéz feladataival gyakorlatilag foglalkozókra nézve nem csekély fontosságú dolog az, hogy a mai jogéletünkben oly »népszerűnek« s ebből folyóan gyakorinak tapasztalt bűncselekményeknek, a röviden ugynevezett *adócsalásoknak* oly sokféle változatával lényegében ismerősek legyenek, általában tudomásuk legyen azok elkövetésének és megtorlásának a jogélet fejlődésével és gazdasági viszonyaink folytonos alakulásaival együtt oly sok módosulásnak kitett feltételeiről és szabályairól, hogy adott esetekben, a tudomásukra jutott gyanúokok alapján mindig már eleve, a kellő irányban legyenek képesek a nyomozó eljárást a kezükbe venni és kellő helyen és időben alkalmazott intézkedéseikkel a gyanúsítottak terhére vagy javára szolgáló jelenségeket megfelelő biztossággal és tájékozottsággal legyenek képesek felismerni és az eljárás kívánatos sikere érdekében minden részletében tisztába hozni.

Igaz, hogy az adócsalási esetek nyomozására elsősorban a pénzügyi hatóságok és közegek vannak hivatva és nem a csendőrség, mégis azt hiszem, hogy a csendőrség tagjai is hasznát fogják venni annak, ha ezekben a bűncselekményekben is legalább általános tájékozottsággal rendelkeznek annál is inkább, miután irodalmunkban az adócsalási jogszabályok ilyen összefoglaló módon eddig még egyáltalában nincsenek feldolgozva.

Miután az 1920. évi XXXII. t. c. 1. §-a kimondja, hogy adócsalás minden olyan cselekmény, melyet vala-

mely közadóról *rendelkező törvény, illetőleg* szabály kifejezetten *adócsalásnak* nyilvánít: a következőkben fel fogom sorolni mindazokat a cselekményeket, amelyek a háboru után keletkezett, idevonatkozó törvényeinkben és pedig a fényüzési és forgalmi adóról szóló 1920. évi XVI. t. c.-ben, a vagyonátruházási illetékekről rendelkező 1920. évi XXXIV. t. c.-ben, az ugynevezett I. és II-ik vagyonváltságtörvényben (1921. évi XV. t. c. és 1921. évi XLV. t. c.), az örleési és forgalmi adóról szóló 1921. évi XXXIX. t. c.-ben, a házadóra vonatkozó 200/1927. P. M. számú rendeletben, a kereseti adókat tárgyzó 300/1927. P. M. számú rendeletben, a társulati adóra vonatkozó 400—1927. számú rendeletben, a jövedelemadóra és vagyonadóra vonatkozó 500/1927. számú rendeletben, végül a 700/1927. P. M. szám alatt a rokkantellátási adóra vonatkozóan kibocsátott rendeletben kifejezetten adócsalásokként vannak meghatározva.

Lássuk legelőször is azt, hogy az adócsalást megállapító bűncselekmény mely esetekben minősül súlyosabb büntetés alá eső *büntetté* és mikor képez az csupán *vétséget*?

Amiként azt a már idézett 1920. évi XXXII. t. c. 4. §-a kétségtelenül meghatározza: *büntetté* az adócsalás akkor, ha azt olyan személy követte el, aki adócsalás vétségeért vagy büntettéért már meg volt büntetve és büntetésének kiállása óta *tíz év* még nem telt el, — vagyis aki a kérdéses adótörvényekkel és szabályokkal már mint *visszaeső* jó újból összeütközésbe. Továbbá, ha az adócsalást *közhivatalnok*, a hivatala körében akár mint tettes, akár mint bűnsegédi bűnrészes követte el, aztán, ha a tettes vagy részes

Rúzsom János, — a palóc népfölkelő.

Népfölkelő volt. Éppúgy, mint a többi:
Már lassú vérű s ólmos is a láb.
Négy kis porontya rítt, hogy messze indult,
A négy poronty közt János is talán.

Vér-árok partján elmélázott rendre:
»A feles szőlő... a hízó malac...
Hej! Adta-szedte!« Csak furkálta egyre,
Hogy az ég rúdja szüretre mutat.

Aztán bitangságba ment egy vad golyó
És hogy-mikép, belé következett.
Kórházba vitték. János nyugalommal
Feküdt át a beteg négy hetet.

Majd hazament. Két hét volt írva rá
A cédulára. Ő hát leülte azt.
Hiába! Néki szabadságos kis hét,
Arok vagy kórház: egyformán parancs.

S hogy kesergett az asszony, búsult egyre,
Szelidre fogta dörmögő szavát:
»Szakács leszek hé, fazékná, hátú,
Kapitány mondta, ne bomolj! Nohát...«

Letelt a két hét. Fazékhoz állott
Ügy újév táján, ahogy visszament.
Osszesúgott-búgott a földiekkal:
Duplára mérte nekik a levest.

El-eldugdosta dirib-darabját,
Ami kis jóság kezéből szerte ment.
»A Nagyfő Pista?... Az ángyom jia...
Majd meghal éhen... adta rossz gyerek!...«

Egyszer aztán — tán ez is parancs volt —
Fejét találta egy bolondos golyó.
Kórház se kellett, ápoló se hozzá:
Szemére csendes, halk álom borúlt.

De hát az asszony, az a négy gyerek,
A két hold szőlő csak bántotta még.
(Csak meg ne tudná mán a kapitány úr!...«)
Ügy vacsorátájt lopva hazatért.

— A pitvarban ült az asszony meg az ángya,
Ostt éppen róla került a beszéd:
»Nem látja híját a munka, a jóság,
Tegnap vettem meg a köves Ciberét.

De ezt ám nem írom meg neki!
Ügyis régen fáj a foga rája.
Hagy örüljön, mikor meggyün! lássa:
Nem hal éhen az ő kis családja!«

Kovács Pál csendőr
(Hejőcsaba).

az adócsalás elkövetésével *üzletszerűen* foglalkozik, végül, ha mint később látni fogjuk, valamely törvény az adócsalást kifejezetten büntettnak nyilvánítja (p. o. az 1921. évi XV. t. c. 46. §.). Minden más esetben az adócsalási cselekmény *vétséggá* minősül, melynek a kísérlete is büntett alá esik.

A következőkben az adócsalást megállapító egyes jogszabályokról fogunk szólni.

a) *A fényüzési és forgalmi adótörvény* (1920. évi XVI. t. c.) 13-ik §-a kötelezővé teszi a bejelentést mindazon egyénekkal szemben, akik a *kiskereskedelem-ben* fényüzési tárgyak átruházásával foglalkoznak, míg a 18. §. az adólerovás ellenőrzésére alkalmas könyvek vagy feljegyzések vezetésére vonatkozó kötelezettséget állapítja meg. Aki tehát a most megjelölt kötelezettségeknek a kitűzött határidő alatt, a fényüzési forgalmi adó megrövidítésére irányuló szándékkal vagy egyáltalán nem, vagy nem a valóságnak megfelelően tesz eleget s így a bejelentésnek vagy pedig a könyveknek és feljegyzéseknek lényege, tartalma a valósággal ellenkező adatokat foglal magában: a fentebb hivatkozott törvény 22. §-a értelmében adócsalást követ el.

Ide vonatkozó további eset az, ha valaki a fényüzési tárgy átruházását vagy annak adóalapul szolgáló ellenértékét egészben vagy részben akár valótlan, avagy hiányos adatokat tartalmazó okirat kiállításával, akár más módon *eltitkolja*, továbbá ha valaki az üzleti könyveibe, feljegyzéseibe, adóvallomásába *tudva valótlan* vagy hiányos adatokat vezet be, vagy azokból egyes adatokat a fényüzési forgalmi adó megrövidítésére irányuló szándékból kihagy.

Fényüzési és forgalmi adócsalás továbbá annak a cselekménye is, aki az illetékes hatóság tévedésbe ejtésével őt meg nem illető *adómentességet* vesz igénybe vagy erre törekszik. De a törvény szerint elég ennek a megállapításához már az is, ha valaki másnak a javára az adómentességnek illetően jogtalan igénybevételehez hozzájárul és pedig akár cselekvéssel, akár pedig akként, hogy a való ténykörménynt a hatóság előtt másnak az érdekében szándékosan és tudatosan elhallgatja.

Végül a most szóban forgó törvényt sértő adócsalás az is, ha valaki a fényüzési és forgalmi adóra vonatkozó valamely beadványában, amelyhez sorolja a törvény az e tárgyban hozott határozata ellen irányuló jogorvoslati bejelentéseket is, — vagy a hatóság részéről az adókötelezetthez intézett kérdésekre adott válaszában szándékosan valótlan nyilatkozatot tesz. A fényüzési vagy forgalmi adó helyes megállapítására alkalmas ténykörménynek tudatos elhallgatása is adócsalást állapít meg.

Legfelsőbb bíróságunknak, a m. kir. Kuriának egyik újabb határozata adócsalást állapított meg abban az adott esetben is, mikor a vádlott az üzletében valamely fényüzési forgalmi adóköteles tárgynak a kiszolgáltatása után nem állított ki eladási bérletet és az adólerovás ellenőrzésére szolgáló jegyzék vezetését elmulasztotta. Megállapítja ez az ítélet azt is, hogy az államkincstár megrövidítésére irányuló szándék megállapításához elég, ha a *vádlott tudja*, hogy cselekményével vagy mulasztásával az államkincstár károsodik.

b) *A vagyonátruházási illethekek tárgyában* alkotott

Egy főszolgabíró emlékeiből.

Irta : R. O.

Az elgázolt siketnéma kerékpáros.

T. járási székhelyen szolgáltam akkoriban. Egy nyári reggelen arról értesültem, hogy a vonat elgázolt egy siketnéma, de igen vagyonos és tekintélyes mézáróst, aki hajnalban kerékpáron jött haza valami üzleti útjáról. Az őr már megejtette a nyomozást és mert a mezőn dolgozó emberek állítása szerint a vasuti sorompó az útátjárónál volt és a hulla a törött kerékpárral is azon a helyen feküdt, a vizsgálóbíró ki is szállt, mert a pályaőr, illetőleg esetleg a mozdonyvezető részéről is vétkes gondatlanságot látott fennforogni.

A helyszínére érkezvén megtudtam, hogy a helyzet és néhány szemtanu ingadozó előadása szerint a kerékpáros az útátjárónál keresztben haladt a sineken át; a sorompó nem volt lezárva, a vonat figyelmeztető sipolását pedig nem hallotta, mert siketnéma volt. Ezzel szemben az igen jó benyomást keltő pályaőr és a megbízhatónak látszó és értelmes mozdonyvezető határozottan azt állították, hogy a sorompó le volt eresztve, a mézáros nem az úton jött keresztül a pályán, hanem a sinek között haladt és a mozdonyvezető a kanyargó vonalon, fedett terepen későn vette észre; füttyjelzést adott és erősen fékezett, de már nem volt ideje megállítani a vonatot, így történt a szerencsétlenség.

A vizsgálóbíró a nyomozás feladatának elsősorban az ellentmondás tisztázását tekintette. A nyomozó őrparancsnok, mint már máskor is tette, segítségemet kérte e nehéz feladat megoldásához, mert tudta, hogy szívesen foglalkozom nyomozásokkal és többször lényegesen előmozdítottam a sikert.

Először természetesen hosszú vonalon és alaposan kerestük a kerékpár nyomát, de mert a poros úton — éppen szénahordás idején — addig már nagyon sok kocs elhaladt, a pályatesten pedig kavicságyazás volt, sem az egyik, sem a másik vonalon nem lehetett kerékpárnyomot találni. A járőrnek az volt a véleménye, hogy az úton jött az áldozat és a nyitva felejtett sorompó következménye a haláleset, vagyis vétkes gondatlanság forog fenn. Én viszont sokkal valószínűbbnek tartottam a vasuti alkalmazottak előadását, annyival is inkább, mert a szemtanuk nagyon messze dolgoztak az eset színhelyétől, csak a gép füttyülésére lettek figyelmessé, amikor már gyorsan bekövetkezett a szerencsétlenség. Megerősítette felfogásomat az a körülmény, hogy az úton sem közel, sem távol, sehol sem találtunk kerékpárnyomot, holott a tanuk állítása szerint abban az időben már több kocs hordott szénát, a kitéréseknél tehát valami nyomnak kellett volna lennie. E mellett szólt az a körülmény is, hogy a kerékpár abroncsai sem porosak, sem a harmatos fütől sárosak nem voltak.

Végre rászántam magamat és négykézláb mászva kerestem a sinek között a kerékpár nyomát, ami végre sikerrel is járt. Talán a 25-ik talpfán tenyérszerű olajfoltos helyen megtaláltam a gummikerék pontos nyomát és megmutattam a járőrnek. A járőrvezető egy cseppet sem neheztelt, hogy a megoldást nem ő találta meg, hanem a legnagyobb örömmel jelentette a vizsgálóbírónak az eredményt — és okult az eseten. Az eredményt természetesen még nagyobb örömmel fogadta a pályaőr és a mozdonyvezető. A vizsgálóbíró nehezen akarta elhinni a dolgot, még egyszer kiszállt a helyszínre, de hát a kerékpár nyoma világosan beszélt és eloszlott minden kétség az iránt, hogy a siketnéma mézáros kizárólag a maga vigyázatlanságának, sőt szabályellenes magatartásának köszönhetette halálát.

1920. évi XXXIV. t. c. 61. §-a szintén megállapít néhány adócsalási esetet, részint tudatos eltitkolás, részint valótlan előadás keretében. Így adócsalás tettese az, aki az illetékköteles hagyatékhoz vagy ajándékhoz tartozó tárgyakat, melyeknek bevallására kötelezve van, *tudatosan eltitkol*, — ugyancsak az is, aki a törvény által elrendelt eljárás folyamán, vagy a vagyonátruházásokról kiállított okiratban az illetékkötelezettségre, az illeték kulcsára vagy összegére nézve döntő körülményekről *tudatosan helytelen* vallomást vagy kijelentést tesz, vagy az ezekre a körülményekre nézve irányadó tényeket *tudva valótlanul* adja elő.

Idevágó adócsalás aztán az, ha valaki a vagyonátruházási illeték mérséklésére vagy visszatérítésére irányuló igény megokolására *tudatosan helytelen* vagy hiányos vallomást vagy előterjesztést tesz, miáltal az illeték teljes vagy részleges törlését, illetve visszatérítését nyeri el, — végül, ha valaki az örökhagyó vagyontárgyait, melyek bíróságnál, intézeteknél vagy személyeknél letétben vagy őrizetben voltak, vagy az örökhagyó halála folytán kifizetendő biztosítási összeget felveszi, bár tudta vagy a körülmények szerint tudnia kellett, hogy a felvétel feltételei nincsenek meg s különösen ha az így felvett értékeket a hagyatéki kimutatásban nem vallotta be.

c) Többrendbeli lényeges adócsalási bűncselekményt állapítanak meg az ugynevezett *első vagyonváltástörvénynek* 12., 28. és 46. §-ai. Ez a törvény (1921. évi XV. t. c.) a betétek, folyószámlakövetelések, a természetben elkülönítve őrzött készpénzletétek, továbbá a belföldi részvények és szövetkezeti üzletrészek,

a külföldi pénznemek és a külföldi értékpapírok vagyonváltásáról rendelkezik.

E törvény 12. §-a szerint adócsalást követ el az, aki tudatosan abból a célból, hogy a betétek, folyószámlakövetelések és letétek után járó vagyonváltás a törvénytől kisebb összegben állapíttassék meg, vagy valaki e vagyonváltás alól mentesüljön: valamely hatóságnál — ideértve az Országos Pénzügyi Tanácsot is — oly *valótlan adatot* terjeszt elő vagy oly *valótlan tény* állít, amely a vagyonváltás megrövidítésére alkalmas vagy váltásköteles vagyont elhallgat, — ugyancsak betétet szétir, követelést felapróz és őrzési letétet megoszt.

Ugyanilyen módon követhető el az adócsalás (28. §.) a *belföldi részvények és szövetkezeti üzletrészek* után járó vagyonváltás tekintetében is. E szakasz rendelkezése szerint bírálendő el annak a cselekménye is, aki a megváltott vállalatnak az állam részéről való átvételét megakadályozza vagy azt megghiúsítani igyekszik, vagy ha a cselekmény a megváltozott vagy a megváltás alatt álló vállalat vagyonállagának csökkentésére, esetleg az ilyen vállalat teherállományának a növelésére irányul. Idevonatkozóan tudnunk kell, hogy a most szóban forgó törvény intézkedése értelmében a *kincstár* az ipari és kereskedelmi részvénytársaságok és a házrészvénytársaságok vagyonát a *bevallott értéknek* a 85. §-ával megválthatja.

A *külföldi pénznemek* (készpénz, bankjegyek, államjegyek, pénztári utalványok, csekkek, devizák, külföldi valutára szóló követelések), továbbá *külföldi részvények*, szövetkezeti üzletrészek, élvezeti jegyek, kötvények, záloglevelek, sorsjegyek, állampapírok,

Fegyverhasználat bottal.

A járásban általános aratósztrájk volt. Egy este T. pusztá bérloje jelentette, hogy nála is megtagadta az aratót 50 arató. Mivel a késedelem veszéllyel járt, másnap reggelre kérte a hatósági beavatkozást.

A pusztán egy karhatalmi század tartózkodott a mármarosai idegen munkások védelmére, ezért csak hat csendőrrel mentem ki, ami az akkori viszonyok közt 50 sztrájkolóval szemben nem volt sok, sőt, mint látni fogjuk, a rendelkezésre álló század mellett is kevésnek bizonyult.

Reggel 6 órakor bejött értem a bérlo, aki jó barátom volt, kocsival és mikor felültünk, arra kért, hogy csak erélyesen lépjek fel. (Az események lezajlása után kijelentette, hogy fölösleges volt engem erre biztatni.) A tárgyalást a szérüskertben tartottam meg, ahová a csendőrök a munkásokat elővezették. Mivel nem voltak hajlandók a szerződésnek eleget tenni, meghoztam és kihirdettem az ítéletet, amely 30 napi elzárásra szól és a törvény értelmében fellebbezés mellett is végrehajtható.

Ezután felhívtam a csendőrök parancsnokát, hogy az elítélteket kísértesse be a járási székhelyre, hol a büntetést nyomban meg fogják kezdeni. A munkások ekkor a közelben álló kocsijaikhoz akartak menni azzal az ürüggyel, hogy ott van a felsőruhájuk, ezt azonban nem engedtem meg, mert attól tartottam, hogy elszélednek és nehéz lesz őket újból összeszedni.

Kimondtam tehát, hogy a ruhákat a velük lévő asszonyok hozzák utánuk, a járásörmestert pedig felhívtam, állítsa rendbe a foglyokat és kísértesse be őket a járási székhelyre. A rakoncátlan tömeg azonban ellenszegült s mert az általános sztrájk következtében a tanosztályból korán kikerült kevésbé tapasztalt legénység teljesített szolgálatot, erélyesebb fellépésre biztattam a csendőröket.

Ennek hatása alatt egy heves fiatal csendőr keményebben fogott hozzá a munkához s egyszerre csak azt láttam, hogy egy fogoly balkézzel megragadta a csendőr mellén a zubbonyát, jobbkezevel pedig csizmaszára felé nyúlt, nyilván kést akart onnan előrántani. Az akkori izgatott hangulat mellett ez igen valószínűnek látszott. A csendőr szorosán bent állt az öt körülözlő, zendülő tömegben, nem tudott mozdulni, annál kevésbé tudta fegyverének hasznát venni.

Körülnéztem és láttam, hogy öt társa is hasonló helyzetben van. Mindez egy pillanat alatt történt és csak a következő módon lehetett a szorongatott csendőr helyzetén segíteni: rákiáltottam a csendőr zubbonyát megragadó legényre, hogy azonnal eressze el és mikor felszólításomnak nem engedelmeskedett, a kezemben lévő vastag sétabottal fejbe sújtottam úgy, hogy nyomban előntötte a vér és eleresztette a csendőr ruháját. Erre a nem várt közbelépésre a támadók elbámészkodtak, pillanatra szabaddá lett a legközelebb álló két csendőr, azok megragadták és megbilincseltek a vakmerő embert.

Mialatt ez történt, kb. 30 dühös sztrájkoló meg akarta akadályozni társuk megbilincselését, a többi csendőrök túl voltak a tömegen, részben nem is vettek észre ebből semmit, részben maguk is nehéz helyzetben voltak, úgy, hogy kénytelen voltam pisztolyomat elővenni és a tömegre célozva kijelentettem, hogy aki még egy lépést tesz felénk, arra övök.

Közben a csendőröknek sikerült megbilincselni az ellenszegülő foglyot és most már szuronyt szegezve visszafartották a tömeget. Én erre hat lövést adtam le a levegőbe, jelzésül a közelben rutén munkásokat őrző századnak, amelynek fele egy főhadnagy vezetésével futólépésben nyomban meg is érkezett. A katonák segítségével a csendőrök most már könnyen rendet teremtettek, bekísérték a sztrájkolókat, előbb

bányarészjegyek és más értékpapírok után járó vagyonszállásra vonatkozóan hatóság előtt valótlan adat előterjesztése, a vagyonszállás megrövidítésére alkalmas valótlan tény állítása vagy szállásköteles vagyonszállgatása olyan célból, hogy a vagyonszállás a törvénytől kisebb összegben állapíttassék meg, vagy hogy valaki e vagyonszállás alól mentesüljön: — *büntettet képező adócsalás.*

Ugyanez a törvény az 55-ik §-ában mentesítő rendelkezéseket tartalmaz, mely a megindított bünygyi nyomozás megfelelő irányítása szempontjából fontossággal bír és kellő figyelembe veendő. Aki ugyanis bevallásában vagy a jogorvoslat során *önként* olyan vagyonszállást jelent be, melyet eddig az adóztatás elől elvont, úgy *e vagyonszállás* tekintetében a törvény életbeléptetése (1921 május 10.) előtt elkövetett adóelvitkolás büntetőjogi következményei alól mentesül.

d) *Az örleési és forgalmi adóról* szóló 1921. évi XXXIX. t. c. (életbeléptett 1921 szeptember 1-én) adócsalást állapít meg olyan esetben, mikor valaki abból a célból, hogy a törvény szerinti *örleési-részesedési-, örleési- vagy cukorrépa forgalmi adó* alól egészen vagy részben mentesüljön: 1. gabonaneműt megörleés végett örleési tanusítvány nélkül vagy az örleési tanusítványban kitüntetett mennyiségen felül átvett, 2. az átvett gabonaneműt és a cukorrépát a valóságnál kisebb mértékben mutatja ki, az örleési tanusítványban feltüntetett adatokat megváltoztatja vagy az örleési tanusítványt megsemmisíti, vagy az örleési adó és részesedés címén beszolgáltatandó gabonát elidegeníti vagy felhasználja.

Adócsalás továbbá annak a cselekménye is, aki abból a célból, hogy valaki az *állatforgalmi adó* alól

azonban az ellenszegülőt és még 5 társát hatóság elleni erőszak miatt bekísértettem a kir. ügyészre.

Amikor a csendörök és katonák eltávoztak a foglyokkal, az asszonyok kiadták a jelszót, hogy fel kell gyűjtani a szérűt, amit azonban a segítségül hívott másik fél század rajvonalba fejlődve megakadályozott. Érdekes, hogy a bünyvádi eljárás során az a fiatal csendör tagadta, hogy a sztrájkoló megragadta zubbonyát, hanem azt vallotta, hogy csak meg *»akarta«* fogni, mintha bizony ezt tudhatná. Nem is vettem tőle rossz néven, mert talán szégyelte, hogy nem tudott magán segíteni.

Sohasem felejttem el annak az embernek az arcát, akinek három lépés távolságról másodpercekig a szeme közé céloztam. Később egy erdei kihágás tárgyalása alkalmával felismertem, de nem szóltam neki. Mikor még utóbb fegyvergyakorlatra vonultam be, mint tartalékos tiszt, ugyanez a legény az én századomnál szolgált és történetesen kedvezőtlen volt a helyzete, mert a században egyedül ő volt más vármegyebeli. Pártját fogtam, helyzetét megjavítottam és egy alkalommal megkérdeztem tőle, nem emlékszik-e, hogy a polgári életben már találkoztunk. Ő emlékezett az erdei kihágásra, de az aratási munkamegtagadás alkalmával lefolyt jelenetre sehogy sem akart visszaemlékezni.

Mikor megmondtam neki, hogy ő volt az, akinek a szeme közé céloztam és hozzátettem, hogy akkor igen sápadt volt, nem tagadott tovább és megjegyezte:

— De a hadnagy úr is igen sápadt volt áni! — El is hiszem, mert nem volt egyikünkre nézve sem valami kellemes a szituáció.

Hozzá tartozik még a dologhoz, hogy az aratók 24 órán belül jelentkeztek munkára és így nem kellett kitölteniök a büntetést, ami célja is volt az eljárásnak,

egészben vagy részben mentesüljön: az állatforgalmi adó alá eső állat tulajdonságát marhalevél nélkül átruházza vagy megveszi, a vételért a valóságnál alacsonyabb összegben jelenti be, vagy állatforgalmi adó alá eső ügylettel megszerzett állatot a tulajdonjognak az arról kiállított marhalevélre való rávezetése nélkül elhajtja vagy elszállítja. Ilyen állatforgalmi adó alá eső állat (1. az 1888. évi VII. t. c. 8. §-a) a ló (kivéve a közvetlenül levágásra szánt lovat), aztán a szarvasmarha, a juh, a kecske és a sertés. Intézkedik a törvény arról is, hogy az államkincstár a feltűnően olcsó árunak bejelentett állatot a bejelentett vételárnál 10%-kal magasabb áron megválthatja.

Az *általános forgalmi adó* szempontjából a törvény 64. §-a megállapítja azokat a tiltott cselekményeket, melyek az általános forgalmi adó megrövidítésére alkalmasak. Ilyen cselekményt ugyanis az követ el, aki: 1. üzleti könyveibe vagy feljegyzéseibe, aztán adóbevallásába, végül az adónak bélyegben való leírása esetében az ebből a célból vezetendő feljegyzéseibe *tudva, valótlan* adatokat vezet be, vagy azokból fizetéseket szándékosan kihagy és ezáltal az adót megrövidíti; 2. beadványaiban, ideértve a jogorvoslatokat is, vagy a hatóság részéről hozzá intézett kérdésekre adott válaszában tudatosan valótlan nyilatkozatot tesz vagy az adó helyes megállapítására alkalmas ismert tényközleményt szándékosan elhallgat; 3. aki üzletéről könyveket vagy feljegyzéseket nem vezet, noha e miatt már egyezben a 60. §. alapján megbüntették, — végül 4. a hatóságnak megtévesztésével őt meg nem illető adómentességet vesz igénybe.

e) Az ugynevezett *második vagyonszállástörvény*, vagyis az ingatlanok, felszerelési tárgyak, áruraktárak, ipari üzemek és egyéb jóságok vagyonszállásáról szóló és 1921 szeptember 7-én életbeléptetett 1921. évi XLV. t. c. értelmében *adócsalás*, — melynek célja a vagyonszállásnak a törvényesnél kisebb összegben való megállapítása, vagy valakinek ilyen vagyonszállás alól való mentesülése, — minden olyan cselekmény, melyet az követ el, aki: 1. a vagyonszállás kivetéséhez adott bevallásában bármilyen szállásköteles vagyonszállást elhallgat; 2. az e törvény alapján folyamatba tett eljárás során a hatóságnál olyan valótlan adatot terjeszt elő vagy olyan valótlan tényt állít, mely a vagyonszállás megrövidítésére alkalmas, — végül 3. az e törvény alapján engedélyezhető bármilyen kedvezményt valótlan adatok alapján jogosulatlanul vesz igénybe.

Ami most már ezek után a házadó, a kereseti adó, társulati adó, jövedelemadó és a vagyonszálladó, valamint a rokkantellátási adó vonatkozó törvényes rendelkezések hivatalos összeállítása tárgyában kibocsátott kormányrendelet idevágó szabályait illeti: e rendeletek mindegyike szintén körvonalozza a velük szemben elkövetett büncselekmények különböző eseteit.

f) *A házadó* tárgyában kibocsátott és 1927 április 29-én életbeléptetett 200/1927. számú pénzügyminiszeri rendelet szerint házadó alá tartoznak a lakoházak és más állandó jellegű épületek, ha falazatuk a földben vagy a földön nyugszik. A rendelet értelmében (27. §.) adócsalást követ el az, aki abból a célból, hogy valaki a házadó alól egészen vagy részben mentesüljön: 1. az adóbevallásba *tudva* valótlan adatokat vezet be, vagy abból adóköteles jövedelmet szándékosan kihagy, 2. beadványában — ideértve a jogorvoslatot is — vagy a hatóság részéről hozzá intézett kérdésekre adott válaszában *tudatosan* valótlan nyilatkozatot tesz, vagy az adó helyes megállapítására alka-

más ismert ténykörményt szándékosan elhallgat, 3. a hatóság megtévesztésével őt nem illető adómentességet vesz igénybe, 4. a házbérjövédelmet az adóivet megelőző utolsó évnegyedre (házbér negyedre), illetőleg november hónapra átme etileg *leszállítja*, de a következő idősakra újból felemeli, hogy ilyen módon a megállapítandó adóalap az egész évre tényleg beszédett bérnél kevesebb legyen.

g) A kereseti adóra vonatkozó törvényes rendelkezések hivatalos összeállításáról az 1927 április hó 29-én életbeléptetett 300/1927. számú pénzügyminiszteri rendelet intézkedik. Ide vonatkozóan tudnunk kell, hogy *kétféle* kereseti adó van: az általános kereseti adó és az alkalmazottak kereseti adója. Ezt az utóbbit a 36. §. értelmében az adóköteles jövedelemből, szavatosság mellett a munkaadó vonja le és szolgáltatja be a munkaadó üzletének helye szerint illetékes község (város) pénztárába. A munkaadó az alkalmazottaktól ekként levont adóról két példányban *illetményjegyzéket* köteles vezetni. Aki már most, mint a bevallás adására kötelezett egyén, az általános kereseti adóra vonatkozó bevallásában, vagy illetékes helyről hozzá intézett kérdésekre adott válaszában, vagy jogorvoslatának indokolásában tudatosan olyan valótlan nyilatkozatot tesz, amely az adó megrövidítésére alkalmas, illetőleg adóköteles jövedelemforrást szándékosan elhallgat, végül, ha az adókiivetés alapjául szolgáló könyvekbe hamis adatokat vezet be, adócsalást követ el. De ezenkívül adócsalásnak tekintendő annak a *munkaadónak* a cselekménye is, aki a fentebb említett illetményjegyzékbe tudva valótlan adatokat állít be, melyek az adó megrövidítésére alkalmasak, vagy azokból az adó megrövidítésére irányuló szándékkal adatokat kihagy, vagy az alkalmazottaktól levont adót be nem szolgáltatja, vagy aki az átalány megállapítása céljából szükséges adatokat az adó megrövidítésére irányuló szándékkal hamisan jelenti be.

h) A társulati adóra vonatkozó törvényes rendelkezéseket összefoglaló 400/1927. számú pénzügyminiszteri rendelet szerint (35. §.) az a vállalat követi el az adócsalást, mely a társulati adó megrövidítésére irányuló szándékkal hamis bovallást ad, vagy pedig az üzleti könyveibe hamis adatokat vezet be. A most említett rendelet értelmében a következő vállalatok vannak kötelezve társulati adó fizetésére: a Magyarország területén székelő részvénytársaságok, szövetkezetek, a részvényekre alakult betéti társaságok, a korlátolt felelősségű társaságok, a bányatársulatok, az állam, a törvényhatóságok és a községek (városok) vállalatai, a közuti és helyiérdekű vasutak, takarékpénztárak, illetve az alapszabályaik szerint betétek átvételére jogosult intézetek.

i) A jövedelemadó és vagyonadó tárgyában kibocsátott 500/1927. számú pénzügyminiszteri rendelet 66. §-a értelmében adócsalást az követ el, aki üzleti (gazdasági) könyveit *adórövidítésre* irányuló szándékkal nem a valóságnak megfelelően vezeti és ezekkel a könyvekkel a pénzügyi hatóságot bármilyen módon félrevezeti.

k) Ami végül a 700/1927. számú pénzügyminiszteri rendelettel szabályozott *rokkantellátási adó* tekintetében elkövethető adócsalásokat illeti: e rendelet 12. §-a értelmében az követi el a most jelzett büncselekményt, aki a bejelentésében, vagy beadványában (ideértve a jogorvoslatot is) vagy a hatóság részéről hozzá intézett kérdésekre adott válaszában egyrészt tudatosan valótlan olyan nyilatkozatot tesz, mely az

adó megrövidítésére alkalmas, másrészt valamely általa ismert adatot az adó megrövidítésére irányuló szándékból elhallgat, végül az, aki a hatóság megtévesztésével őt meg nem illető adómentességet, illetőleg adókedvezményt vesz igénybe. A rendelet szerint azok a személyek tartoznak rokkantellátási adót fizetni, akik földadó, házadó, társulati adó, tantiem-adó, kereseti adó, jövedelemadó és vagyonadó fizetésére vannak kötelezve. Egyébként a rokkantellátási adóról szóló 1925. évi XLVIII. t. c. a fent hivatkozott rendelet 18. §. 2. bekezdése szerint 1930. évi december hó 31-én hatályát fogja veszíteni.

Lássuk ezek után már most az adótörvényekkel és szabályokkal szemben elkövetett büntettek és vétségek elkövetőivel szemben az 1920. évi XXXII. t. c.-ben meghatározott *büntetési rendszert*.

Az idézett törvény 5. és 6. §-a szerint az adócsalás *büntette* 3 évig terjedhető börtönnel, *vétség* pedig egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, melyeken felül *minden esetben* pénzbüntetést is ki kell szabni. Ez a pénzbüntetés pedig a veszélyeztetett adó egy-szeresétől nyolcszorosaig terjedhet. Abban az esetben, ha ennek a veszélyeztetett tartozásnak összegét pontosan nem lehet megállapítani, az eljáró bíróság a pénzbüntetést a valószínűnek látszó összeg alapul vételével állapítja meg.

Kötelezően emeli ki a hivatkozott törvény 8. §-a azt, hogy az adócsalás miatt a hivatalvesztést és a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztését is ki kell mondani.

A veszélyeztetett tartozás megállapítását a törvény a pénzügyi hatóságnak teszi a köteleességévé és pedig a büntető eljárástól függetlenül és még annak megindítása előtt. Az így kivetett tartozás jogosságának és helyességének elbírálása nem függ a büntető-bíróságnak a bűnügyben hozott határozatától.

A pénzbüntetést a 7. §. szerint a pénzügyi hatóság közadók módjára hajtja be; annak behajthatlansága esetében azt szabadságvesztésre kell átváltoztatni, amely átváltoztatást az eljáró bíróság rendeli el és hajtja be. Ennél az átváltoztatásnál az elítelt vagyoni és kereseti viszonyainak figyelembevételével a 10 pengőig terjedő összeg helyett egy napi szabadságvesztés-büntetés állapítható meg. A pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztés azonban vétségnél egy évet, büntettnél két évet nem haladhat meg.

Kimondja a törvény 14. §-a azt, hogy a most ismertetett rendelkezéseket a *katonai büntetőbíráskodásnak alávetett egyénekkel* szemben is megfelelően alkalmazni kell. Az eljárásra a *katonai bíróságok* vannak hivatva s az adócsalás büncselekményeire nézve a *katonai bünvádi perrendtartásnak* a rendelkezéseit kell alkalmazni. A tárgyalásokon a pénzügyi hatóság képviselőjét is meg kell idézni. A polgári eljárásban a vádhatóság képviselőjeként szereplő kir. ügyész helyett a bünvádi üldözés elrendelésére jogosult illetékes parancsnokok *katonai ügyészeit* kell érteni.

Az ismertetett egyes adónemeknél meghatározott adócsalások büntetéseit illetően a fentebb hivatkozott törvények és rendeletek bizonyos különlegesebb intézkedéseket is tartalmaznak, melyeket lényegükben az alábbiak szerint ismertetünk.

A fényüzési és forgalmi adóra vonatkozóan akként rendelkezik az 1920. évi XVI. t. c. 22. §-ának utolsó bekezdése, hogy az általános büntetéseken kívül a bíróság az elíteltet iparigazolványának vagy iparengedélyének, vagy az ezt pótló hatósági engedélyének

elvesztésére *is ítélteti* és egy évtől öt évig terjedhető időre eltilthatja őt az ítéletben megjelölendő vagy általában fényüzési cikkekkel való kereskedéstől; elrendelheti továbbá az ítéletnek vagy rendelkező részének az elítélt költségén hirdal utján vagy üzlethelyiségében, vagy egyéb módon leendő közhirre tételét.

Az ugynevezett első vagyonszállástörvény (1921. évi XV. t. c.) 53. §-ának második bekezdése szerint abban az esetben, ha az adócsalást az elítélt, mint valamely vállalatnak, részvénytársaságnak, szövetkezetnek stb. alkalmazottja (ideértve az igazgatósági és a felügyelőbizottsági tagokat is) követte el és az adócsalás miatt mellékbüntetésként kiszabott pénzbüntetést tőle behajtani nem lehet, a megállapított összeget az illető vállalatától (részvénytársaságtól, szövetkezet-től, stb.) kell behajtani.

Az örleési és forgalmi adó tárgyában intézkedő 1921. évi XXXIX. t. c. 11. §-a értelmében az idevonatkozó adócsalás miatt kiszabható szabadságvesztésbüntetésen felül *minden esetben* kiszabandó pénzbüntetés a veszélyeztetett örleési adó és részesedés közönséges forgalmi értékének vagy a cukorrépa forgalmi adónak kétszeresétől tizszereséig terjedhet. E helyütt is találkozunk az előző törvénytől ismeretett rendelkezéshez hasonló olyan szabállyal, hogy ha az adócsalást az elítélt, mint a malomnak az alkalmazottja követte el és a mellékbüntetésként kiszabott pénzbüntetés tőle be nem hajtható, a megállapított összeget a *szolgálatadótól* kell behajtani.

A második vagyonszállástörvénynek nevezett 1921. évi XLV. t. c. 161. §-ában a pénzbüntetés behajtása tekintetében körülírt különleges rendelkezés teljesen megfelel az I. vagyonszállástörvénytől már fentebb szóvá tett szabálynak, mely a pénzbüntetés be nem hajthatósága esetén a megállapított összeget az elítélt alkalmazó vállalat terhére rója.

Szóljunk végül néhány sorban a jelzett adócsalások bünvádi üldözése végett folyamatba teendő eljárásnak lényeges szabályairól is, melyeket az 1920. évi XXXII. t. c. 11—13. §-ai írnak elő. Ezek szerint az adócsalás büntette és vétsége miatt az eljárás annak a kir. törvényszéknek a hatáskörébe és illetékességéhez tartozik, *melynek területén* a veszélyeztetett köztartozás megállapítására vagy beszédésére jogosított *pénzügyi hatóság* székhelye van. Ezekben az ügyekben a vádat a kir. ügyészség képviseli, az eljárást pedig a pénzügyigazgatóság feljelentésére kell megindítani.

E bűncselekmény tárgyában foganatosítandó *bűnügyi nyomozás* tekintetében irányadó szabály az, hogy az adócsalásokra nézve a büntettekről és vétségekről szóló 1878. évi V. t. c.-nek, a bünvádi eljárásra nézve pedig a bünvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. t. c.-nek és az azokat módosító és kiegészítő törvényeknek rendelkezéseit kell alkalmazni. A kir. ügyészség a *közvetlenül nála* tett, vagy nem a pénzügyigazgatóságtól hozzá érkezett feljelentést a *nyomozás teljesítése* végett az illetékes pénzügyigazgatóságnak küldi meg. Ha pedig az ez által már lefolytatott nyomozásnak az ügy későbbi stádiumában való *kiegészítése* mutatkozik szükségesnek: az ebben a tekintetben teljesítendő eljárás céljából a vád emelésére és képviselétére jogosult kir. ügyészség, vagy a tárgyalási szakban a bíróság a *lehetőséghez képest* szintén az illetékes pénzügyigazgatósághoz fog fordulni.

Nyomozás teljesítésének, ekként tehát büntetőjogi felelősségrevonásnak sincs helye abban az esetben, ha

valaki az adócsalás ismérveit magában foglaló cselekményét, *ennek felfedezése előtt* a hatóságnál *beismerte* és egyben a tartozás veszélyeztetett összegének *kétszeresét* önként lefizette.

Az állatforgalmi adó tekintetében elkövetett adócsalás miatt (1921. évi XXXIX. t. c. 25. §. 3. pont) nincs helye büntetendő eljárásnak abban az esetben, ha az állatot az államkincstár megváltotta. A most idézett törvény 18. §-ának 3. bekezdése ugyanis akként rendelkezik, hogy a *feltűnő olcsó árunak* bejelentett állatot az államkincstár a bejelentett vételárnál *10%-kal magasabb áron* megválthatja. Ennek bekövetkezése esetén tehát a pénzügyigazgatóság részéről már folyamatba tett, vagy a kir. ügyészség, esetleg a bíróság által már kiegészíteni rendelt nyomozás beszüntetendő.

Az olasz fasizmusról.

Irtá: CZEGLÉDY JENŐ százados.

Sokat hallunk manapság az olasz fasisztákról; sűrűn találkozunk úgy a bel-, mint a külföldi lapok hasábjain Olaszországról megjelent közleményekkel, melyek az olasz fasizmusról szólnak, képekkel, melyek Mussolini feketeingesit ábrázolják.

A fasizmusról, annak lényegéről óhajtának röviden megemlékezni, hogy ezáltal Mussolini, a jelenlegi olasz miniszterelnök, sajátos s a maga nemében páratlan reformjairól alkotott többé-kevésbé hézagoss, hiányos ismeretek eloszlátását elősegítsem.

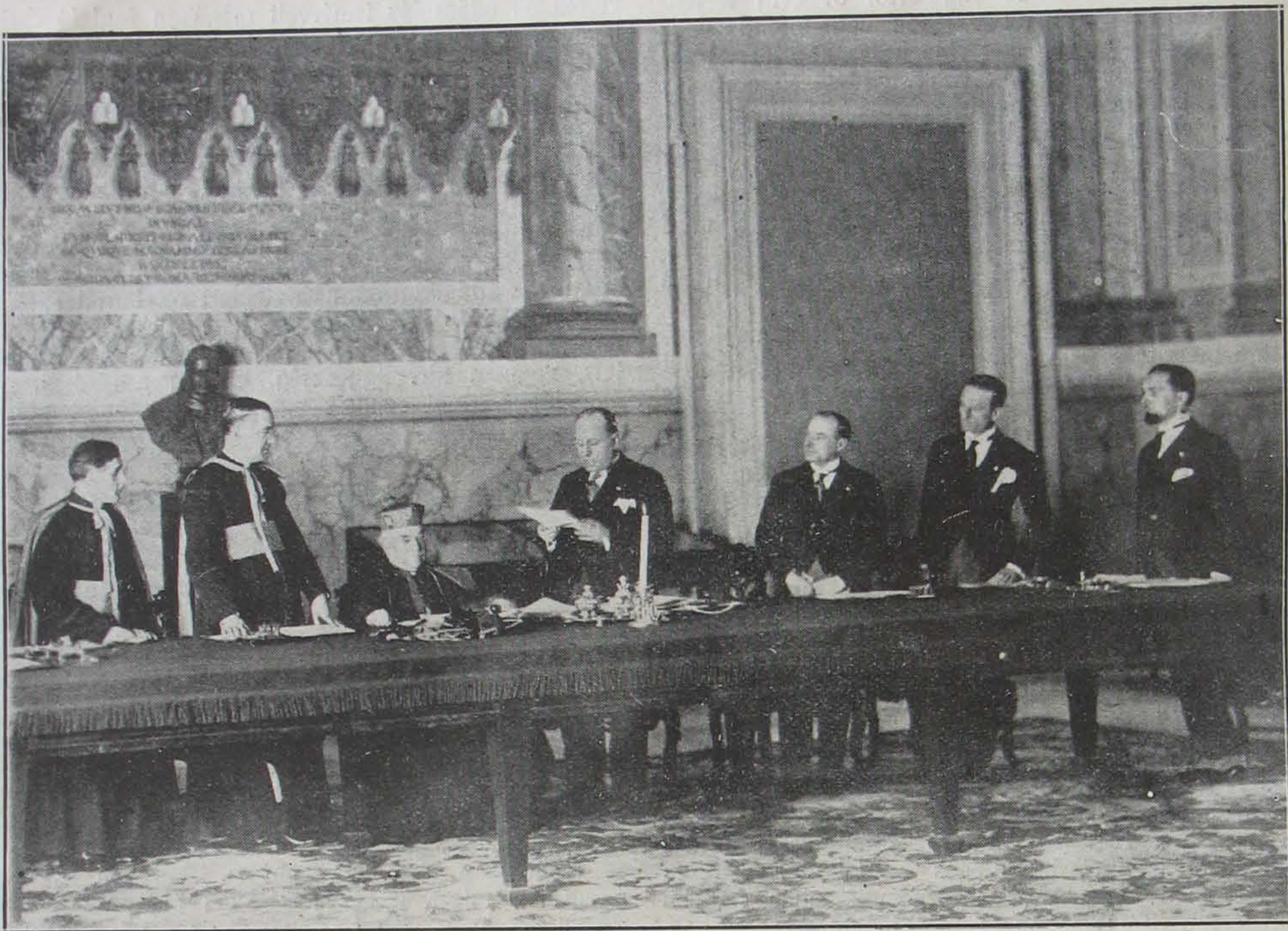
Nemrégiben olaszföldön jártam. Első, ami az idegen szemlélőt meglepi, a sok feketeinges fasiszta s a fasiszmussal összefüggő sok-sok jelvény, zászló, hirdetés stb., melyek minden középületen, pályaudvaron stb. megtalálhatók. (A fasiszta-jelvény összekötött vesszőnyaláb, melynek közepébe bárd van szúrva.) Ez a jelvény jóformán minden polgár kabátjára is ki van tűzve. Maga a szó: fasizmus, a latin *fascis* szóból ered (*fascis* = vesszőnyaláb, a régi rómaiaknál a hatalom jelvénye volt).

Bármerre, bárhová fordul az utazó, mindenütt szemébe tűnik a sajátos fasiszta-öltözet. Az olasz nagyvárosok zajos, eleven utcáin, a kisvárosok csendes pályaudvarain, a vasuton, posta-, távirdahivataloknál, kikötők hajóóriásai mellett stb., stb. mindenütt ott van a »feketeinges«.

Az olaszországi tartózkodás első napjai alatt már érzi az ember, hogy Olaszország egy sajátos s más földön nem tapasztalt s nem ismert átalakuláson ment keresztül. Nincs az állami közigazgatásnak, közéletnek olyan terrénuma, mire a fasizmus rá ne tette volna vaskezét.

Benito Mussolini, az olasz miniszterelnök a külföldi adósságok rendezése, az ország pénzügyi, gazdasági viszonyainak rendbehozatala, a drágaság letörése, az igazgatszolgáltatás, közigazgatás reformjai mellett az olasz belpolitikát illetőleg még egy, maga nemében páratlan, eddig seholsem ismert reformot alkotott: megszervezte a fasiszta miliciát.

A fasizmus egy igen erős alapokon nyugvó nacionalista szervezkedés, mely mint egyedüli célt, az olasz nemzeti törekvéseknek legmesszebbmenő keresztülvitelét óhajtja megvalósítani. Biztosítani kívánja az olasz nép évezredek tradícióinak fentartását, ápolását és az olasz nép hagyományos hazaszeretetének, uralkodói, fellebbvalói iránti tiszteletének és megbecsülésének fenkölt jellemvonásait ébren tartani, fejleszteni. E célt elérendő, kíméletlen harcot hirdet minden nemzeti alapon nyugvó állam halálos ellenségének, a modern szellemi irányzatoknak. A fasizmus első tevékeny-

A pápa világi hatalmát, amely a Vatikán területére vonatkozik s amely 60 évvel ezelőtt szűnt meg, Mussolini kezdeményezésére az olasz királyság most elismerte. Ezzel megszűnt a pápaság és az olasz királyság közötti feszült viszony. Képünkön Mussolini a kiegyezési szerződést olvassa fel, az asztalnál Gasparri bíboros, a pápa képviselője ül.

sége az volt, hogy az idegen földben sarjadt s az olasz nép lelkiületétől távol álló kommunizmus világot bolondító ígéit gyökerestől kiirtotta.

Az olasz nép jelenlegi nagyhatalmi pozícióját, tekintélyét, belső állami életének zavartalan működését, az állampolgároknak úgy erkölcsi, mint anyagi javakban való megerősödését kizárólag jelenlegi miniszterelnökének, Mussolininak köszönheti.

Hogy Mussolini nemzetmentő tevékenységét kellően mérlegelni s értékelni tudjuk, tekintsünk vissza a nagy világégés utolsó esztendejére.

1918-ban, a háború utolsó évében, a ránk nézve olyan szomorúan végződött piavei csata időpontjában Olaszország nagyon közel állott a teljes összeroppanáshoz. Helyzete általában az egész világháború alatt, különösen pedig a világháború befejezése utáni időszakban egyike volt — dacára »győztes« mivoltának — a legsúlyosabbaknak. A nép mindenképpen ellenezte a háborúba való beavatkozást s hogy ez 1915. év tavaszán mégis bekövetkezett, annak egyedüli magyarázata, hogy erősen szorongatott ellenségeink minden fentartás nélkül a legmesszebbmenő módon beleegyeztek az összes olasz érdekek kielégítésébe. (A békekötés alkalmával így nyert Olaszország kerekén 25.000 □ km-nyi területet, ami különösen határvédelmi szempontból bir jelentőséggel.)

Az olaszok által megindított sorozatos isonzói csaták véres veszteségei (amelyekben tudvalevőleg az olaszok a legcsekélyebb eredményt sem tudták elérni, dacára, hogy a háború alatt Olaszországnak több mint másfélmillió halott vesztesége volt), az óriási államadósság terhe (több mint

100 milliárd lira), az ipari, kereskedelmi válság stb. következtében — az országon csakhamar a kimerülés jelei mutatkoztak. Turinban már 1917 nyarán a lakosság nyílt lázadásban tört ki. Mindinkább több és több volt a katonaszökevény s a kommunista izgatók is kezdték felütni fejüket. A háború befejezése után Rómában a szocialisták nagy választási győzelmet aratnak. Az olasz belpolitikai helyzet mindinkább kezd balfelé eltolódni. A szocialista képviselők az olasz képviselő-kamarában megtartott királyi trónbeszéd előtt tüntetőleg »Éljen a szocializmus!« kiáltással kivonultak, a kormány erélytelensége következtében a kommunista izgatás mind nagyobb mérveket öltött. A vége az lett a dolognak, hogy egy olasz városban kikiáltották a szovjetet, a nemzeti érzelmű polgárokat összefogdosták, leöldösték, szóval a már ismert módon hozzáálltak a »világot megváltó« eszmék megvalósításához.

Ekkor léptek munkába a nemzeti alapokon megszervezett harcos olasz rohamcsapatok, az úgynevezett *fasciók*. Az első fasciók 1919 márciusában Milánóban alakultak s rohamosan elterjedtek egész Itáliában. A fasiszták fekete inget, fekete nyakkendővel s fezszerű fekete sapkát hordtak. Fegyverzetük: revolver és bot volt.

A szervezkedés irányítója és vezetője Benito Mussolini volt, kinek varázslatos egyénisége és kitünő szónoki tehetsége ezerszámra teremtetten elő a feketeingeseket. Két évig tartott az áldatlan testvérháború, két éven keresztül a nacionalista és kommunista világnézet kiméletlen harcot vívott egymással. Rengeteg véráldozatot követelt mindkét oldalról a polgárháború. Végre is a nacionalista igazság

A pápa 60 év óta először osztja nyilvánosan áldását a hivek tömegének.

győzött. A fasiszták véres utcai harcokban a politikai sztrájkot letörték, a szakszervezeteket feloszlatták s Mussolini — ki már akkor a fasiszták elismert vezére volt — fasisztái élén bevonult Rómába, hol az olasz király a korona megmentése érdekében miniszterelnökkévé nevezte ki. Mussolini szilárdan megállta helyét s így egy csapásra visszacserezte Olaszország régóta áhitott nyugalmát. Valójában ez időtől kezdve Mussolini Olaszország teljhatalmú diktátora.

Csodálatos egyéniség, telve akaraterővel, szervezőképességgel. Nagyratörő szelleme mintegy megbabonázta az olasz népet, az ő egyénisége magával ragadta népe millióit. Tegnap még idegen bálványok előtt örvengött s egymást gyilkolta a tévútra vezetett olasz nemzet; ma mint egy ember áhitattal és lelkesedéssel vallja vezéréül Mussolinit, ki szintiszta és legszélsőségesebb nacionalista alapokra fektetve rakta le az új, hatalmas Olaszország pilléreit.

Mussolini lelke tölti be Itáliát, az ő önérzete, büszksége szállta meg valamennyi honfitársát. Mussolini »nagy és hatalmas«, szinte isteni félelemmel és áhitattal imádják honfitársai. Valóban úgy van. Egy fejtvesztett 40 milliós embertömeget jóformán máról holnapra visszavezérelni a helyes útra, mely a rend, béke és boldogulás felé vezet, — nagy és hatalmas ember cselekedetére vall.

Mussolini azonban nemcsak mint katona, hanem mint politikus és államférfi reformjaival az ország újjáépítése körüli tevékenységével is bámulatba ejti az egész művelt világot.

Hogy milyen akaraterő, mennyi zsenialitás és munkabírási rejlik Mussoliniban, elég rámutatnom arra, hogy jelenleg a miniszterelnökségen kívül a legfontosabb miniszteri tárcákat, ú. m.: hadügy-, külügy-, tengerészeti- és

légügyi tárcákat is a kezében tartja. Mint politikus elsősorban legyőzte a fasizmus ellenségeit, sőt a liberális pártoknak sem adott helyet parlamentjében. (Ma az a helyzet, hogy a kamara 80%-a a fasiszta párt hivei közé tartozik. Mussolini azonban kijelentette, hogy a jövő választások alkalmával 100%-ig fognak ott helyet foglalni a fasiszta eszme előharcosai.) Kérlelhetetlen szigorral járt el a titkos társaságokkal, illetve azoknak haza-, nemzetellenes törekvéseivel szemben. Teljesen új alapokra építette fel s erősítette meg az olasz állam pilléreit. A fasisztauralmat reformjaival teljesen biztosította. Magas hivatalokba csakis fasiszták kerülhetnek, a városok tanácsait, vezetőit a fasiszta-alakulatok jelöltjei közül nevezik ki. Úgyes politikával keresztülvitte, hogy a munkásszervezetek kommunista tagjai is beléptek a fasiszta pártba. A munkástömegeknek ily erős, nemzeti érzésű és hazafias célokat szem előtt tartó egyesületbe való tömeges beolvadása páratlan jelenség a maga nemében.

Mussolini érdeme, hogy szakított az egyházellenes olasz politikával is és keresztülvitte a Vatikánnal való kiegyezést.

A fasizmus a tavaly az olasz alkotmány reformjával lepte meg a világot. Lényege az új alkotmánynak, hogy a legfőbb állami hatalmat ezentúl a fasiszta nagytanács gyakorolja, melynek elnöke a kormányelnök: Mussolini. A nagytanácsnak teljes határozathozó szerepe van. Minden jelentős, az olasz nemzet érdekeit érintő ügyben — legyenek azok akár politikai, közgazdasági, szociális stb. kérdések — véleményt mond. Enélkül az olasz kormány ez ügyekben nem intézkedhetik. Joga van a nagytanácsnak megvizsgálni mindazon törvényjavaslatokat, melyek az összes alkotmányjogi

kérdésekre (a trónöröklés rendjének megváltoztatása, a királyi jogkör megállapítása), valamint melyek a nagytanács összetételére és működésére stb. vonatkoznak. Ellenőrzi az állam és egyház egymás közötti viszonyáról, a külfölddel való kapcsolatok rendezéséről stb.-ről szóló szerződéseket. Igen fontos joga a nagytanácsnak, hogy ő nevezi ki a miniszterelnököt.

A nagytanács tárgyalásai titkosak; tagjai fizetést kapnak. A titkos tanácskozásokon nemcsak a rendes tagok (ilyenek: a miniszterek, a törvényhozó testületek elnökei, a fasiszta milícia vezérkarának főnöke stb.) vesznek részt, hanem mindazon személyek is, kik a nemzet érdekeinek megvédése és a fasiszta-uralom győzelemre juttatása körül érdemeket szereztek.

Mint látjuk, a fasiszta nagytanácsnak igen nagy jogköre van s mint ilyen, az állam mindenható és az állami vérkeringést egyedül irányító szerve, nélküle az állami életet érintő semmi jelentős intézkedés, törvény, szerződés nem jöhet létre.

Ez új alkotmánnyal a fasiszta-uralom Olaszországban véglegesen biztosítottak látszik.

Nézzük már most, hogy *mint katona* miképen iparkodik Mussolini az olasz fasizmus hatalmát növelni, milyen intézkedéseket tett, melyek azok a jelentős reformok, melyekkel a nacionalista irányzat állandósulását s ezzel együtt országa nagyhatalmi tekintélyét fentartani, jövő boldogulását pedig elősegíteni iparkodik.

A már fentebb vázolt körülmények között megalakult fasiszta miliciát a nemzeti élet törvényes szervévé — önkéntes nemzeti hadsereggé — alakították át és ilyen formán a rendes sorkatonaságon kívül állandósították. A miliciának minden 17 és 50 év közötti férfi tagja lehet. A felvétel önkéntes jelentkezés útján történik. Ruhát jelentkezéskor az állam ad. A tisztek frontharcos tartalékos tisztek. A milícia 1928 augusztus hó 1-i állományviszonyai a következők voltak: kb. 9000 tiszt és kb. 300.000 főnyi legénység. (Az 1927. évi létszámmal szemben kb. 1000 tiszt és 50.000 főnyi legénység a szaporulat.) A felszerelésre vonatkozólag a következő adatok nyújtanak áttekintést: a miliciának jelenleg 253.000 fegyvere, 16.000 pisztolya, 800 géppuskája, 10 hegyilövege s végül 11 páncélgépkocsija van. A fasizmus főtörekvése: politikailag fentartani a mai állapotokat; katonailag pedig a nemzetnevelés. E kettős cél megvalósítása úgy politikailag, mint erkölcsileg a teljesen megbízható fasiszta milícia főkötelessége.

Állandóan kb. 20.000 fasiszta teljesít szolgálatot, akik vasutasok, portások, közbiztonsági szervek (csendőrség, rendőrség) támogatására vannak hivatva.

A fasiszta milícia másik nagy jelentősége abban rejlik, hogy mintegy előkészítője a tényleges katonai szolgálatnak.

A milícia tagjai ugyanis rendszeres katonai (elméleti és gyakorlati) kiképzésben is részesülnek.

A milícia megszervezése és fejlesztése mellett Mussolini legfőbb tevékenysége oda irányul, hogy országa rendes sorkatonaságát a mai modern hadviselés követelményeihez mértén kiképeztesse, felszerelje. Mint fentebb említettem, Mussolini egyszemélyben hadügyi-, tengerészeti- és légügyi miniszter is. E minisztériumokat azért vezeti személyesen, hogy az ország fegyveres erejének kiépítése, fejlesztése fölött személyesen őrködjék s a fegyveres erő ügyei közvetlenül az ő kezében összpontosuljanak. Mussolini nagyon jól tudja, hogy a mai örökös »leszerelést« hangoztató világpolitika nem egyéb üres frázisnál. Meg is alkotta az új olasz véderőtörvényt, melynek célja, hogy szükség esetén 5 millió ember állíttassék fegyverbe. A hadsereg harci értékét Mussolini azáltal is emelte, hogy a kiöregedett tisztikart elbocsátotta, az illetményeket javította. Úgy a

tengeri, mint a légi haderő fejlesztése körül igen jelentős Mussolini programja. 1926. évben 1.100 repülőgépjük volt az olaszoknak, 1930-ig állítólag 2.800-ra óhajtják e számot emelni, az olasz hajóraj pedig a francia hajóraj számához viszonyítva fog kiegészítettetni.

És hogy e messzemenő, nagy horderejű fegyverkezés nemcsak óhaj marad, hanem mihamarabb letrejövő valóság, ismertetem Olaszország 1928—29-i hadügyi költségvetésének számadatait, melyeknek horribilis nagysága igen alkalmas a további következtetésekre. Ez összeg 4.550 millió lirát (1.365 millió pengőt) tesz ki. Ezen összegből, mely az államháztartás kiadásainak 24%-a, 2.650 millió lira a hadsereg, 1.200 millió lira a tengerészet és 700 millió lira a légi erők szükségleteire esik.

*

Nagy vonásokban vázoltam Mussolini tevékenységét, jelentős reformjait. Ha elgondoljuk, hogy az olasz fasiszta-uralom mindössze 6 esztendő — Mussolini 1922 október hó 28-án vonult be Rómába fasisztái élén s csak ezidőtől kezdve vezeti az állam ügyeit —, csodálkozással kell adoznunk Mussolini szervezőképességének s akadályt nem ismerő akarátának, egyéniségének. Nincs még egy évtizede sem, midőn Olaszország már-már a kommunizmus feneketlen örvényébe szédült. Az erélyeskező Vezér azonban kiragadta nemzetét a kábulatból s megmutatta azt az egyedüli utat, melyen haladva Olaszország ismét kivívta nagyhatalmi tekintélyét s belső rendjét, békéjét annyira megalapozta, hogy ma már a felforgatók aknamunkájától nem kell tartania.

Örömmel gondolunk az anarchiából, testvéröklésből megmentett olasz nemzet megerősödésére. Ne feledjük, hogy Mussolini volt a győző államok első miniszterelnöke, ki felelős helyről nyíltan hangoztatta a trianoni »béke« tartathatlanságát is. Az ő erélye és zsenialitása reánk nézve is biztató!...

Afganisztán.

Középázsia óriási kiterjedésű, rendkívül magas hegyvidék. A világ teteje, ahogyan az ott lakók nevezik. Ott állanak a világ legnagyobb — 8000 m.-nél magasabb — hegyei. Ezt a hegyvidéket az Iráni fennsíkkal és Kisázsia hegyeivel hosszú láncok alakjában az afgán hegyek kötik össze, ily módon egy hatalmas kb. 500 km. széles köfalat képezve, délről az Indus völgye és északról a Turán-i fennsík között. Utóbbi vidéken valamikor a nyugat felé vándorló magyarok tanyáztak.

Ennek az átlag 3000 m. magas, tehát még mindig elég tekintélyes hegyvidéknek völgyeiben fészkelnek a mohadán vallású afgánok. Vasut nincs, út is csak kevés és rossz. A hegyeken keresztül télen egyáltalán nem lehet közlekedni, nyáron is csak a keskeny szorosokon.

A nép harcias, mint minden hegyi nép; de békében nyugodtan él a maga völgyében és azt sem tudja, mi történik a szomszéd völgyben. Ez a nép most fegyvert ragadt egymás ellen és több pártra szakadva öldösi egymást. Azt a hírt terjesztik közöttük, hogy a király az eddig viselt nagy turbán helyett, túl gyorsan, európai kalapot akart rájuk kényszeríteni, ami sérti a mohamedán vallás méltóságát, tehát fellázadtak a király ellen.

Ez az ok jó volt arra, hogy fellátsák vele a fanatikusan vallásos népet, de az egész kavarodás mélyebb értelme másutt keresendő.

Az afgán belháború nem a dinasztia, sem a vallás, sem pedig az afgán civilizáció reformjának kérdése, amint

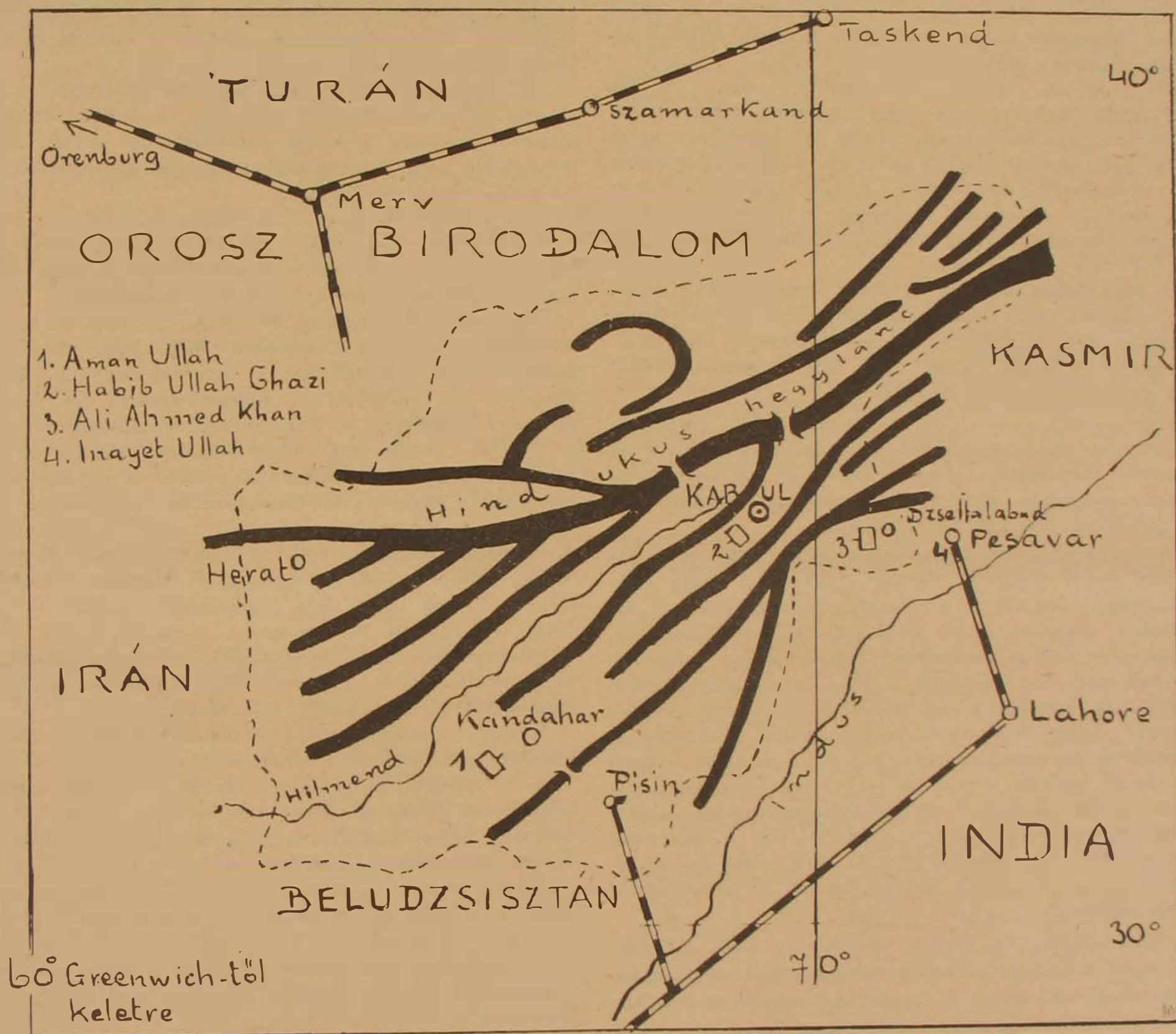
azt az eseményeket mozgató hatalmak a világgal el szeretnék hitetni; hanem egész egyszerűen Anglia és Oroszország érdekeinek összeütközését jelenti.

Az orosz bolsevisták a szovjet-rendszerű proletárdiktatúrát az egész világra ki akarják terjeszteni, egyrészt meggyőződésből, másrészt világhatalmi viszketegségből. Ebben a törekvésükben a legnagyobb ellenállásra az angol világbirodalomban találtak. Ha sikerül nekik az angolok fölé kerekedni, akkor a többi már csak gyerekjáték. Minden igyekezetük odairányul tehát, hogy az angol hatalmat meg-

nak ennél jobb és sokkal olcsóbb fegyverük — a propaganda. Propagandával sikerült is nekik az afgán nép egy részét és közötté a volt királyt is maguknak megnyerni.

Anglia természetesen nem várhatta nyugodtan, amíg a veszedelem közvetlenül a kapui előtt fog állani, hanem ellenpártot szervezett Afganisztánban és azt uszította az oroszbarátokra.

Afgánia két pártra szakadt népének jutott tehát a megtiszteltetés, hogy angolnak és oroszoknak kaparjon ki gesztenyét a tűzből, aszerint, hogy melyik párthoz csatlakozott:

rendítség, megingassák, megdöntsék. A brit impérium gazdaságának és ezáltal hatalmának alapköve India. India nélkül az angol nép el fog szegényedni és feledésbe merül izolált kódos hazájában. Érthető tehát, hogy Oroszország Indiában akar az angol hatalom ellen támadni. Azonkívül India az Orosz birodalomhoz sokkal közelebb is fekszik, mint Angliához és Indiával Oroszország egyszersmind Azsia ura is lenne. Ez a terv különben nem a bolsevisták találmánya. Már a régi cári Oroszország 100 éven át ezen dolgozott.

Oroszországot Indiától Afganisztán választja el, az oroszoknak tehát sürgősen szükségük van Afganisztánra, hogy India közvetlen szomszédságába férközhessenek. Igaz, hogy ezt háborúval is megszerezhették volna, de van az oroszok-

az angolhoz vagy az oroszhoz. A jelenleg a hatalomért küzdő négy vagy még több uralkodójelölnél nem az a fontos, hogy mi a nevük: Aman-Ullah, Inajet-Ullah, Hábib Ullah Ghazi, Ali Achmed Khan, Mohamed Omar Khan stb., hanem, hogy melyik párthoz tartoznak. A polgárháború felidézésével afgán embert nem lehet okolni. Az minden körülmények között kitört volna, ha bárki is ül a trónon. Szegény Aman-Ullah király ott tévesztette el a dolgot, hogy nyíltan színt vallott az angolok ellen, miután 10 évig szerencsésen lavirozott két félelmetes szomszédja: Szovjetország és az angol impérium között. Erre az angolok megindították ellene a háborút; szokásuk szerint maguk helyett másokat küldve a tűzbe; ők csak fegyvert és löszert szállítottak a testvérmészárláshoz. Az afgánok pedig komo-

lyan vették a mesét az ősi vallás elleni merényletről és most öldösik egymást rakásra.

Ha Aman-Ullah meggyőződése és szíve az angolok felé hajlott volna, akkor mindenesetre az orosz szovjetek gyűjtötták volna fel a birodalmát, hogy az angoloknak ártsanak és saját érdekkörüket terjesszék.

Politikai megfontolásokon kívül a két versengő nagyhatalomnál kétségtelenül gazdasági okok is közre játszanak, amelyek kíváncsossá teszik az afgán piac birtokát. Ez nem is szorul külön magyarázatra, ha tudjuk, hogy Afganisztán egyéb gazdag természeti kincsek mellett aranyban és drágakövekben bővelkedik és hogy pl. az angol korona legnagyobb kincse, a világhírű Kohinor nevű briliáns is Afganisztánból származik.

Az afgánok persze nem tudják, hogy a két rossz közül, melyiket válasszák. Emberség szempontjából inkább azt kell nekik kívánni, hogy az angol párt kerekedjék felül, mert az angolok befolyása mellett a birodalom csak virágozhatik, ha fizetnek is érte; míg a kiéhezett orosz szovjetek egyszerűen kirabolnák az országot és mindenkinék leütnék a fejét, aki elég intelligens ahhoz, hogy megértse azt, ami történik.

A valószínűség azonban az orosz megoldás felé mutat.

Elsősorban, mert Oroszország közvetlenül határos Afganisztánnal, míg Anglia ezer és ezer kilométerre van tőle; másodsor, mert az oroszok útja Afganisztánon keresztül vezet az ígért földjére: Indiába.

Úgy látszik, Aman-Ullah is így okoskodott. Nagyobbnak látta az orosz veszedelmet az angolnál, ennél fogva az oroszokhoz csatlakozott. Ilymódon kihívta az angolokat, hogy a végső eszökhöz, a háborúhoz nyúljanak, mielőtt utat engednének az oroszoknak India határáig.

Az oroszoknak az afgán polgárháború ellen sincs kifogásuk. Máris megtették minden előkészületet, hogy kellő időpontban — amikor a pártok teljesen kimerültek — kiáltsák a nagyobb afgán városokban a szovjetdiktaturát. Miután erre Anglia alkalmasint fegyverrel fog felelni, a szovjetek már most készülnek a háborúra. Egész Afgániát elárasztották kommunista agitátorokkal, akik egyszersmind az indiai határ felé fekvő országrészeket katonailag is felderítik és ha nem is voltak még össze nagyobb haderőt Afganisztán határán, — ami szükség esetén egyébként csak napok kérdése lehet — nagy mennyiségű fegyvert, löszert, élelmet és egyéb hadianyagot halmoztak fel a határmenti helyőrségeknél lévő raktárakban. Az erre vonatkozó műveleteket Orenburgból intézik, ahová újabban több orosz repülődandár érkezett.

Amint látjuk, az afgán polgárháború csak előjátéka egy sokkal nagyobb jelentőségű angol-orosz összetűzésnek. Hogy mennyiben, mikor és egyáltalán kerül-e erre a sor, azt senkisé nem mondhatja meg előre, mert Afganisztán belső viszonyait és hadviselési lehetőségeit senki sem ismeri teljesen. Annyi bizonyos, hogy az átlag 3000 méter magas hegyvidékből álló ország terepe alig alkalmas nagyobb arányú hadműveletekre.

P—y—V.

A Dunántul áldott föld, Balatonfüred a magyar Treouville. A füredi nyári éjszakák oly enyhék és ígézöek, mint a veronaiak, nápolyiak és firenzeiek. Aki a holdfényes, csónakos éjszakákat szereti, fölösleges Velencébe mennie, mindezt megtalálhatja Füreden. Amidőn ott jártam, az ég csodaszép volt. Balatonfüred úgy aludt az öböl mélyén, mint a gyermek bölcsőjében s hulló csillagok tűzésében a tó violába, biborba és aranyba játszott.

(TISSOT, francia író. 1768—1854.)

Csak egy szivar.

Irta: GARAMVÖLGYI FERENC tiszthelyettes (Rábafüzes).

Körülbelül három évvel ezelőtt egy nyári napon ebéd-idő alatt megállott a laktanyánk előtt egy gépkocsi. A mi akkori kedves (?) vendégeinket, az ellenőrző bizottságot gyanítottam benne, azért a laktanya közelében levő magánlakásomról sietve bementem a laktanyába, de mire odaértem, a gépkocsi négy utasa közül kettő kiszállott s a laktanya legénységi szobájába ment, ahol éppen nagyban tárgyaltak a honn levő legénységgel. Kiderült, hogy Olaszországból jönnek és a vámhivatalt keresik. Udvarias felvilágosítás után az egyik utas elővette a tárcáját és sorra kínált valamennyiünket szivarral.

A kínálást rajtam kezdte, amit én udvariasan visszautasítottam. Visszautasította még négy csendőröm, az ötödik azonban elfogadta s kivett magának egy szivart. Ennek megtörténte után a gépkocsi utasai egy kézsorítással elbúcsúztak és tovább mentek.

Az utasok eltávózása után megfeddtem a csendőroimet és kifogásoltam neki, hogy a szivart elfogadta. Azzal mentegetőzött, hogy a felkínáló úriember volt és nem akarta azzal megsérteni, hogy a szivarját visszautasítja.

En aztán felvilágosítottam, hogy a kocsinak szoktak szivart adni, nem a csendőrnek. Meg, hogy az ajándék elfogadásának a tilalma már a szivarnál kezdődik. Aki azt elfogadja, az szószerint is bagóért áldozza fel, ha még nem is a becsületét, de a tekintélyét mindenesetre.

Évekkel ezelőtt egy tavaszi vasárnap délután az örsállomástól nyugatra a határ felé vezető országúton kerékpároztam. Egyszerre szembetáíalkoztam egy három főből álló osztrák társasággal. Az egyik tanító, a másik iparos, a harmadik magánzó volt. A társaság egyik tagja, az iparos, elővett a zsebéből egy papirba csinosan becsomagolt valamit s meg akart vele ajándékozni. »Tessék — mondotta —, cigaretta van benne«.

Hirtelenében, udvariasan ugyan, de mégis határozottan olyat találtam neki mondani, hogy gyorsan zsebetette a cigarettáját és nem kínált vele többé.

Amint a társaság tőlem elbúcsúzott, kíváncsi voltam a szemmel láthatóan előre elkészített cigaretták további sorsára s figyeltem a társaságot. Mikor a magyar vámörség örbódéjához értek, az iparos a szivarkáján minden nagyobb nehézség nélkül túlادott, mert a vámör is úgy tett, mint az én csendőröm: elfogadta.

Most azonban kíváncsi voltam, hogy vajjon az a társaság a mintegy száz lépésre levő osztrák vámört is megkínálja-e cigarettával? Nem kínálták meg. Talán azért, mert nem szeretik annyira, mint a magyart? Dehogy! Hanem azért, mert az sokkal büszkébb volt, semhogy elfogadja.

Egy évvel ezelőtt osztrák vámörök és csendörök az örsállomáson polgári ruhában megjelentek s egy vendéglőben mulatni kezdettek. Mint a mulatságok legtöbbszörének, ennek is kellemetlen vége lett: az osztrákok és a helybeli polgárok összeszólalkoztak.

Amint később az eset nyomozása során kiderült, az összeszólalkozásra az adott okot, hogy az egyik osztrák vámör a vele vitatkozó magyarérzelmű német polgárnak azt mondotta:

— Kint vagytok ti a hires csendöreitekkel meg a vámöreitekkel a vízből; azok nem csinálnak egyebet, mint hogy egy szivarért összeverik a bokajukat!

Németajkú derék honfitársunk — Deutsch Róbertnek hívják — védelmébe vett minket. Hiszen igaza volt, mert valóban kevesen vannak, akikre az osztrákok vádja vonatkozhatik. De amint láttuk, mégis akadnak.

Jónak láttam ezt leírni mindnyájunk okulására.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség története.

Írta: NEMESSZEGHY LÁSZLÓ ezredes.

(2. közlemény.)

Ennyit mond röviden a francia csendőrtiszt a francia csendőrség megalakulásától napjainkig. Tény, hogy a francia nemzet történelme a nagy forradalomtól kezdve nagyon változatos. Rövid időközökben különböző államformák, irányzatok váltják fel egymást. Az ily változások folyamán nagy megrázkódtatások érik különösen azt a testületet, mely mint a csendőrség az állam egyik alappillérét képezi, mert feladata az állam belső rendjének biztosítása. A francia csendőrök sokszor igen válságos idöket éltek át s különösen sorsdöntő órákban nagy megpróbáltatásoknak voltak kitéve. Súlyos idökből tanúsított magatartásuk sok esetben okulásul szolgálhat.

I. RÉSZ.

A forradalmi korszak.

(1789—1799.)

Párizs városában a forradalom kitörése előtt rendőrség látta el a szolgálatot.

1788-ban a »Tableau de Paris« a következőket írta erről a rendőrségről:

»A párizsi rendőrség számos és igen kitünően szervezett. Nem is lehetne túlozni az elővigyázatát, különösen tél kezdetén. Körülbelül 50 év óta jó menetben van ez a gép, de neki is vannak gyenge időpontjai. Ha megtalálna állani, Párizs oly borzasztó sorsra jutna, mint egy rohammal bevett város«.

Ekkor már a fővárosban és környékén 16.000 szökött katona barangolt.

1789 június havában a francia testőrség ezrede már az elégedetlenkedőkkel fraternizál, majd nyíltan csatlakozik a forradalomhoz. A katonaságnak és számos katonaszökevénynek a forradalomhoz csatlakozása döntötte el az ország sorsát, mely az 1789 július 14-iki eseményekben robbant ki.

A Bastille bevételének napján a forradalom Párizs városának rendőrségét is elsöpörte.

A megszüntetett rendőrséget a forradalom kitörése óta több csendőrségi csapat helyettesíti. Kettő ezen csapatok közül hirhetté vált az által, hogy erősen részesévé lett ezen korszak közismert eseményeinek. Ez volt kezdettől fogva a törvényszékek gránátos csendőrsége, egy 5 századból álló tekintélyes csapat, mely egy alezredes parancsnoksága alatt állott s feladata volt az összegyűjtött foglyokra ügyelni.

Alakjaik régi képmetszetekről ismeretesek. Ezen szomorú

idökből kékszínű háromszögletű kalapjaikkal s nemzeti színű bojtjaikkal ők uralják a törvényszéki termek jeleneteit s ők képezik a fogolykíséreteket.

1792-ben a forradalom mindjobban balra tolódik. A harctér kedvezőtlen hirei hatása alatt augusztus 23-án a párizsi községtanácsban elrendelik a politikai foglyok elválasztását a közöses bűnösöktől. Santerre városi parancsnok vezetése alatt az egész óriási városban a lándzsások által szaporított nemzetőrség segítségével összefogdossák a rangjuk vagy viseletük által gyanús egyéneket, különösen a papság és nemesség tagjait s ezeket a nagy fogházakba, a karmelita kolostorba s a Conciergeriebe börtönözik be.

Szeptember 1. és 2-án Verdun város feladásának hírére elkezdődik a foglyoknak fizetett bérencek által való lemészárlása.

A Conciergerie börtönében őrzik később a szerencsétlen Mária Antoinette királynőt is, a büszke Habsburg hercegnőt.

Lássuk, mint jellemzi Marczali Világtörténelme azt az életet, mely ezen börtönökben folyt:

»Ott ad magának találkát az ország színe-java, a börtönök lesznek a műveltségnek, a finom társalgásnak, az önfeláldozásnak és önértetnek utolsó menedékei. Az utolsó marquise ruhájának hajtása megörzi az udvariasság szabályait és ha egy tagját vesztőhelyre küldi a törvényszék, bókokkal vesz búcsút barátaitól. A testületi szellem nem engedte, hogy valaki gyávnak vagy gyengének mutassa magát, ha eljött a végzetes szekér, mely a vesztőhelyre vitte a kijelölteket.« Tény, hogy a francia nemesség, ha a multban voltak is bűnei, megmutatta, hogy bátran tud meghalni.

Ezeket az embereket voltak kénytelenek őrizni a francia csendőrök. Francia forrás a szív embereinek nevezi ezeket a törvényszéki csendőröket, kikről, mint a méltóság s a természetes jószág példáiról beszélnek, mit a Conciergerie tragikus szerencsétlenjeivel szemben tanúsítottak.

Francia forrás azon kívül felemlíti, hogy a katonaság és csendőrség keverve volt a régi rendszer (l'ancien regime) fehér katonáival. Valószínű, hogy a francia csendőrség tagjai közt is voltak ilyenek, még a régi maréchaussée intézményéből átvedlettek. Mindenesetre feltételezhető, hogy a csendőrök inkább jobbérzésű emberek lehettek, kik az elkövetett szörnyűségeknek csak szemlélői voltak.

Börtönőri szerepük különben nemsokára megszűnt.

XVI. Lajos király lefejezése nagy fordulatot adott az eseményeknek. 1793 nyarán már lángban áll Vendée tartomány. »A szabadság fanatizmusával szembeszáll a régi hit fanatizmusa. A lilomos zászlók alatt kilencszáz falu paraszt népe kel fel a vészharang kongására, egyszerű embereknek, fuvarosoknak, csöszöknek vezetése alatt. Nemsokára csatlakozik hozzájuk a vidék nemessége is. A nemesek hitetlenekből hívő katolikusokká válnak. Három nagy sereg alakul és Cathelineaut, egy fuvarost teszik meg fővezérnöknek. Több helyen megverik a köztársasági sereget s a köztársaság ellen 40.000 paraszt áll fegyverben. A köztársasági vezérek csak nagy bajjal tudták őket visszatartani a tengertől, hol az angolok segítsége komoly fordulatot adhatott volna az eddig önvédelemre szorító mozgalomnak. (Marczali Világtörténet.)«

A veszélyben a köztársasági kormány harcba dobott minden mozgatható erőt, így irányította a Vendéebe a gránátos csendőrök csapatját is, hol az a hadsereg más csapataival, nevezetesen a később külellenséggel szemben hírnevet szerzett 35. gyalog csendőr divízióval találkozott.

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művészek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

A csendörök feladata durvává és hálátlanná vált. Az ellenségnek kedvező szaggatott terepen, megközelíthetetlen vidéken örökösen támadva a mozgékony ellen által vesztők különösen kegyetlen volt. A királyhű Marais-párti (a konvent mérsékelt pártja) falusiak vagy a Bocage (a fellázadt Vendée egyik főhelye) parasztjai ellen történt harcba indulások óta még egy év sem telt el s a gárdacsendörök kétharmada elpusztult.

Rettenetes eseményeken mehettek keresztül. A történelem lapjai tanuskodnak róla, hogy polgárháború talán soha nem folyt le oly kölcsönös kegyetlenséggel, mint a vendéei. Kegyelem nem volt egyik részről sem. A foglyokat változtatott kínzásokkal pusztították el.

Az életben maradt csendöröket azután Párizsba rendelték s magas medvebőr süvegeiket nem lehetett ezentúl máshol látni, mint az »assemblék« (népképviselők) körében, hol a képviselőházi őrségi szolgálatot látták el.

A forradalmi Párizs, melynek lakossága erősen megnövekedett, nem elégedett meg a régi idők közbiztonsági szolgálatot teljesítő szervezetének létszámával. A viszonyok változásával kezdte saját állami berendezkedését mind erősebben kiépíteni.

1791-ben két divíziót állít fel (ez ma egy légiónak, egy ezrednek felelne meg).

Ezt követve július és augusztus havában öt hasonló divízió állíttatik még fel. Ezek a csapatok számtalan átszervezésen mennek keresztül. Egy rövid és eredménytelen kísérlet tétetik egy városi főrendőrség (police generale) megszervezésére. Ezt azután 1802 október hó 2-án a párizsi városi gárda váltja fel. Ezen városi gárda később a párizsi köztársasági gárdává alakul át, melynek történetét rövid áttekintésben később fogom ismertetni.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

33. Kérdés. *A tettes, mint lakattal lezárt hordókba helyezett halszállítmánynak a vasútállomásra vitele végett felfogadott fuvaros, midőn kocsiján a halszállítmányt a vasútállomásra viszi, felfeszíti az egyik hordó fedelét s kivesz a hordóból 8 kg. 16 pengő értékű halat. Ezt a halmennyiséget átadja elrejtés végett egy útkaparónak. Az útkaparó el is rejti a halat, majd a vasútállomásról visszatérő tettesnek átadja s szolgálatáért egy halat elfogad. Mi ennek az esetnek büntetőjogi minősítése?*

Válasz. A tettes cselekedete látszólag a lopás és sikasztás határára van, mert rábízott dolgot tulajdonított el. Amde a fuvarozás végett átadás nem szüntette meg a dologgal rendelkezőnek a fuvarozás tárgyára vonatkozó birtokjogát, a fuvarozás tárgya sem jelentett oly tényleges állapotot a fuvaros számára, amely azt jelentené, hogy a dologgal a megbízó érdekében ugyan, de bizonyos terjedelmű rendelkezési jogot gyakorol. A fuvarozás végett átvett dolog tehát a fuvarosnak (kocsisnak) sem birtokában, sem birhatásában nincsen. Az ilyen dolog jogtalan eltulaj-

donítása tehát a fuvaros (kocsis) részéről nem sikasztás, hanem lopás.

A fenforgó esetben tehát a fuvaros a Btk. 333. §-ába ütköző, a 336. §. 3. pontja szerint minősülő lopás bűntettét követte el. Az egyszerű fuvarozás ténye a fuvaros és felfogadója közt szolgálati viszonyt nem létesített s így a 336. §. 7. pontja nem alkalmazható. Az útkaparó, aki a lopott halat elrejtés végett átvette, ha a lopás körülményeiről tudott, a Btk. 370. §-ába ütköző orgazdaság bűntettét követte el. Az igen valószínű, hogy az útkaparó a lopás körülményeivel tisztában volt, bár előreláthatólag azzal fog védekezni, hogy a hal valódi eredetéről sejtelve sem volt. Ha ez igaz lenne, cselekménye nem lenne büntethető. Ellenben ha azzal gyanúsítható, hogy az elrejtett hal való eredetét gyaníthatta, a cselekmény a Kbt. 129. §-ába ütköző kihágás tulajdon ellen.

34. Kérdés. *A törvényes házasságban élő férj feleségének emlőjéből a tejet eltávolítja a feleség akarata ellenére. A feleség ennek folytán nem tudja táplálni újszülött gyermekét anyatejjel. Büntetendő cselekmény-e a férj eljárása s ha igen, a cselekmény megszüntetése végett alkalmazható-e hatósági kényszer?*

Válasz. Ha a férj eljárása nem juttatja veszedelembé az újszülött gyermek életét, a cselekmény, legfeljebb okként szerepelhet a házasság felbontására, de bünvádi útra nem tartozik. A gyermek élete anyatej hiányában is megóvható a táplálkozás megfelelő más módjával, sőt anyatej hiányában a gyermek kellő fejlődése is biztosítható. Ha azonban a körülmények olyanok, hogy az apa erőszakos eljárása veszélyezteti a gyermek életét, a hatóságnak beavatkozni mindenesetre joga van. A hatóság beavatkozásának jogcime az, hogy a férj súlyosan vétkezik apai kötelessége ellen s ilyen esetben a gyámhatóságnak kell intézkednie. Ha a férj eljárása kimutatható módon a csecsemőn 8 napot meghaladó egészségkárosítást okozott, a Btk. 310. §-ába ütköző gondatlanság által okozott súlyos testi sértés miatt van helye bünvádi eljárásnak. Ha az apa szándéka arra irányult, hogy a gyermeket éheztesse és esetleg ily módon megölje, súlyos testi sértésről, esetleg halált okozó testi sértésről lehet szó.

Az ilyen ügyek egyébként a családi élet legbensőbb titkait érintvén, a hatóság fellépésének csak komoly feljelentés alapján van helye. Pletykák után elindulni semmi esetre sem szabad, különösen, ha egyébként rendes életet élő emberekről van szó, akik ellen panasz sohasem merül fel.

35. Kérdés. *Szabad-e olyan vadászfegyverrel vadászni, amely a vadászejegy fegyverigazolványában megjelölve nincsen. Ha nem, mily jogszabályt sért a cselekmény?*

Válasz. Vadászni csak a vadászejegy fegyverigazolványában felsorolt vadászfegyverekkel szabad. Aki ezt a szabályt megszegi, az a m. kir. pénzügyminiszternek 5007. P. M. 1924. sz. rendelete 22. §-a a) pontjába ütköző kihágást követi el. Ha azonban a cselekmény elkövetője hitelt érdemlően igazolja, hogy a vadászatra használt fegyver után az idézett pénzügyminiszteri rendelet értelmében járó illetéket már más valaki leróta, kihágást nem követ el. (Idézett rendelet 7. §-a.) Ez az eset például akkor, ha az illető vadász vadásztársától kölcsönként fegyverrel vadászik.

36. Kérdés. *Faluhelyen magánházaiknál rendezett zenés táncvigalmak a Kbt. 76. §-a alá eső táncvigalom fogalma alá esnek-e?*

Válasz. A faluhelyeken egyes magánházaiknál mindkét nembeli fiatalságnak szokásos összejövetele, amelyeken a zeneszóra való tánc is szokásos, nem esnek a Kbt. 76. §-ában foglalt tilalom alá. Lehetséges azonban, hogy a helyhatósági szabályrendelet eltérő intézkedést tartalmaz s ebben az esetben a szabályrendelet intézkedései irányadók.

Más az eset akkor is, ha a magánháznál tartott táncvigalmat üzleti érdekből, belépődíj mellett rendezik. Ebben az esetben a táncvigalom tulajdonképpen nyilvános jellegű s így a Kbt. 76. §-a irányadó.

37. Kérdés. *A tettes, mint béres a sértett szolgálatában áll. A rúbízott munka végzése közben, gazdája kukorica-földjén 2 zsák 20 pengő értékű kukoricát ellop. Mily bűncselekmény ez?*

Válasz. Ha a tettes nem szolgálati viszony keretében követte volna el a lopást, a cselekmény az 1894:XII. t. c. 93. §-a a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás lenne. Minthogy azonban ugyanez a törvény kimondja, hogy az ilyen mezei lopás is büntett, ha a Btk. 336. §-ában felsorolt esetek (kivéve a bemászásos lopást) fennforognak, a tettes cselekménye a Btk. 333. §-ába ütköző, a 336. §. f) pontja szerint minősülő lopás büntette.

38. Kérdés. *A Btk. 78. §-a értelmében kiket kell érteni a fel- és lemenő ágbeli rokonok, sógorok, testvérek és unokatestvérek mellett ezeknél még közelebbi rokonokon?*

Válasz. A törvénynek »még közelebbi rokonok« kifejezése kétségen kívül csak az unokatestvérek megjelöléssel kapcsolatos, mert hiszen szüleinknél és gyermekeinknél közelebbi rokonaink nincsenek. Unokatestvéreinknél közelebbi rokonaink ellenben unokatestvéreink szülei, akik gyermekeiknél egy fokkal közelebb esnek azokhoz a törzsszülőkhöz, akiktől való leszármazáson alapszik a rokonság.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Gyilkosság kiderítése.

(A „Csendőrségi Lapok“ nyomozási pályázatán dícséretet nyert pályamű).

Irtá: MUSITZ BÁLINT tiszthelyettes (Dorog).

1924. év június 8-án délután 17 óra tájban a császári őrösöt arról értesítették, hogy az úgynevezett rézhegyi dűlőben álló buzavetés között egy, a teljes felismerhetetlenségig oszlásnak indult emberi hulla fekszik.

En, ki akkor a császári őr parancsnoka voltam és Horváth Péter próbacsendő azonnal felszereltünk és a községházáról Szakáll Rezső községi főjegyzőt és Paksi Pál bírót, mint tanut magunk mellé véve elindultunk a helyszínre. A községtől kb. 2 km. távolságban az úttesttől kb. 150 lépésre az álló buzában megtaláltuk a hullát. A gabona itt egy ponyva területéhez hasonló nagyságban le volt tiporva úgy, hogy ott gabona nem volt, a csupasz földön pedig 3 nagy vértócsa nyomát láttuk.

A velem jött tanukat figyelmeztettem, hogy álljanak meg ott, ahol vannak és ne jöjjenek tovább, én pedig a helyszínt szemléltem át. Legelőször is odavezető nyomok után kutattam, de ily nyomokat fellelni nem tudtam. Most a hulla megvizsgálásához fogtam. Láttam, hogy a feje hiányzik. Most minden törekvésem az volt, hogy a hulla kilétét valami módon megállapítsam.

Tudtommal a községből senkit sem jelentettek be, hogy eltűnt volna, amit az ott lévő községi jegyző és bíró is határozottan bizonyítottak.

A hulla közelében egy összezsavart kendőt találtam, melynek vége össze volt kötve és kétszer karika alakban meg volt csavarva. En erre a jelenlévők figyelmét felhívtam azon megjegyzéssel, hogy a hullát valószínűen ezen kendővel fojtották meg, jegyezzék meg maguknak a kendő állását.

Amint már említettem, a hulla teljesen oszlásnak indult, a húsrészek már javarészt lerothadtak róla és maga a csontváz is több helyen darabokra törve, széthullva a búza között hevert. A hátgerinccsont mellett kék festett ruhadarabot pillantottam meg, mely egy csomóba volt összezsavarva.

A ruhagöngyöt óvatosan szétszedtem és a ruha között a kötény kötőjén egy zsinigre ajtókilincs és kulcs volt kötve. Midőn ezt megláttam, az ott lévő tanuk figyelmét erre is felhívtam. Erre az ott lévő bíró tanu azt mondja nekem: »Hisz ez a (Cserepes) Németh Juli lakásának kulcsa!« Amikor a bíró szájából a nevet: »(Cserepes) Németh Juli« hallottam, átvillant agyamban a gondolat, hogy nem az a szerencsétlen leány-e, ki a télen nálam volt panasza a mostoha anyja és annak vadházastársa ellen, ki azt mondotta neki, hogy agyonüti. En annak idején ennek a panasznak nem tulajdonítottam nagy jelentőséget, mert tudtam, hogy a Julinak is éles a nyelve, gondoltam, majd megbékülnek. Azt azonban akkor nem mulasztottam el, hogy mostohaanyja vadházastársát az örsre ne hivassam, kit figyelmeztettem, hogy többé a leányt ne bántsa, mert akkor velünk fog meggyűlni a baja. Meg is fogadta, hogy többé nem fogja bántani a leányt.

A hullát, illetve annak csontrészeit a községi hullaházba szállíttattam, az összezsavart ruhát és kulcsot a kilinccsel együtt magamhoz vettem és a jelenvolt tanukkal együtt Németh Juli lakására mentem. Ott a velem volt tanuk jelenlétében a bezárt ajtót a kilinccsel megpróbáltam kinyitni és az ajtó kinyílt. A meggyilkolt nő a háznak hátsó részében, elöl pedig mostohája és annak vadházastársa lakott. En a helyszíni szemlét akkor, mivel sötétedni kezdett, megtartani nem tudtam, hanem az ajtót bezártam, a kulcsokat magamhoz vettem és az elhunyt mostohájához mentem, ki jövetelünket a konyhaajtóból nézte. Megkérdeztem őt, hogy a Juli hol van? Azt mondotta, hogy még Ürnapja után való napon elment hazulról, azzal búcsuzott el, hogy Pusztavámon lakó nénjét látogatja meg, s azóta nem jött haza. Mostohája azt is mondotta, hogy megtörtént, hogy 2—3 hétre is elment hazulról és azután ismét csak hazajött. Ezért nem is tartották szükségesnek, hogy eltűnését bejelentsék.

Nekem azonban a mostohaanya nyájas viselkedése és beszéde nagyon gyanús volt, jónak láttam őt vadházastársával, Szüccsel őrizetbe venni.

Megparancsoltam nekik, hogy a lakást zárják be, a kulcsokat vegyék magukhoz, mert velünk jönnek a laktanyába. A laktanyában őket kikérdeztem s a következő nap reggelig — mivel a községházát nem találtam arra alkalmasnak — ott őriztem.

Következő napon a gyanúsítottaknál a házkutatást megtartottam, azonban ez eredményre nem vezetett.

A magyar nemzet azért küzd, hogy ismét becsületet kapjon a nálánál hatalmasabb nemzetek közt, amelyek minden oldalról szorongatják.

(Ansted D. T. (1862), angol geológus.)

Az egész esetről a győri kir. ügyészségnek részletes jelentést tettem és a hulla eltemetésére az engedélyt kikerem, amit meg is kaptam.

A hulla eltemetése július 9-ére volt kitűzve. Úgy intézkedtem, hogy a gyanúsítottakkal én is jelen leszek a temetésen, hátha viselkedésükkel elárulják tettüket. Azonban ez sem vezetett eredményre.

A hulla eltemetése után nevezetteket ismét a laktanyába kísérttem és ott külön-külön helyeztem el.

Amikor Szücs gyanúsított illemhelyre kéredzett, egy csendőrrel kikísértettem, de úgy csináltam a dolgot, hogy Szücsnek a vadházastársa mellett kellett elhaladnia. Midőn ez meglátta Szücsöt, kezével intett neki, ami kb. annyit jelentett, hogy ne árulja el magát, ne szóljon. Én persze ezt kilestem s így tudtam, hogy gyanúmmal jó uton vagyok.

Azon gondolkodva, miként lehetne gyanúsítottakat minden bűnjel, bizonyíték hiányában beismerésre bírni, egy cselt eszeltem ki. Gondoltam, hogy ezek a sötétlelkű emberek már két napja, hogy egymással nem beszélhettek, tehát ha őket magukra fogom hagyni, okvetlenül megszólalnak és vagy beszéddel, vagy jelekkel, de biztosan fognak érintkezni egymással.

De hogy lenne ez végrehajtható?

Eszembe jutott, hogy a községnek van egy régi helyisége, melyben egykor az anyakönyvi hivatal volt elhelyezve. Ennek padlására belülről létrán lehet felmenni, a padlásajtó lefelé csukódik, azon van egy lyuk és ha a két gyanúsítottat ebben a helyiségben helyezném el, ezen a már említett csapós padlásajtón keresztül alaposan meg lehetne figyelni őket és mindent kihallgatni, amit esetleg beszélnek. Éppen azon a napon vonult be az örsre egyik ügyes csendőröm, akit a gyanúsítottak még nem láttak az örsön otthon. Őt bíztam meg ezen feladattal. Elhelyeztem a csendőrt a padláson, az ajtót lecsuktam, a szellőző lyukat pedig felnyitattam vele úgy, hogy a lent levők őt meg ne lássák, a létrát a helyiségből kivettem és ott egy padot helyeztem el.

Most azután visszamentem a laktanyába és felszereltem a többi csendőreimmel, akikkel a gyanúsítottakat őriztettem és együtt elkisértük őket a jelzett községhezához, hadd lássák, hogy mind jelen vagyunk ott és mindannyian eljöttünk onnan. A községhezához ezen helyiségébe megérkezve, azt mondtam nekik, hogy holnap Győrbe fogjuk őket kísérni, ha netalán volna valami ügyes-bajos család dolguk elintézni való s ezzel kapcsolatban valami kérelmük, akkor azt intézzék el egymás között most, mert később erre nem lesz alkalmuk. Ezután valamennyi csendőrrel elvonulva az ajtót rájuk zártam. Egyik csendőrt künn az ajtó közelében visszahagytam, hogyha esetleg valami történne, ott legyen.

Egy félóra eltelté után, midőn már tudtam, hogy ezen idő alatt kellett, hogy valamit beszéljenek, visszamentem, a gyanúsítottakat a helyiségből kiengedtem és a jelen volt járőrrel a laktanyába visszakísértettem. A padlásról a csendőrt leengedtem, ki örömtől izgatottan mondtotta el, hogy mit hallott. Ez pedig nekünk nyomozó csendőröknek nemcsak érdekes, de igen értékes is volt. Elmondta a padláson elbújtatott csendőr, hogy csakhamar távozásunk után kb. alábbi párbeszéd játszódott le a gyanúsítottak között:

— Bevallottál valamit? — kérdezte az asszony.

— Nem. Semmit, — felelte Szücs.

— No, jól van, valahogy el ne áruld magad. Ne ismerj be semmit. Voltál-e már büntetve?

— Egyszer a katonaságnál kaszárnyaáristomra.

— Az semmi, — legyintett az asszony kezével. És fojtott, izgatott hangon magyarázta újra és újra Szücsnek, hogy csak el ne árulja magát, meg ne mondja, hol van

a leány cipője, zsebkendője, meg a többi holmija, s egyáltalában, — mondtotta az asszony — ha agyonütnek is, akkor se mondd meg, hogy te végeztél a leánnyal. Ezek után ismét a laktanyába mentem és újból kérdezni keztem őket, de csak nem akartak semmiről sem tudni.

Miután láttam, hogy a nővel, ki egy minden hájjal megkent, rossz előéletű nő volt, nem tudok boldogulni, gondoltam most már a férfival kell többet foglalkoznom, ő talán előbb fog nyilatkozni.

Elmentem a férfival a lakásukra s ott két tanu jelenlétében újból felszólítottam a bűnjelek előadására. A felhívás eredménytelen maradt. Ekkor a lakás minden zege-zugát felforgattam és midőn csendőreimmel arra a helyre értünk, hol a leánynak cipői el voltak rejtve, a férfit figyelve láttam, hogy elhalványodott és én ezt a pillanatot kihasználva erőlyesen rákiáltottam: »Gyilkos! Még most is tagadsz!« Erre megijedve azt felelte, nem tagadom, én fojtottam meg a leányt. Miután a bűnjelek megkerültek, a gyanúsítottat a községhezához kísérttem, hol a gyilkosság mikénti elkövetésére nézve részletesen kikérdeztem és az esetet a következőképen ismerte be.

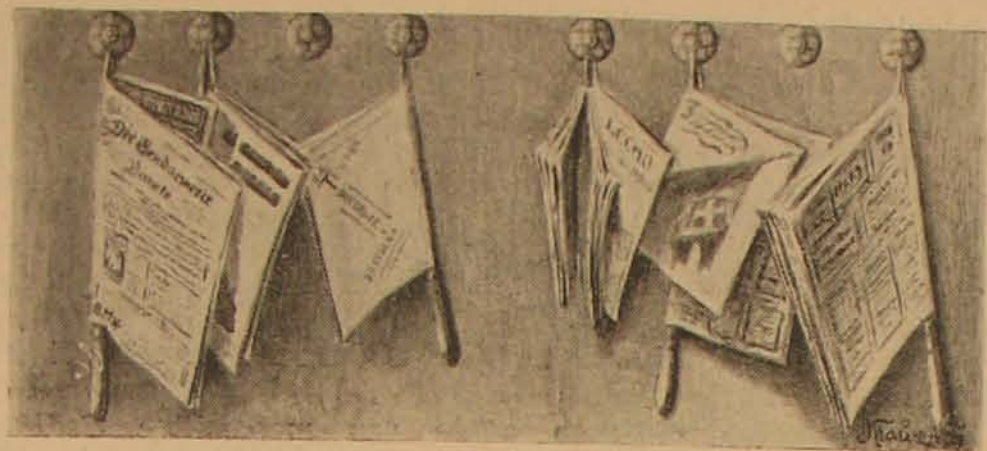
A bűncselekmény elkövetése napján, mivel vadházastársa beteges volt, a tyúkokat akarta megetetni. Amint a leánynak ablaka alatt elhaladt, a leány őt meglátta, kijött az udvarra és őt minden ok nélkül vízzel le akarta önteni, ganéj, csirkefogó, csavargó szavakkal illetve és kiabálta, hogy takarodjon el az ő apja házából. Ő erre igen megharagudott rá, mert ez már többször is megismétlődött, elhatározta magában, hogy most végez vele.

Megfordult és be akart menni a leány lakásába, de a leány az ajtót hirtelen bezárta maga után, így nem tudott oda bemenni. Majd bement saját lakásába, vadházastársával is közölte, hogy megint rátámadt a leány, mire az asszony, ki ekkor még feküdt, azt mondtotta neki: »Bánj el vele, fogd be a száját, némítsd el!« Ezen biztatás után a leány ajtaja elé állt és mindaddig ott volt, míg az ajtó ki nem nyílt. Ez kb. 3 óra elteltével következett be, midőn a leány azt gondolta, hogy ő már nincsen otthon. Csendesen és óvatosan kinyitotta az ajtót, körülnézett, ő pedig hirtelen odaugrott, hogy az ajtót ismét be ne tudja csukni és bement a konyhába. A leány elkezdett könyörögni, hogy ne bántsa, soha nem fogja többé szidalmazni. Ő azonban elvesztette teljesen fejét, megvadult, nekiment a leánynak és ökölbe szorított kézzel fültövon ütötte, majd torkon ragadta és rövid dulakodás után megfojtotta. Közben vadházastársa is bejött a konyhába és végignézte a jelenetet mindaddig, amíg a leány meg nem fulladt. Hogy a halál biztosabb legyen, a leány szobájában a takaréktűzhelyen lévő törülközőt a nyakára kötötte és jól megszorította.

A gyilkosságot követő második éjszakán kivitte a hullát a határba (ez alkalommal vette magához a meggyilkolt leány lakásának kulcsát és kilincsét), ott el akarta ásni, de a hulla oly nehéz volt, hogy ereje teljesen elhagyta s így egyelőre a hullát a magas gabonában rejtette el és úgy gondolta, hogy még az aratás megkezdése előtt valamelyik éjszaka el fogja azt ásni.

Az asszony ezután szintén nem tudta tovább tagadni, hogy tud a gyilkosságról, tagadta azonban, hogy ő bűjtotta volna fel vadházastársát ennek a cselekménynek elkövetésére.

Ezt nem is lehetett a vizsgálat és főtárgyalás során kétséget kizárólag bebizonyítani, miért is az asszony egy enyhébb büntetéssel menekült, míg a tettest 10 évi fegyházra ítélte a győri kir. törvényszék. Büntetésének második évét töltötte a soproni fegyházban, amikor meghalt.

LAPSZEMLE.

(Ausztria) Der Gendarmenbeamte.

1929 január 15.

Dr. Albert Langer: A hamis kártyajátékokról és a hamiskártyásokról ír érdekes, folytatolagos értekezést. A különféle kártyajátszmákat sorolja fel és azt, hogy a hamiskártyások miként szokták az egyes kártyákat megjelölni és felismerni.

»Hivatásának áldozata« cím alatt a lap megemlékszik egy 1891-ben történt esetről, amikor a Messendorf-i csendőrnek két főből állott járőre egy gyilkost üldözött, aki egy szénapadlásra rejtőzött el és onnan az egyik üldöző csendőrt, *Kroger József* c. őrsvezetőt agyonlőtte. Bajtársai szép síremléket állítottak a hősi halált halt őrsvezetőnek.

Az osztrák csendőrségnél rendszeresített sokféle illetménynek és azok elszámolásának egyszerűsítése céljából új illetménytervezetet közöl a lap, amelynek az egész csendőrség költségvetésére vonatkozó pénzügyi kihatásait is kiszámítja.

Dr. Ube Johann egyetemi tanár (Grác) foglalkozik a kérdéssel, hogy az autóforgalom biztonsága érdekében mit kellene megkövetelni a gépkocsivezetőktől. És pedig: 1. Csak kimondott antialkoholistákat lenne szabad alkalmazni és 2. szigorúan meg kellene tiltani, hogy a sofförök a gépkocsik vezetése közben dohányozzanak, mert az alkohol mellett nem ritkán a vezető dohányzása is figyelmetlenséget és ennek következményeképpen szerencsétlenséget okozott.

Az osztrák közigazgatási bíróság a csendőrségnél a legutóbbi időkig fennállott *személyi képviselő* (bizalmi rendszert) mint törvénytelen megszüntette. *August Langoth* járásparancsnok azt állítja, hogy ennek az intézkedésnek a csendőrség egyenlensége volt az oka.

»Ehrenhalle« cím alatt a lap közli azoknak a csendőröknek a neveit, akik különleges szolgálati teljesítményeikért kitüntetésben és dícséretben részesültek.

»A hegy mögött tűz van!« cím alatt érdekes statisztikai összeállítást közöl az 1927. évben előfordult tüzesetekről, azok okairól és kísérő körülményeiről. A cikkhez, amelyet a »Die Versicherung« című biztosítási szaklap is közölt, az alsóausztriai csendőrpáncsnokság nyomozóosztálya készített praktikus és áttekinthető, grafikonyszerű tabellát. Az előfordult tüzeseteket háromféle szempontból kategorizálja: a hónapok szerint, továbbá a napok szerint (hétköznapi és ünnepnapok), amelyeken előfordultak és végül a nap órái szerint, amelyekben a tűz kiütött. A tabella elsősorban tűzbiztosítási szempontból bír értékkel.

A lap kéri a csendőröket, hogy a február 2-án rendezendő nagy csendőrségi bálban minél számosabban jelenjenek meg.

1929 február 1.

Dr. Pichler Rudolf: a törvényeknek a csendőr által való helyes értelmezéséről és alkalmazásáról értekezik. Szükséges, hogy a csendőr minden egyes törvényes rendelkezés nyelvtani jelentésével, keletkezésének körülményeivel, céljával, logikájával, jogi értelmével és végül az illető rendelkezés alá eső esetek analogiájával tisztában legyen, mert különben a törvényt helyesen felfogni és alkalmazni nem képes.

Dr. Albert Langer: folytatja a hamisjátékokról írt értekezését és gyakorlati útmutatásokat ad arra vonatkozóan, hogy miként lehet egyes konkrét esetekben megállapítani, hogy hamisjátékról van-e szó vagy sem?

»Kerékpár és motorkerékpár a csendőrség szolgálatában« cím alatt a lap a csendőrségnek ezekkel a közlekedési eszközökkel való felszerelését sürgeti. Előnyeiket a következőkben látja: 1. gyors megjelenés a bűncselekmény színhelyén;

2. büntetéseket gyorsabb üldözése; 3. az országutak forgalmának ellenőrzése és 4. gyors összpontosítási lehetőség. Mintául ajánlja a német csendőrség rendszerét, ahol a csendőröknek lóval és kerékpárral való ellátása a mi tömegrendszerünkéhez hasonló módon történik s úgy a ló, mint a kerékpár a csendőr feltételes tulajdonát képezik.

»Egy felsőausztriai csendőr« hosszú *versben* fejti ki a vállgallér előnyeit a köpennyel szemben. Versét így végzi: »Mäntel sind ja sonst ganz schön — Doch, mit ihnen immer gehn, — Ist — betrachtet streng und faktisch — Auch im Dienst nicht immer praktisch! — Also hört doch, hohe Herrn — Seid nicht kalt und unmodern! — Mildert Euere Amtesmiene — Und erlaubt die Pelerine!« — Nincs az a belügyminiszter, akinek a szívét ez a poétikus kérdés meg ne lágyítaná.

*

(Franciaország) Revue de la Gendarmerie 1929 jan. 15.

Naudin (Nodén) százados befejezi nagyterjedelmű tanulmányát a *Kanadai kir. lovascsendőrségről*. A befejezésben az őrzéssel foglalkozik, mint a kanadai szolgálat legnehezebb részével. Miután most Magyarországon is volt némiképpen részünk egy északsarki télhez hasonló hidegben, könnyebben megítélhetjük az észak-kanadai csendőrzárörök munkateljesítményét, ha megpróbáljuk magunkat egy 2000 kilométeres őrzéssel beleképzelni, amelyet az utóbbi nagy hidegekben kellett volna úttalan vidékeken végeznünk. A kanadai viszonyok jellemzésére szerző több helyet idéz a csendőrzárörök jelentéseiből és végül leírja Wight (Hweit) sergent (szerzsant = szakaszvezető) több mint 2000 km.-re kiterjedt őrzéstartását, melyet neki, egy gyilkosság ügyében nyomozva, egy csendőrrel és néhány benszülőtt vezetővel végeznie kellett. Indulás 1926 február 15-én Pangnirtungból a Harbour (Harbur) tónál, a Baffin-sziget déli részéig és vissza. A szolgálat 21½ hónapig tartott és a mi viszonyainkhoz képest szokatlan nélkülözésekkel járt, dacára annak, hogy a szükséges ellátást kutyaszánkón magukkal vitték. Végül a szerző arra a meglepő befejezésre jut, hogy nagyon ajánlja a francia csendőrségnek a belépést a kanadai kir. lovascsendőrségbe, ami szerinte nagyon alkalmas volna arra, hogy Franciaországot és a francia civilizációt megszerettesék a kanadai benszülöttekkel (!). Hogy mi szüksége van erre Franciaországnak, azt a szerző nem mondja, de tudjuk, hogy a franciák már többször próbálkoztak Kanadában befolyáshoz jutni, igaz, hogy kevés sikerrel.

1928 október 26-án — egy vasárnap — Versailles-ban (Verzálj) különösen forgalmas helyen egy csendőr találkozott egy autóval, melyet egy nő szemmel láthatóan ügyetlenül vezetett. A csendőr kérte a sofförigazolványát és mivel a nő ezzel nem rendelkezett, hanem saját bevallása szerint csak most kezdett tanulni, a csendőr úgy a saját, mint mások épségének és életének veszélyeztetése miatt jegyzőkönyvet vett fel vele. A november 30-án megtartott tárgyaláson a rendőrség mint elsőtökű kihágási bíróság felmentette a vádlottat azzal a megokolással, hogy autót vezetni nyilvános úton kell megtanulni. *Badel Annet* ügyvéd, az autósok jogi lapjának szerkesztője ez alkalomból köszönő cikket szentel a »bölcs« bírónak. Az persze nyílt kérdés marad, hogy vajon az elgázoltak is köszönőiratot intéznének-e a kezdő autóshoz, aki az első leckét is mindjárt a legforgalmasabb helyen veszi?

Chambon és *J. Fabre* (Sambón és Fábr) hadnagyok folytatják értekezésüket a »bűnügyi rendőrség körözüvény«-ének tanulmányozásáról. Megmagyarázzák, hogyan kell az egyes lapokat egymással egyeztetni, hogyan kell egy nevet helyesen keresni, mert a név írásmódja, tehát kezdőbetűje is — különösen a franciában és angolban — nagyon különféle lehet. Ismertetik az európai országokban szokásos körözüvények alakját és kiállítását (magyart nem). A legjobbnak ítélik az amerikaiakat. A körözüvényeket Franciaországban hetenként egyszer 8000 példányban osztják szét ingyen a főállamügyészségtől — az afrikai csendőrsőkig mindenkinek, akit érdekel —, de az eredmény vajmi kevés, mert a legtöbb helyen egyszerűen nem törődnek vele, ellenben gondosan megszámozzák és a legnagyobb rendben írtárba helyezik.

Ezután két történelmi tanulmány következik: *Mme Staël* (Madám Szaél) kiűzetése Franciaországból rendőrség és

Idealizmus és realizmus: nem ellentét, mint sok ember vallja és hirdeti. Az idealizmus jelenti a szépnek, jónak elérhetetlen magasságára való törekvést. A realizmus: azt a kvantumot, mely az ideáltól elérhető, megvalósítható.

Kossuth Lajos.

csendőrség által és: Jegyzetek a »Maréchaussée« (marésszé) századok történetéhez, amelyek a XVI. és XVII. században az *úti csendőrség* szolgálatát végezték. Amint tudjuk, az úti csendőrség intézménye újból feléledt, amióta az autó az országút fontosságát lassan a vasút fölé emeli. Nagy autóforgalmú országokban a forgalmi rend fentartása és a közbiztonság feltétlenül megköveteli az úti csendőrséget. Franciaországban 1927-ben egy 1851-ből származó régi törvény alapján a csendőrséget bízták meg ezzel a kényes feladattal, amelynek legkényesebb része, a közöniséget a forgalmi rendhez szoktatni és az ellene vétőket a helyszínen megbírságotlani. A csendőrség ilyen működése a lefolyt utolsó két évben előadás tárgyát képezte a francia honvédelmi minisztérium tanácsbizottsága előtt. Előadó a tárgyat következően csoportosította: A) Az útcsendőrség megszervezése, B) A használt rendszer, C) Eredmény 1927 és 1928-ban, D) A csendőrség munkájának jellemzése a jövőben, E) Összegyűjtött javaslatok. A javaslatok nagyjából a kiadott »Úttörvény« egyes fejezeteinek módosítására, de nem az egész rendszer megváltoztatására vonatkoznak, mint az a külön útmilícia által adott olasz példa után várható volt.

A *motorkerékpár*ra a hadseregben és különösen a csendőrszolgálatban nagy jövő vár. Nem oly kényelmes, mint az autó, de épp oly gyors és amellett sokkal olcsóbb a beszerzése és fentartása, tehát előnyben van az autóval szemben. Az 1928-i szalonban kiállított utolsó modell nem sokban különbözik az 1927-estől.

Végül néhány fontos ítélet is helyet talált a füzetben, amelyek főleg a csendőrséget érdeklik. Ilyenek: Mikor jogos a bekísérés és megmotozás? — leckék az autó vezetésében.

*

(Jugoszlávia) Zsandarmeriszki Vesznik 1929 január.

A címkép Mária szerb királynét ábrázolja.

Az újévi füzet bevezetésül a jó könyvnek — mint az ember legjobb barátjának hasznáról beszél és azt ajánlja a csendőröknek, hogy jó könyvek olvasásával folytonosan művelődjenek.

Sztankovics Milos ny. ezredes is hozzászól az alkohol káros hatásaihoz, amelyekkel az előbbi szám foglalkozott. Kimutatja, hogy az alkoholizmus fokozatos fejlődése, ú. m. ittasság, krónikus iszákosság, delirium és végre elmebaj következtében az emberiség összes szenvedélyeit felkorbácsolják. Féltékenységtől az apagyilkossáig a legtöbb bűntett az alkohol számlájára írható. (Folyt. köv.)

Belgrád *belforgalmának* leírásából láthatjuk, hogy ott is eltűnik a »fiáker« és helyét az autó foglalja el.

Czárevics Milos hadbíró-hadnagy ismerteti a gonosztevők kölcsönös kiadására nézve fennálló nemzetközi megállapodásokat. Ezeket hét pontban sorolja fel. Ezzel kapcsolatban megmagyarázza, miképpen kell valakinek a kiadását egy idegen államtól kérni, milyen esetekben kérhető a kiadás, hogyan kell az illető beadványt megszerkeszteni és milyen úton elküldeni.

Paics M. csend. szds megvilágítja a csendőrösök gazdálkodását, a nőtlen és nős csendőrök ellátási körülményeit és viszonyait oly helyeken, ahol a helyszínen semmi sem kapható. Ez egyrészt az SHS birodalomnak a Balkánon fekvő tartományaiban uralkodó nagy szegénység által van megokolva, de másrészt egyes új tartományok lakosságának ellenséges hangulata abban is megnyilvánul, hogy a szerb csendőrök elől minden élelmet elrejtene.

Vujicsics Gjorgye csend. szds magyarázatot ír a fegyver használatáról. A szerb csendőrségi szabályzat 32. cikke értelmében a csendőr fegyverét csak jogos önvédelemből használhatja. Az intézkedés világos, de értelmezése különböző lehet, miután a jogászok véleménye ebben az esetben is szétágazó. A nézetkülönbség ott a legnagyobb, ahol meg kell ítélni, vajjon feltétlenül fennállott-e az önvédelem kényszere? Miután cikkíró néhány államban bevezetett szabályokat és jogszokásokat megvizsgált, a következő eredményre jut: Az önvédelem akkor jogos, ha azzal támadást védünk ki. Támadás akkor forog fenn, ha az a jelen időben, jogellenesen valakinek törvénnyel védett személyi biztonsága ellen irányul és melyet nem lehet másképpen kivédeni, mint különben bűnügyi eljárás alá eső cselekmény, vagyis a támadó épségét veszélyeztető testi sértés vagy azzal való fenyegetés által.

Jakovljevic Stjepán csend. szds az írástudományról és a csendőr képzettségéről ír. Nagy fontosságot tulajdonít a kézírás, irány (stilus) és az írásjelek helyes használatának, mert — úgy mond — a csendőrség legnagyobb részének

jelentéseit a rossz írás miatt sehogyan, vagy csak nehezen lehet elolvasni és akkor még mindig kérdés, hogy meg lehet-e érteni, mert hibásan vagy hiányosan van megfogalmazva, vagy pedig pontok és vesszők híján az értelme zavaros. Szerző sok másolás, diktandó után írás és rajzolás által akar ezen a bajon segíteni, ami tényleg az egyetlen módja a tiszta, világos és szabatos írás és irány elsajátításának. Kissé érthetetlen, hogy miért kell evégből az asszirokgig és a japánokig elkalandozni, de talán meghozza a folytatás a megfejtést.

A *gazdasági értesítő* befejezi a baromfi neveléséről írt cikksorozatát.

Mint követendő szép példa van megemlítve Csókics Mihály, a »bűnügyi könyvtár« kiadótulajdonosának évi 1000 dináros ajándéka oly két csendőr számára, akik a lefolyt évben a legtöbbet tettek a nyilvános Isten-, egyház- és valláskáromlás, valamint a közszemérmert sértő káromkodás ellen, amit a büntetőtörvény tilt, de amellyel a nyilvános rend örei rendszerint keveset törődnek.

5. A látás.

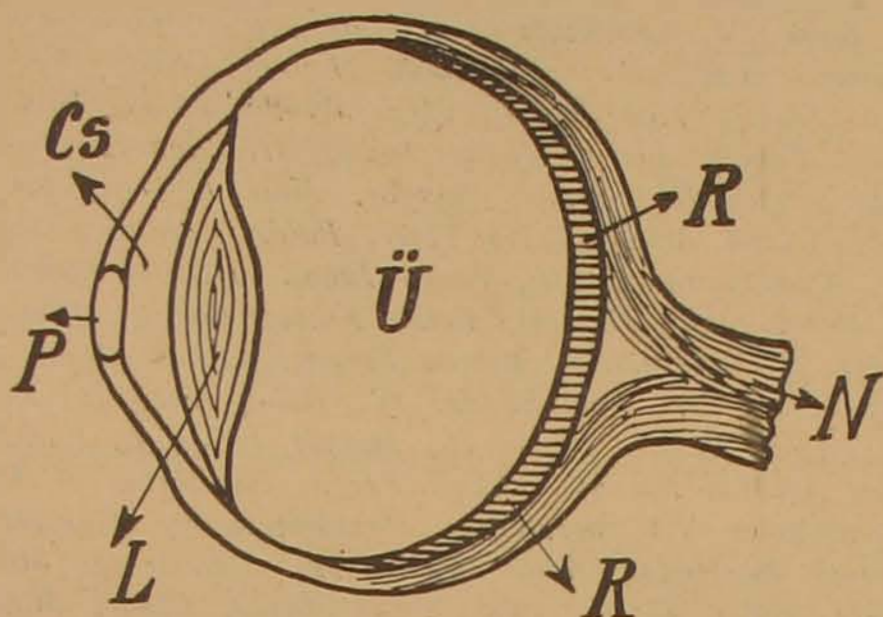
Minden elképzelhető tudásunkat, ismereteinket, az érzéseink túlnyomó részét mind-mind a látás és a hallás segítségével szerezzük meg. A vakságot a jó fül, a süketséget a jó szem nagyrésztben pótolni tudja. A vakok a tapintásukkal és hallásukkal (zene, rádió, előadások stb.) szinte korlátlanul tudják magukat a legtudományosabb pályákra is kiképezni. Tapintó ujjakkal a számukra írt könyveket épp olyan gyorsan olvassák, mint a jól látó emberek.

A süketek — bár az emberi, a zenei hangot nem hallják — mégis pl. a beszélő száj mozgásáról egyenesen le tudják olvasni, hogy az mit mond. E tekintetben tehát látszólag a süketek vannak hátrányban, a valóságban azonban elmondhatjuk, hogy a vakságnál súlyosabb szerencsétlenség nem érheti az embert. A vak ember a legszánalomraméltóbb tagja a társadalomnak, szánalomraméltóbb a saját sorsával tisztában nem levő, a legtöbbször magát boldognak hívó súlyos elmebetegnél is.

A látás egyetlen főfeltétele a fény, a megvilágítás. Sötétben minden látás megszűnik. A látás szerve a szem, amely éppen roppant fontosságánál fogva a koponya legerősebb csontjai közé van elhelyezve, ezért maga a szemgolyó csak a legritkább esésekben szokott megsérülni. A szem szerkezete szinte hajszálíig megegyezik a fényképezőgép szerkezetével. A szem is éppen úgy, mint a fényképezőgép, az elébe kerülő tárgyakról felvételeket készít és ezeket a felvételeket az agyvelő hívja elő, illetve dolgozza fel, akárcsak a fényképész a sötét kamrában. Az előhívott, feldolgozott kész fényképeket az agyvelő éppen úgy elraktározza, mint a fényképész a lemezeket.

Valamely személynek, tárgynak a meglátása a következőképpen történik: Pl. az előttünk álló emberről a fény sugarak a *szembogáron*, vagyis a *pupillán* (P.) keresztül bejönnek a szemgolyóba. Ez a szembogár a szem kapuja, amely hol szűkül, hol tágul, azért, hogy ssha se engedjen be több fényt, mint amennyire az adott esetben szük-

ségünk van. Fényképező gépnél a pupilla a diafragmának felel meg. A pupillán keresztül bejutott sugarak a szem-bogár mögött lévő kevés csarnokvizen (Cs.) áthaladva a szemlencsére (L.) esnek.

P = pupilla Ü = üvegtest
Cs = csarnokviz R = retina
L = szemlencse N = látóideg

A szemlencsének ugyanaz a rendeltetése, mint a fényképező gép lencsájének; ő alkotja meg a képet. A szemlencse átlátszó rugalmas test, amely éppen rugalmassága miatt hol laposabb, hol pedig vastagabb (gömbölyűbb) tud lenni, ennél fogva tehát alkalmazkodni képes úgy a közel, mint a messze lévő tárgyakhoz, vagyis egyformán élesen tud közelre és távolra nézni.

A lencséből a sugarak a kocsonyaszerű anyagból álló ü. n. üvegtestbe (Ü.) kerülnek. Az üvegtest mögött van a szem felfogó ernyője, a szemfenék (retina) (R.), amely teljesen azonos a fényképezőgép tejüvegjével, illetve a tejüveg helyébe tett lemezzel, amelyen a kép megjelenik, kirajzolódik.

A szemfenéken megjelenő képnek a színét, alakját, a nagyságát stb., aztán a szemgolyóról hátrafelé futó félmillió idegrost, a látóideg (N.) rostjai közvetítik az agyvelőbe. A szemfenéken készült lemezek, akárcsak a fényképésznél, egy messze hátul lévő sötétkamrában kerülnek előhívásra, illetve kidolgozásra. Ez a sötétkamra az agyvelőnk tarkói részében (népiesen a kupánkban) van elhelyezve. Itt készülnek el a képek és itt is maradnak egészen a koporsóig leraktározva.

Akárcsak a fényképezőgép tejüvegjén, épp úgy a szemünk felfogó ernyőjén a retinán lefényképezett kép is fordított és kicsinyített alakban jelenik meg. A valóságban tehát az előttünk lévő emberek, állatok, tárgyak stb. mind-mind fejtetön állanak és a valódiaknál sokszorosan kisebbek. A legkisebb gyermekkorban tehát mindent fejtetön megfordulva látunk, de ezt a tényt a gyakorlatban lassankint a valóságnak megfelelő helyzetnek tanuljuk meg. Pl. ha a vonaton ülünk és kinézünk, akkor úgy látszik, hogy a fák, a földek futnak, a vonat pedig áll. Itt is meg kell tanulnunk, hogy a valóságban ez éppen fordítva van. A fejlődő kis gyermek azért tapogat meg mindent, mert a tárgyakat egészen másként látja, mint azok valóban állanak. A kezeivel pl. érzi, hogy a szemei becsapták, mert a lábaival felfelé álló szék a valóságban lefelé áll. Ezt a fordított helyzetet, mint a fényképező gépnél is, a szemlencse idézi elő. Ezen való tényből pedig az következne, hogy azon felnőttek, akiknél a szürkehályog miatt a szemlencsét ki kellett operálni, azoknál a szemlencse hiánya miatt most már egyenes képek fognak keletkezni, vagyis akkor ezeknek a szürkehályog operáltaknak megint újra

meg kell tanulniok a tárgyak állását, mert hisz egész életükön keresztül a fordított képekhez voltak szokva. Elméletileg ez tényleg így is van. A valóságban azonban szemlencse nélkül nem lehetünk el, azt pótolni kell. Erre a célra szolgál a szemüveg. Akiknél tehát a szemlencsét ki kellett operálni, azok ezután a hiányzó szemlencsét a szemük előtt lévő szemüvegben hordják és ez a szemüveg fogja továbbra is a képeket megfordítani és kicsinyíteni. Gróf Tisza Istvánnak pl. mindkét szemlencsáját kioperálták, ezért hordott oly erős szemüveget.

Mivel két szemünk, azaz két fényképező gépünk van, ezért minden tárgyról a szemeink két képet vetítenek a szemfenékre. Ezt a két képet aztán az agyvelő egyesíti egy képpé. Ez a két készítés óriási előny, mert az agyvelőnk így minden tárgyról kétféle felvétel alapján készíti el az igazi képet. A két képről azonban csak akkor tud az agyvelő egyetlen jó képet alkotni, ha a két szem hajszálgyök együtt mozog. Nagyfokban kancsal egyének éppen emiatt csak egyik szemükkel néznek, mert ha mindkét szemük dolgozna, akkor a szemfenéken (R.) olyan két egymástól eltérő felvétel keletkezne, amelyekből az agy csak homályos, elmosódott és torz képet tudna előállítani.

Rövidlátó embereknél a kép a szemfenék, a retina előtt jelenik meg. Ez a hiba vagy a szemgolyó túlságosan hosszúságából, vagy a szemlencse és társainak hibájából áll elő.

A messzelátás esetében a kép a szemfenék, retina mögött jelenik meg. A bajnak az oka vagy a szemtengely rövidségében, vagy a fénytörő közegek gyengeségében van.

Az öregkori látás rendesen messzelátás. A baj oka az, hogy a mindig rugalmas lencse bizonyos korban megmerevedik, tehát már nem tud egyszer vékonyabbá, máskor meg vastagabbá alakulni és így a közeli, meg a távoli tárgyakhoz alkalmazkodni. Aki fiatal korában jól látó volt, az öregkorban messzelátó lesz. Aki ellenben fiatal korában rövidlátó volt, annál egy ideig az öregedéssel arányosan mindig jobb és jobb lesz a látás.

A kancsalság. A szemgolyónak a minden irányban való mozgását hat szemizom végzi. Ha pl. a szemet kifelé forgató izom erősebb a szemet befelé mozgó izomnál, akkor a szem kifelé fordul és létrejön a kifelé kancsalítás. Ennek ellenkezője a befelé való kancsalság, amikor a belső erősebb izom befelé húzza el a szemet.

Astigmatismus a legsúlyosabb, a legtöbbször nem is gyógyítható látási zavar. A lényege az, hogy a beteg szem nem tud a valóságnak megfelelő képeket készíteni. Az astigmatismusban szenvedő szem képei ugyanígy vagy szélességi, vagy hosszúsági, avagy minden irányban elnyújtott torzképek. A baj oka az, hogy a szembogár (cornea) felülete nem egyformán gömbölyű, hanem elhúzott vagy helyenként dudoros.

A rövidlátást, messzelátást, öregkori látást, az astigmatismust szemüveggel, a kancsalságot pedig operációval lehet gyógyítani.

Ha társaságban beszélgetés közben valaki ismerős embert vagy tárgyat, vagy pl. egy a szemünk előtt lefolyt régi eseményt (vonatösszeütközés, házégés) említ fel, akkor az említés pillanatában gondolatunkban, a szemünk előtt rögtön megjelenik az illető egyén alakja, a háznak az égése stb. Honnan van ez? Mint említettem minden emberről, állatról és tárgyról a szemeink segítségével képeket, fényképeket készítünk. Ezek a képek mindaddig, amíg a tárgyat nézzük, a szemfenéken (R.) vannak, ahonnan ezalatt a szemidegek milliónyi rostjai a képeket elviszik az agyvelő azon részébe, ahol ezeknek a mindenkori helye van, nevezetesen a nyakszirti, a kupának nevezett agyvelő részbe. Egész életünkben alkotott minden kép itt ebben a nyakszirti részben (cuneus) nyer elhelyezést. Amikor tehát egy általunk

már akár 30—40 évvel azelőtt látott tárgyat vagy személyt valaki felemlít, akkor annak az embernek a képét akár csak valami albumból, innen a nyakszirti agyvelőből vesszük elő. Ebből következik, hogyha ez az album megsérül (lövés, ütés), akkor az ott elhelyezett képek is megsérülnek, esetleg el is pusztulnak. És ha ilyen sérülés után valaki említést tesz a régi képekről, akkor az addig mindig megjelent kép pl. az egykor látott házégés jelenete már sem beszélgetés, sem pedig álom formájában nem jelenik meg többé előttünk. Így veszt el sok koponyasérült a sérülés pillanatáig, tehát esetleg 20—30 éven át szerzett képeinek, illetve tudásának egy részét és lelki vak lesz, aki már sok-sok olyan dologra nem tud emlékezni, ami vele azelőtt történt. Innen ered ama tipikus magyar jellemző közmondás igazsága, hogy: »Úgy váglak kupán, hogy megvakulsz«.

Ha pedig megöregszünk, akkor velünk együtt az elraktározott képek is, akárcsak a régi fényképek, elsárgulnak, elkopnak, elhomályosodnak és öreg korban emiatt már nehezen tudunk leírni bizonyos személyeket, tárgyakat. Jellemző az öregekre, hogy még legjobban emlékeznek az 50—60 évvel azelőtti eseményekre, tárgyakra azért, mert azokat a gyermekkori kitűnő felvételeket még az akkori vadonatúj fényképezőgép (agyvelő) készítette, azért maradtak meg oly jó állapotban a legtovább — a leghosszabb ideig.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

Elöléptek: A m. kir. budapesti I. kerületben törzsör mesterré: *Oláh János*, vitéz *Nádudvari Sándor*, *Kecskés András II.*, *Csillik Sándor* és *Tóth Dénes* örmesterek. Örmesterré: *Varga József V.*, *Pál Géza*, *Burján János*, *Romhányi András* és *Sághi Mihály* csendőrök. — A m. kir. székesfehérvári II. kerületben törzsör mesterré: *Kázmér Ferenc*, *Horváth József V.*, *Borda György*, *Novák Kovács Imre*, *Szendi Imre*, *Cseh János*, *Szücs József*, *Ambrus Géza*, *Badics Lajos*, *Noll József* és *Sulyok József* örmesterek. Örmesterré: *Karácsony Ferenc*, *Szabó Károly II.*, *Herczeg Ferenc I.*, *Lendvai Lajos*, *Bódai Lajos*, *Maicz József*, *Galler Péter*, *Szijjártó István*, *Rivnyák József*, *Tóth József I.*, *Gulyás József*, *Dukai János*, *Nagy Ferenc II.*, *Császár Antal*, *Németh Mihály I.*, *Pázmándi István*, *Szabó József IV.*, *Balogh József III.*, *Horváth György*, *Váli Tóth János*, *Baráth Károly*, *Gulyás Vince* és *Szabó János V.* csendőrök. — A m. kir. szombathelyi III. kerületben törzsör mesterré: *Vargha István IV.*, *Hubai András*, *Koller Mihály*, *Marton Ferenc II.*, *Lisztés János*, *Varga István II.*, *Nink József*, *Schermann Károly*, *Bedő Károly*, *Horváth János I.*, *Nagy Gábor*, *Söptei József*, *Kolonits Jenő*, *Németh Kálmán I.*, *Csete Lajos*, *Moser Mátyás*, *Marton Boldizsár*, vitéz *Torda János*, *Török István II.*, *Kálmán Géza*, *Bencze Antal*, *Borbás Pál*, *Perlaki Géza*, *Kovács Ferenc I.*, *Németh József III.*, *Nagy Antal*, *Raffai Ferenc II.*, *Szabó Jenő*, *Tálasz Ferenc*, *Timár József*, *Kuklek Imre*, *Molnár József I.*, *Kocsis Géza*, *Horváth Ferenc IV.*, *Nagy Sándor II.*, *Horváth Lajos IV.*,

Hóbár Ferenc, *Hospely Jenő*, *Dervalics István* és *Neubauer János* örmesterek. Örmesterré: *Németh János X.*, *Tál Lőrinc*, *Tóth Géza*, *Domina József*, *Császár József*, *Léber Elek*, *Csider Zsigmond*, *Déri József*, *Segyevi János*, *Németh Sándor II.*, *Gáspár István* és *Orbán Vendel* csendőrök. — A m. kir. pécsi IV. kerületben törzsör mesterré: *Major László* örmester. Örmesterré: *Csizmadia Ferenc*, *Szira Ferenc*, *Boros József*, *Tóth József VII.*, *Mándó Lajos*, *Hancsák József*, *Fábián János*, *Vajda József II.*, *Bánóczi István*, *Vajda József III.*, *Juhász Sándor*, *Máté György*, *Pilipár József*, *Csapó Albert*, *Dobó Vince*, *Balázsi János*, *Csizmók Imre*, *Németh János VII.*, *Varga János VII.*, *Topánka István*, *Mohai József*, *Gécsek Kálmán*, *Kalsecz György*, *Koleszár György*, *Kléber Mihály*, *Mikina Ferenc*, *Németh József X.*, *Nagy József VII.*, *Tóth Sándor IV.*, *Balog János II.*, *Kesztyüs István*, *Gáspár István II.*, *Molnár István I.*, *Formann Vince*, *Ágoston Pál* és *Csicskár Ferenc* csendőrök. — A m. kir. miskolci VII. kerületben törzsör mesterré: *Gyarmathy Bertalan* és *Hudák Antal* örmesterek. Örmesterré: *Miklós Mihály*, *Odler József*, vitéz *Simon János*, *Lénárt Mihály*, *Baranyi Imre*, *Bari József*, *Sipos Imre I.* és *Kubacsek András* csendőrök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. budapesti I. kerületben *Páris Lajos* g. tiszthelyettes *Mándly Annával* Lovászpátonán; *Bencz József* törzsör mester *Papp Ilonával* Dömsödön; *Olajos Mihály* örmester *Sass Erzsébettel* Karcagon. — A m. kir. debreceni VI. kerületben *Kozma István* örmester *Sipos Eszterrel* Hajdúböszörményben; *Orosz Sándor* törzsör mester *Mayer Annával* Nagykállóban; *Babics József* örmester *Dankó Ilonával* Torngospálcán; *Bálint István* törzsör mester *Czap Emiliával* Tarpán. — A m. kir. miskolci VII. kerületben *Betegh László* törzsör mester *Krajcsevics Máriával* Kisterenyén.

Dr. Dorning Henrik — dr. Varga Lajos: Büntetőjog. A m. kir. állami rendőrség országos szaktanfolyamainak kiadásában most jelent meg a *dr. Dorning Henrik* főkapitányhelyettes és *dr. Varga Lajos* kerületi főkapitány, országos szaktanulmányi felügyelő által átdolgozott »Büntetőjog« című tankönyv, amely a legújabb törvényalkotásokkal is foglalkozván, a bűnügyekkel foglalkozók számára praktikus kézikönyv gyanánt szolgálhat. A tankönyv első sorban az állami rendőrségi kiképzés szükségleteinek figyelembevételével készült ugyan, de azért kisegítő segédlet gyanánt a csendőrség tagjai is hasznát vehetik. A könyv ára 5 pengő, postai szállítás esetén a postadíj és a csomagolás önköltségi ára is megtérítendő. Megrendelhető a m. kir. állami rendőrségi országos szaktanfolyamok parancsnokságánál Budapest, V. ker., Rudolf rakpart 6., I. 21. sz.

Baráthosi Balogh Benedek turáni könyvsorozatának 6. kötete »Japán, a felkelő nap országa« címmel megjelent. A könyvsorozatot lapunk múlt évi 30. számában ismertettük. A megjelent kötetek ára 4 pengő, a többi kötet előfizetési ára egyenkint 2 pengő. Az egyes kötetek 5—15 hetes időközökben jelennek meg. Megrendeléseket a szerző címére kell küldeni: Budapest, VII., Peterdy-utca 17. szám.

A volt hatos honvédekhez! A volt m. kir. szabadkai 6. honvéd gyalogezred Bajtársi Szövetsége felkéri mindazokat a volt tiszteket, altiszteket és legénységi állományú egyéneket, akik a világháború alatt a 6. honvéd gyalogezred vagy a 6. népfőkelő ezred kötelékében teljesítettek katonai szolgálatot, szíveskedjenek pontos címüket levelezőlapra közölni *Hadzsity György* ny. századossal. (Budapest, I., Vár. Színház-utca 7.) A pontos címen tüntessék fel a katonaságnál viselt rendfokozatukat is.

Tollforgók válogatott szép tollakból, kézzel tartósan kötve, igen szép kivitelben darabonként 10 pengőért kaphatók *Vlahina Mihálynál* (Bpest, I., Böszörményi-út 21.) Toll-

forgók átkötése 1 pengő darabonkint, ha ki kell egészíteni, akkor 3 pengő. Beküldött nyers tollakból tollforgó kötése 4 pengő.

Kérelmek. *Lovas János* csendőrt, aki 1925—1926-ban Ceglédre a mágocsi őrsre kapott beosztást s onnan később elkerült, kéri *Zábó Sándor* vasasi őrsbeli (Baranya megye) csendőr, hogy címét közölje vele.

Pakulár György, Hanier Károly és Kiss István volt kolozsvári, illetve kassai kerületbeli csendőröket kéri *dr. Nagy Sándor* volt hadnagy, hogy címüket vele Kecskemétre, Rákóczi-út 17—19. sz. alá közöljék.

Illés Bertalan bányász (Pilisvörösvár, köszénbányatelep, új kolónia 55. sz.) kéri *Illés Ferencet*, aki 1921-ben csendőr törzsörmeisteri rendfokozatban teljesített szolgálatot, közölje vele a címét.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekkszámlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Kiskorúak. Az árvapénzek valorizálása tekintetében még nem történt intézkedés. Erre egyelőre nincs is kilátás. Nővére tehát csak valorizálatlan értékben kaphatja meg az árvaszéknél letétbe helyezett örökséget. Így csak néhány fillért ér az egész összeg s azt felvenni persze nem érdemes. Hagyják bent. Veszíteni valójuk már úgy sincs vele s hátha mégis beáll valami kedvező fordulat.

Fehérgyarmat. Megtalálja az idei csendőrségi zsebkönyv 48. lapoldalán.

B. S. g. th., Szeged, Schön Ernő ny. áll. tábornok címe: Budapest, I., Váli-u. 4., II. em. 5. sz.

Régi előjáró. Budapest, I., Arok-utca 53. sz.

Vitatkozók I. 1. A Szut. 202. pontja értelmében löfegyverrel teljesített szolgálatban a kalapot leeresztett állszijjal kell viselni. A pisztoly is löfegyver, az utasításnak ez a rendelkezése tehát a pisztolyosan teljesített szolgálatra

is vonatkozik. Minden közbiztonsági szolgálatot löfegyverrel teljesít a csendőr. Közbiztonsági szolgálatban pedig minden pillanatban készen kell lennie a fegyverhasználatra, védekezésre, energikus, gyors mozgásra s általában olyan ténykedésekre, amelyek keresztülviteléhez a leeresztett állszijra okvetlen szükség van, hogy a különben igen könnyen billenő kalap szilárdan megmaradjon a csendőr fején. Nem azért kell tehát az állszijat leeresztetni, mert az jól fest a szuronyos puská mellett — mint ahogy azt némelyek hiszik, — hanem azért, hogy a közbiztonsági szolgálatot teljesítő csendőr figyelme komoly pillanatokban ne a billegő kalapján, hanem a feladatán legyen. 2. Az 1926. évi 24. számú Cs. K.-ben közétett 121.087—eln. VI. c. 1926. sz. belügyminiszteri körrendelet mellékleteként kiadott öltözeti táblázat szerint a legénység rendben és sorban díszöltözetül a többi közt tábori barna pantallót (lovagló nadrágot), renden és soronkívüli díszben pedig tábori barna pantallót visel. Rendben és sorban tehát a lovasok lovagló nadrágot viselnek, renden és soronkívüli díszben azonban a lovas legénység részére is a tábori barna pantalló kötelező. A jeligéje rossz, mert nagyon általános használatú szó.

Honvédkórház, Miskolc. 1. A gróf, báró, doktor stb. címeket a vezetéknev előtt kell feltüntetni. Egyesek ettől eltérőleg a név után használják azt. Talán azért, mert így nem olyan megszokott. 2. A »Legény a gáton« című regény könyvalakban még nem jelent meg. Ha megjelenik, közölni fogjuk olvasóinkkal. 3. Olvassa el mai számunkban »Vitatkozók I.« jeligére küldött üzenetünk első pontját.

Gyergyóremete, Cs. A. 1. Semmi esetre se irasson be az útlevelebe valótlán adatot. Amiatt itthon is kellemetlensége volna s ami ennél még veszedelmesebb: pórul járhat, ha a románok rájönnek, akik még a legszabályosabb és legHITELESEBB útlevelek tulajdonosaiban is kémeket és összeesküvőket keresnek. Az ilyen valótlán adat, bármennyire ártatlan legyen is különben, a legkellemetlenebb üldöztetésre adhatna okot. Meg aztán nem is értjük, hogy miért volna az veszélytelenebb, ha a menyasszonya feleségeként szerepelne az úti okmányokban? És végül: a magyar csendőrnek még álmában se jusson eszébe soha, hogy olyasmit ír vagy irat, ami a valóságnak nem felel meg. Csináljuk csak a dolgainkat nyíltan s egyenesen, akkor mindennek nyugodtan nézhetünk a szemébe. 2. Semmiféle kitüntetés kellő igazolás és odaitelés nélkül nem szabad viselni. Kutassa fel néhány volt harctéri tiszt elöljáróját, azoktól kérjen jegyzőkönyvi nyilatkozatot arra vonatkozólag, hogy a kitüntetéseket valóban megkapta annak idején, illetve hogy azokra igényjogosultsága van s ezeket a jegyzőkönyveket szolgálati úton kérje a kerületi parancsnoksághoz felterjeszteni. Két nyilatkozat elegendő. De miért jut ez eszébe csak most, tíz év múlva, mikor a kitüntetések igazolására már annyi rendelet, parancs, felhívás lett eddig kiadva? Nem is bizonyos, hogy most már figyelembe fogják venni a kérését.

Síránkozó. A nők, akik ideiglenesen a közgazdálkodásnál étkeznek, a napi betétet 20%-kal felemelten fizetik. Ha azonban a közgazdálkodás tagjai táskaélelmet kapnak, akkor az a nők s általában mindenkinek illetékes, aki ideiglenesen a közgazdálkodás konyháját veszi igénybe. Ha esetleg önnek az könnyebb és kielégítőbb, hogy a táskaélelemlről mint nős a saját kamrájából gondoskodik, akkor meg kell egyeznie a közgazdálkodással, hogy az igénybe nem vett táskaélelem ellenében mennyivel fizessen kevesebbet. Összecszerű véleményt vagy tanácsot itt már igazán nem adhatunk, azt csak önök intézhetik el egymás között kölcsönös megértéssel és a szárnyparancsnok úr jóváhagyásával. A külszolgálatban töltött időre a napi betéteket a közgazdálkodás nem téríti vissza senkinek. Az előirt óraszámot túl teljesített külszolgálat után azonban a napi betéteket vissza szokták téríteni, de önnél pl. csak a 20% levonásával.

Revízió. A honvédelmi miniszter úrhoz adjon be kérvényt a fia, hogy nyugdíjban részesüljön. E tekintetben még ma is az 1921. évi XXXII. t. c. érvényes, amelynek értelmében végkielégítésben nem, de nyugdíjban részesíthető az a toborzott honvéd, aki betegségét a katonai szolgálat közben, abból kifolyólag kapta. Ha ez a feltétel fenforog, már 5 hónapi szolgálat után is meg lehet állapítani a nyugdíjra való jogosultságot. Az új törvényjavaslat még a felsőházat sem járta meg. A kérvényt közvetlenül is beadhatja a fia, mert már polgári egyénnek számít.

Körösmenti. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában »F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi« jeligére küldött üzenetünket. Nyugdíjidő kiszámításával nem foglalkozhatunk. A nyugdíj megváltására vonatkozólag az 1925. évi csendőrségi zsebkönyv 316. lapoldalán talál pontos tájékoztatást.

Nyék. Ön is jól írja: azokra a napokra napidíjat kapott. Ha külszolgálatban lett volna, csak vezénylési pótdíjat kapott volna s még akkor sem lehetne a szolgálatban töltött időre a napi betétet visszatéríteni. Szóval nem lehet.

F. J. csendőr, Kenézlő. Kölcsönös áthelyezési kérelmeket nem közölhetünk.

Bánfalva. Ugyanezekre a kérdéseire s ugyanezen jelige alatt válaszunkat a legutóbbi számunkban már megadtuk. Mi a lapot minden hónap 5-én, 15-én és 25-én lezárjuk, hogy a nyomda a megjelenés idejére a lapot el tudja készíteni. A közben érkező levelek megválaszolásával tehát egy számot át kell ugranunk. Ön is így kapta a választ.

Fegyelmetlen. A jeligéje kétségtelenül eredeti, de még se válasszon olyan szót jeligének, amit látni is kellemetlen. Válaszunk: 1. Reggelit 5 órakor nem követelhet. Ráfér a pihenés az őrsfőzőnőre is, ha napközben becsületesen elvégezte a munkáját. Gyorsforralón a járőr tagjai maguk is elkészíthetnek egy csésze teát s az felmelegíti őket. Általában az ilyen követelésekkel csinján kell bánni. Gondolja el, mi volna, ha minden induló és bevonuló járőr kora hajnalban fellármázná az őrsöt, hogy reggelit adjanak neki. Ez csak addig volna önnek kellemes, amíg ön kérné a reggelit, de mihelyt ön volna az, akit a bajtársai ezzel álmában megzavarnának, ön méltatlankodna a legjobban. A közgazdálkodások vezetésére vonatkozó utasítás ezzel kapcsolatban csak annyit jegyez meg, hogy amennyiben az a szolgálat érdekeivel nem ellenkezik, a legénységet lehetőleg úgy kell szolgálatba vezényelni, hogy az étkezésekben részt vehessen. Ha tehát az őrsparancsnok valamelyik őrsjárat nem sürgős leportyázására járőrt akar kivezényelni, nem indítja útba azt $3\frac{1}{4}$ órakor, amikor a leves már megfőtt, csak éppen fel kell tálni, hanem megvárja az ebédidőt s azután indítja el a járőrt. Ugyanez vonatkozik a többi étkezésre is. Viszont ha a járőrnek sürgősen kell elindulnia, úgy akkor is le kell tennie a villát, ha éppen a húst szeleteli vele ebédközben. Ha az étkezési idő előtt 2 órával indul a járőr szolgálatba, nem kívánhatja, hogy ebédet vagy vacsorát kapjon, mert hiszen még csak akkor kezdi az őrsfőzőnő a burgonyát tisztítani. Ha az ön kívánságát teljesítenék, teljesíteni kellene azt mások részére is, akkor egy mozgalmasabb őrsön egész nap és egész éjszaka egyéb sem folya, mint főzés, tálalás és mosogatás. Ez meg úgy kissé furcsa és nem éppen gazdaságos életmód volna? 2. Az előfogatok kérdését országosan még nem szabályozták. Ahány község, jóformán annyi féleképpen történik ez a szolgáltatás. Önnek az adott esetben kétségtelenül joga volt előfogatot igénybe venni s ha azt nem kapta meg, panasszal élhet a szolgabírói hivatalnál. Azt is megteheti, hogy panaszát az osztályparancsnoksághoz címezi, azt átadja őrskihallgatáson őrsparancsnokának, aki a panaszt szolgálati úton felterjeszti. A belügyminisztérium községi osztálya most napirenden tartja ezt a kérdést s ha a csendőrség köréből konkrét panaszok érkeznek be, azok a kérdés rendezését elősegíthetik és siettethetik. 3. Az 1. pont alatt megadtuk a választ.

Szikszo 27. Rejtvényét némi változtatásokkal közölni fogjuk.

Arva vára. Dehogy is került az eset nyomozás közben felszínre. Ezt Ön hallotta vagy olvasta valahol, esetleg a Pesti Hírlap folyó évi naptárának a 352. oldalán, mert ott is közölve volt. Mi minden kérdésre szívesen adunk felvilágosítást, de ilyen sületlenségekre már mégsem pazaroljuk az időnket. Egyébként nem is tudjuk, hogy voltaképpen mit akar tudni és hogy ebben az »eset«-ben mi lenne megfajtenivaló.

Gál. Verseiben — bár azok egyelőre nem tökéletesek — tehetséget látunk felcsillanni, csak próbálkozzék tovább, bizonyosan fog még egészen jót is írni. Azokból, amelyeket most beküldött, egyet a ma leközlőn kívül hozni fogunk.

Erdeklődők. Olyan emberrel, aki névtelenül támad hátba másokat, nem állunk szóba. Levele méltó helyére került.

Soborsin. 1. A Szut. csak nagy általánosságban jelöli meg, hogy az író és ruhaszekerény fadobozaiban mit lehet tartani, de ez természetesen nem jelenti azt, hogy a Szut.-ban felsoroltakon kívül azokban egyebet tartani nem szabad. Ugyanezekben a dobozokban lehet tartani mindenféle aprólékos kéziszer, aztán a kesztyűket, kardbojtokat, jelsipzsinórt, éremszalagot, névcédulát, kisebb tisztítószerek dobozokat stb., stb., egyszóval mindent, ami belefér. Nem azért vannak ezek a dobozok rendszeresítve, hogy üresen álljanak a szekrényben, hanem, hogy az, amire gyakrabban van szükség, kéznél legyen. 2. A Szut. 84. pontja előírja, hogy a csendőr hozzátartozója csak olyan foglalkozást üzhöz, amely a csendőrt szolgálatában nem feszélyezi. Ez alatt azt kell érteni, hogy a csendőr hozzátartozója nem üzhöz olyan foglalkozást, amely a csendőr ellenőrzése alá tartozik, nehogy a csendőr abba a »feszélyezett« helyzetbe kerüljön, hogy a vele egy háztartásban élő hozzátartozóját kelljen feljelentenie vagy vele szemben — a rokonsági kötelekre való tekintettel — elnézést legyen kénytelen gyakorolni. Így pl. a csendőr neje vagy a vele egy háztartásban élő sógora nem lehet korcsmáros ugyanabban az örskörletben, amelyben a csendőr szolgálatot teljesít, vagy pl. a neje nem lehet őrsfőzőnő. A csendőr állásával nem lenne összeegyeztethető, ha a csendőr hozzátartozója pl. találkahelyet tartana fenn. Nem feszélyezi a csendőrt a szolgálatában pl. az, ha a hozzátartozója mint varrónő vagy mint cipész tevékenykedik, mert ezek a foglalkozások nem esnek a csendőr ellenőrzése alá.

Szebb jövőt. 1. Válasz a lekszikon rovatban jön. 2. A csendőrségen kívül állóknak lapunkat elvből nem küldjük meg, ilyen előfizetéseket tehát nem fogadunk el. A beküldött 3 pengőt, kívánsága szerint, lapunk javára bevételeztük.

1 csendőr. A Szut. 260. pontja megengedi, hogy a többi felsorolt szolgálatok között ellenőrző szolgálatba is 1 főből álló járőr kivezényelhető legyen. Az ebben a pontban felsorolt szolgálatoknak azonban — kivéve, ha azokat vasuton vagy hajón kell teljesíteni — éjjeli időre kiterjedniök nem szabad. Ez vonatkozik az ellenőrző szolgálatra is és akkor is, ha az az őrs állomáshelyén történik. Az utasítás ezt kétségtelenül így rendezi.

Haladni kell. Rejtvénye nem jó, nem közölhető. Egyelőre csak megfajtésekkal foglalkozzék, hogy gyakorlatot szerezzen, később aztán majd esetleg használható rejtvényt is fog tudni szerkeszteni.

Ö. Gy. g. fhdgy., Debrecen. Az arcképeket külön közölni fogjuk. Felvételei különben sem alkalmasak a közlésre a kevésbé diszes háttér miatt.

P. I. törm. Hát ez a vers bizony sehogysem talál a csendőrré. Verseket egyébként sem lehet »átalakítani«, hanem úgy kell közölni, ahogy megírták vagy sehogy.

V. D. th. neje, Lébény. Nagyon hangulatos kis vers, mi azonban — sajnálatunkra — nem tudjuk közölni, mert elvből csak hazafias és katona verseket közlünk. Tessék talán ilyennel megpróbálkozni. Elismerő sorait nagyon köszönjük, örülünk neki, hogy bajtársaink hozzátartozói is szívesen olvassák a Csendőrségi Lapokat. »Legény a gáton« című regényünknek a második részét a jövő évfolyamunkban fogjuk közölni.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmarka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5. Alapított: 1770. évben.

Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

ÍRÓGÉPEK

Remington, Royal, Underwood, Ujlaki, Mercedes, Adler, Smith, Ideal, utazó és egyéb rendszerűek havi 20—40 pengős részletre készpénzárban garanciával. — Szakszerű javítóműhely. — Kérjen ajánlatot. —

„ENERGIA“ Írógép és Irodafelszerelési Vállalat, Budapest, V, Alkotmány-u. 31. (Vilmos császár-út sarokház) Telefon: Aut. 141-05

Quo vadis? Igazat adunk Önnek, de a kérdés még olyan kezdetleges stádiumban van, hogy valóban korai lenne azon vitatkozni, hogy ki mennyi tagsági díjat fizessen. Egyelőre az egész ügyben több az óhajlás, mint a kilátás a megvalósulásra.

Sz. L. g. th., Pécs. Elismerő sorait köszönjük. Minden törekvésünk az, hogy olvasóink várják és szívesen olvassák a Csendőrségi Lapokat s örömmel tölt el, hogy olyan lelkes barátaink vannak, mint amilyen Ön is.

Biacsi g. th., Szeged. Rejtvénye megfelelő, közöljük.

Tudni jó. 1., 2. Nem tudjuk, hogy a törvény mikor lép életbe. Azt sem lehet még most tudni, hogy a visszamenőleges követeléseket hogyan fogják szabályozni, hogy egyáltalán lesz-e visszamenőleges hatálya a törvénynek.

Kiss G. Dezső detektiv, Baja. Az 1927. évi XIV. tc. végrehajtási utasításaként kiadott 91.000 V. K. M. 1928. sz. rendelet 11. §-ának 2. bekezdése szerint minden középiskola tanári testülete minden tanév elején, legkésőbb szeptember hó végéig hivatalból jelöli ki azokat a tanulókat, akiket az ösztöndíjra legérdemesebbeknek tart és azokat a rendelethez mellékelte úrlapoknak két példányban való kitöltésére szólítja fel. Az egyik példány az iskola igazgatójánál marad, a másikat a felterjesztéshez kell csatolni. A továbbiakban aztán a rendelet a felterjesztés módozatait tárgyalja. E szerint a tankerületi főigazgató tesz javaslatot a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz az adományozás iránt. A rendelet tehát kétségtelenül kimondja, hogy az ösztöndíjra érdemesek kijelölése a tanári testület hatáskörébe tartozik, a szülők a tanári testület felszólítása nélkül az ösztöndíjért nem folyamodhatnak.

H. I., Cséppusztá. A volt 13. honvéd gyalogezred irattára a győri alispáni hivatalban van. A volt cs. és kir. 13. gyalogezred Olmützben volt, kiegészítést nem magyar területről kapott.

Somoskőujfalu 21. Betű szerint talán úgy is lehetne magyarázni, amint ön próbálja, de ha a lényegre nézzük, a kiszabott életkort és szolgálati éveket természetesen a kérvény beadásának feltételéül kell tekinteni. Különben hogyan sorszámoznák igazságosan a kérvényeket?

Kapormérő. Válasz a lekszikon rovatban jön.

Szöke Tisza. 1. Olvassa el lapunk múlt évi 9. számában közölt 48. lekszikon válaszunkat. 2. Olvassa el a lapunk múlt évi 25. és 29. számaiban »Kardbojt« jelígre közölt üzeneteinket. Abból láthatja, hogy ezt a kérdést már régen szabályozták rendeletileg. 3. Akinek szegénységi bizonyítványa van, az mentes a bélyegilletékek fizetési kötelezettsége alól.

Ha olyan ügyes-bajos dolga akad bármelyik hatóságnál, amely bélyegilletékekkel jár, csatolja az illető az iratokhoz a szegénységi bizonyítványát s akkor a bélyegilletékeket nem fogják rajta követelni. 4. Magával a házasságkötéssel a gyermek nem vált törvényessé. A férjnek a községi eljáráságon jegyzőkönyvileg kell nyilatkoznia arra vonatkozólag, hogy a gyermeket a maga nevében törvényesíteni óhajtja. Az ügyet aztán felterjesztik a gyámhatósághoz s az körülbelül hat hét alatt a törvényesítést elintézi.

Ignárus. Arra az időre, amíg kórházban volt, a közigazdálkodásba befizetett napibetéteket önnek vissza kell adni minden levonás nélkül. A kórházban fizetnie kell az ellátását, nem lehet azt kívánni, hogy ugyanarra az időre a közigazdálkodásba is fizessen olyan étkezésekért, amelyeket nem vett igénybe. Hogy aztán kórházban kevesebbet kell fizetni, mint amennyi rendszerint a napi betét, azt ne irigyeljük a betegektől.

Balkán-sziget. Igaz, hogy az félsziget, de jelígenek így is jó. Válasz: 1. A napi 10 órai szolgálatteljesítésre vonatkozó rendelet és az a rendelkezés, hogy 21 és 4 óra között pihenőt nem szabad tartani, már nagyon régen hatályát veszítette. Ebben a tekintetben most már csak a Szut. rendelkezései mértékadóak. 2. Az őrsparancsnok távollétében ott tarthatja az őrsiroda kulcsát, ahol jönnek látja. Tehát akár a legénységi szobában, akár a lakásán, ha az a lak-tanyában van. Természetesen lepecsételten. Ha az őrs egész legénysége szolgálatban van, akkor a Szut. 135. pontja értelmében kell a kulcsok megőrzéséről gondoskodni. Önnek különben annyit is elegendő volna erről tudnia, hogy amit az őrsparancsnok tesz, azt helyesen teszi. Ha esetleg mégsem, azt is más bírálja el.

Vitatkozók II. Csak azok számítanak be a tényleges létszámba, akik ténylegesen szolgálatot teljesítenek. A betegek és szabadságon levők tehát nem. Rossz jelige!

S. K. A testőrségnél jelenleg üres hely nincs, de azért szolgálati úton beadhatja a kérvényét. Ha a feltételeknek megfelel, előjegyzésbe veszik.

Karikagyűrű. 1. Válasz a lekszikon rovatban jön. 2. Irja le a szót tisztán, mert nem tudjuk elolvasni s így nem is mondhatjuk meg, mit jelent. 3. Kivételes esetekben (árviz, zavargás, sztrájk, termelési zavarok, bármilyen természetű elemi csapások stb.) a kormány kormánybiztost küld ki, aki kivételes hatáskörrel és hatalommal van felruházva, hogy a rábizott kérdést megoldja. Így pl. Széll József főispán most a Tokaj-hegyaljai szőlőtermelésben mutatkozó zavarok leküzdésével megbízott kormánybiztos. A kormány-

KIRÁLYI BÉRPALOTA

HALÁSZ GYULA

m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete
BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. SZÁM. (főlemelet)

Telefon: Automata 833—39.

HALÁSZ GYULA

József főherceg ő kir.

ALAPITVA:

fensége udvari szállítója

1915. ÉVBEN

M. KIR. EGYENRUHÁZATI INTÉZETE ÉS CSENDŐRTISZTI FELSZERELÉSI CIKKEK ÁRUHÁZA

A Honvédelmi Minisztérium által kiosztott szövetanyagokból I. osztályu munkával készülő ruhadarabokat a következő áron készítem el:

Köpeny	P 64.—	Szalón nadrág	P 24.—
Zubbony	P 48.—	Lovagló „	P 32.—
Bocskaisapka 5.60			

A csomagból hiányzó anyagokért a következő árat számítom:

KÖPENYNÉL: bársonygallér, szegélyposztó, parolin, nagy- és kis-gombok, köpenycsatló P 13.60

ZUBBONYNÁL: főtiszti, valódi nikkal aranyozott sujtás, parolin, csillag, nagy- és kis gombok P 8.—

ZUBBONYNÁL: törzstiszti P 10.—, tábornoki P 16.—

Felhívom a Tiszt urak figyelmét, hogy a nálam készülő ruhákat ne méltóztassanak összetéveszteni az esetleg olcsóbb árat számító alkalmi ruhakészítő alakulatokkal, mert nálam minden ruhára bí szakemberek készítenek el, akiknek a szakmában már évtizedes gyakorlatuk van.

Nagy raktár speciális sapkákban. — Dús választék angol zubbony és lovagló nadrág anyagokban, valamint úri divatszövetekben és fehérneműekben.

biztos területi és intézkedési hatásköre csakis arra a munkakörre és arra a területre terjed, amivel megbízták. Ha a kérdést megoldotta, akkor a megbízatását visszavonják. A kormánybiztos tehát nem állandó jelleggel működő állami szerv, mint amilyen például a főispán, hanem csak esetről-esetre kiküldött és különleges hatáskörrel felruházott exponense a kormányhatalomnak. Megbízatása lehet akár politikai, akár pedig más természetű feladat. 4. Azért, mert a főispán a kormány politikai exponense, hatásköre nem olyan természetű, hogy a csendőrségre közvetlen felhívások útján szüksége lehetne. A főispán figyelemmel kíséri a vármegyéje életét minden vonatkozásban s ahol fennakadást vagy hibákat lát, ott a kormánytól kapott súlyával igyekszik azokat ellensúlyozni, de közvetlen intézkedéseket sem a közigazgatási hatóságokkal, sem a csendőrséggel szemben nem tesz. Ha annak szükségét látja, jelentést tesz a kormánynak s a közvetlen hatalmi intézkedéseket aztán az megteszi. 5. Ha az orvvadász rálő a járőrre, de utána menekül, a járőr fegyvert nem használhat ellene, mert az már megtorlás volna. Megtorlás pedig fegyverhasználat alapja soha sem lehet. Olvassa el a Szut. 335. pontjának utolsó bekezdését. Más eset az, ha a menekülő orvvadász ismert veszélyes gonosztevő. Erre nézve a Szut. 339. pontja irányadó. 6. Takaríttassák az őrsfőzőnővel, de megtehetik ezt a közigazgatás tagjai is. Vagy fogadjanak rá munkást, ha derogál a munka és ha annyi pénzük van. 7. A gazdálkodás vezetője, de természetesen a tagok kívánságait is figyelembe kell venni. 8. Ha nem pocsékolódik el semmi, akkor miért főzetnének kevesebbet? A túltáplálkozás káros, de a koplalás még károsabb. 9. A Szut. 143. pontja fehér vászonhuzattal borított saját fejevándort engedélyez. Ebből az következik, hogy a párnahuzatokat színes csipkével, varratokkal, szalagokkal stb.-vel díszíteni nem szabad. Nem laktanyába való az. 10. Szabad, sőt, ha a napirendet megnézi, látni fogja, hogy éppen az időben kell.

Veszprémi szárnyparancsnokság. A volt pozsonyi csendőrkörületi parancsnokság irattárát a pécsi, a volt brassói körület irattárát pedig a budapesti körületi parancsnokság őrzi. A volt kolozsvári körületi parancsnokság irattára nagyon hiányos, csupán 1919-ből van meg egy töredék.

Világmarkás

kerékpárok, varrógépek

gramofonok legolcsóbban, részletre is

LENGYEL Gépáruház Bpest, Jókai-u. 1.

33 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokatElsőrangú Central, Robbin sülyesztős varrógépeket 5 évi jótállással 20 P havi részletre szállítunk. Eredeti **Motobécane** francia motorke-rekpárokat 840 pengőért előnyös részletre.kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nyergeket **nagybani, eredeti gyári árban**

külső gummikat 6-50, belsőket 2-10 pengőért. — Kerékpárok 130 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és varrógépnyereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben. Árjegyzék 1000 képpel ingyen. de kiemelő miről kívánja

BUTOR részletre **Ó Budapest 3.**
olcsón VI., **0-utca**
Postások és rendőrség szállítója.

Előleg nélkül részletre szelmonok szőnyegek,
vasbutorok, szalongo-
niturek, szelontakarók **készpénzárban**
Budapest, Magyar-utca 8. sz., kárpitosműhelyben

Gézafi Mózes ny. csendőr th., Szeged. A január 16-án beküldött 6 pengővel előfizetését 1930 június végéig rendezte.

M. S. örmester, Kállósején. A volt 12. honvéd gyalogezred irattára — ami megmenthető volt — a debreceni alispáni hivatalban van. A volt 21. honvéd gyalogezred irattára elszakított területen visszamaradt, sorsa ismeretlen.

Végvárok I. 1. A közigazgatásból beszerzett konyha-berendezési tárgyak, továbbá a kert vagy föld megmunkálásához szükséges és egyéb gazdasági eszközök csak az újonnan felállított őrsökön vonhatók becslés alá és pedig úgy, hogy az első évben (első 12 hónap) a tárgyak beszerzési árának $\frac{3}{4}$, a második évben a $\frac{1}{2}$, a harmadik évben $\frac{1}{4}$ része vehető fel. A további években ezeket a tárgyakat becslés alá venni nem lehet. A Cs—20. utasítás III. fejezet 5. pontja rendezi így a kérdést. 2. Olvassa el a Szut. 503. pontjának 3. bekezdését. 3. Ha 5 éven belül lép ismét nyugdíjképes állami szolgálatba, a csendőrségnél töltött szolgálati idő beszámítására van lehetőség. Ha azonban azon az időn belül jön vissza, amelyre végkielégítést kapott (tehát 1 vagy 2 éven belül), akkor a végkielégítés bizonyos hányadát a kincstárnak visszatéríti. Új állása szerint illetékes parancsnokságához vagy felettes hatóságához terjesszen fel erre vonatkozólag kérvényt. Azt a csendőrség illetékes tényezőinek megkérdezése után intézik el. A kérdést különben az 1912. évi LXV. t. c. 13. §-a szabályozza. 4. Lőfegyvert — a szolgálati fegyveren kívül — a csendőr is csak rendőrhatalósági engedéllyel tarthat. Ha az engedély a szülei nevére van kiállítva, önt ez az engedély a fegyver tartására nem jogosítja fel.

Hon. 1. A Falusi Kislakásépítő Szövetkezet (Faksz) 1500 pengős házépítési kölcsönt csak azoknak a kérelmezőknek folyósít, akiknek ellátatlan gyermekeik vannak. Miután Önök-nél ellátatlan gyermek nincsen, csak 8 felnőtt, szülei csak 400 pengő kölcsönt kaphatnak egy évre, négy százalék kamatozás mellett. A községi előjáróság útján jelentsék be a FAKSZ-nak, hogy a 400 pengő kölcsönre igényt tartanak-e, ha igen, egynéhány napon belül folyósítják. Abban az esetben, ha a Szövetkezet semmiféle kölcsönt nem folyósítana, vagy ha az Ön szülei arra nem reflektálnának, a befizetett 52 pengő 20 fillérre igényük van, az intézettől tehát kérik ennek az összegnek a visszatérítését. Költségeket csak akkor szabad felszámítani, ha a kölcsönt tényleg folyósítják. Megjegyezzük, hogy ezért a kölcsönért csak a földbirtokrendező bíróság által juttatott telkek tulajdonosai, elsősorban földmunkások vagy más foglalkozású hadirokkant kis emberek folyamodhatnak. Ebből az alapból tehát a legszegényebb népréteget óhajtja a kormány házépítési lehetőséghez juttatni. 2. Ezt még senki sem tudhatja.

OPERA**RUHÁZATI VÁLLALAT**

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak,
selymek, fehérneműek, szőnyegek a
csendőrség tagjainak készpénzárban,
8 havi részletfizetésre

Brazilián keresztül.

Írta: **KALETSKY ZOLTÁN.**

(7).

Vettünk továbbá zsírszalonnát, mely kiolvasztva szolgáltatja a zsírt, carnesecát, mely nem egyéb, mint erősen besózott, napon szárított hús, kávé, cukrot, néhány doboz gyümölcskonzervet, csokoládét és végül kinint, mely az Amazon vidékén szintén élelmiszernek számít, mert-hogy a lázbetegedést elkerüljék, állandóan szedik.

A délután folyamán társaink folytatták a bevásárlást, én pedig társammal a hivatalos ügyek elintézését vállaltuk. Kikértük a vadászengedélyeket, ami inkább csak formalitás, de jövedelmi forrása az államnak, mivel személyenként ötven Millreist kell érte fizetni. Megszereztük a révkapitányság forgalmi engedélyét és bejelentettük magunkat a nyilván tartó hivatalnál. Itt bementük távolmaradásunk időtartamát, utazásunk célját és a távolságot, hova igyekszünk. Visszatérésünk idejét november ötödikében állapítottuk meg és kértük, hogy ha erre az időre nem térünk volna vissza, akkor küldjenek utánunk mentőexpedíciót. Mikor hivatalos dolgainkat elintéztük, kimentünk a kikötőbe, hogy csónakunkat a holnapra próbaútra tüzetesen átvizsgáljuk és rendbe szedjük.

Este valamennyien együtt ültünk szállodai szobánkban és azt határoztuk el, hogy a holnap napot a motor kipróbálására és a város megtekintésére fogjuk fordítani és csak 14-én, holnapután indulunk el a nagy útra. Vacsoránkat fogyasztottuk éppen, mikor a helyi lap szerkesztője keresett fel, hogy utunkra és terveinkre nézve felvilágosí-

tásokat kérjen. Miután megadtuk a kért felvilágosításokat, arra kért, engedjük meg, hogy lapjában is foglalkozhasson a dologgal, ami ellen persze nem volt semmi kifogásunk. Kellemesen töltöttük az estét és korán nyugalomra tértünk, az álom nem sokáig váratott magára, mert nem voltak már gondjaink, minden készen állott az indulásra.

Szeptember 13-án reggel benzint és olajat küldtünk a kikötőbe és magunk is kimentünk csónakunkhoz. Mikor az előkészületi munkákat befejeztük, kifutottunk a nyílt folyamra, mely itt a két kilométeres szélességet is túlhaladja. Motorunk minden sebességre kiválóan működött. Itt ugyan még igen csekély volt a víz sodra, de már most is megállapíthattuk, hogy a folyam felső folyásán sem lesz bajunk a csónakkal, könnyen fog az árral megbirkózni. Átfutottunk a túlsó partra, hol a banánültetvények beláthatatlan területei szegélyezték a partot. Több fordulót és kanyarulatot csináltunk még és mikor láttuk, hogy járműünk teljesen megfelel kívánalmainknak, visszamentünk a kikötőbe, hol azt ismét az örökre bíztuk, megkértük őket, hogy reggel hét órakor ismét legyenek itt, mert szükségünk lesz a segítségükre.

Délután a várost tekintettük meg. Fogadtunk egy autót, mely bejárta velünk a nevezetesebb helyeket. Manaos az Amazon középfolyásán fekszik, igen élénk kikötő és kereskedelmi központ. Együttal Amazonas állam fővárosa, körülbelül hatvanezer lakossal. A lakosság nagy részét európaiak teszik, az ipar és kereskedelem — mint Braziliában mindenütt — itt is az idegenek kezében van. Itt van összegyűjtve az Amazon felső folyásán elterülő telepek nyers-termékeinek legnagyobb része. A kisebb tengeri hajók — bár mélyjáratúak — ide is feljönnek. Utcái rendezettek és tiszták. A hőség oly nagy, hogy a nehezebb fizikai munkát csak néger és indiánok bírják végezni. Felkerestük a Nemzeti Bank itteni fiókját, hogy a megmaradt 1200 Millreiből hétszázat betétként itt hagyjunk. Ötszázat magunknál tartottunk előre nem látott kiadások fedezésére. Este mozgósínházba mentünk, hogy utunk előtt még egyszer részünk legyen némi kulturélvezetben, mert ki tudja, meddig leszünk kénytelenek azt nélkülözni.

Szeptember 14-ének hajnala; kinyitom szállodai szobánk ablakát. Keleten a nap tűzpiros korongja éppen most buvik elő az Amazon tükörsima vizéből s bearanyozza annak

~ • **KEREKPÁROK** •
• LEG JOBBAK •
• LEGOLCSÓBBAK •
~ • KEDVEZŐ • ~
RE'SZLETFIZETÉSEK
CSENDŐRÖKNEK
~ • KÜLÖN • ~
ÁRKE DVE ZMÉNY.

✱ **BALINT LA SZLO'** ✱
KEREKPÁRKERESKEDE'S · BUDAPEST · VIII. ÜLLŐI-ÚT 52b

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.
Fiók: VI., Andrásy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérjen árajánlatot!

6—8—10 havi folyószámlahitelre

szalonok, szalongarnitúrák matracok, paplanok,
szőnyegek, sodronyok vasbutorok elsőrendű kivitelben
Budapest, Ráday-utca 38. szám, kárpitos mesternél

SÁRGA JÁNOS
CS. és KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS
ALAPITVA: 1895. — KOLOZSVÁR
BUDAPEST, IV. KIGYÓ-U. 5. KLOTILD. PALOTA
Képes árjegyzék ingyen.

felületét. Megkapó látvány, felséges panoráma! A reggeli friss levegő, a gyönyörű napkelte megnyugtatólag hatnak a minden nagy vállalkozás előtt elkerülhetetlenül nyugtalan kedélyekre. A szálloda előtt várakozó autókra felrakjuk csomagjainkat, egy másikba mi helyezkedünk el, hogy a kikötőbe menjünk. A két ór már várakozik ráunk, a benzín- és olajcég kocsija már szintén ott áll. Csomagjainkat úgy helyezzük el a csónak fenekébe, hogy a gyakran és már az úton szükséges dolgok könnyen elérhetők legyenek. A kikötő világítótornyának órája most üti a nyolcat és mi már valamennyien a kijelölt helyeken ülünk, indulásra készen. Emberek és gyerekek, kik értesültek tervzinkről, ott állanak csoportot képezve a parton és érdeklődéssel szemlélik előkészületeinket.

Szírénánk éleset visit, motorunk berregni kezd, alig érezhető rántás és már mozgásban vagyunk a folyam felé. Még egy utolsó búcsúpillantás Manaosra s bekapcsolom a legnagyobb sebességet. Ott szaladunk már a folyam közepén, egyikünk sem tud szólni, mindenki saját gondolataival van elfoglalva. Nyugtalanok vagyunk, valami szokatlan, nehéz érzés szállja meg lelkünket. Félünk az ismeretlen akadályoktól vagy veszedelmektől? Nem tudnánk rá határozottan felelni. Vagy megbántuk a vállalkozást, most, amikor már célunk felé tartunk? Nem tudom! Percekig ültünk néma csendben, csak a motor monoton zöreje hallatszott. Merengésünkből társunk egyike ébresztett fel. A Himnuszba kezdett. És mi itt, távol hazánktól, ismeretlen veszélyeknek indulva, az Amazon vizén könnyes szemekkel énekeltük: »Isten áldd meg a magyart«...

Minél jobban távolodtunk Manaostól, annál inkább közeledett a két part egymáshoz. Állandóan a folyam közepén haladtunk, csak néha térünk ki egy-egy folyami hajónak vagy csónaknak. Manaos és Icitós között még rendes hajójárat bonyolítja le a forgalmat. Mikor deket mutatott az óra, a magunkkal hozott felvágottból ebédet rögtönöztünk s a motort le sem állítva, fogyasztottuk azt el. Utunkat csak a nap égető sugarai tették kellemetlenné, de később ez is megszűnt, mert sátorlapot feszítettünk ki és így némileg védve voltunk a hőség ellen. A víz síma felületét

csak néhol zavarta és gyűriizte meg egy-egy hal, mely szunyog után ugrott. A motort felváltva kezeltük, de hogy valamennyien foglalkoztatva legyünk, horgokat dobtunk a vízbe; azonban minden igyekezetünk eredménytelen maradt, mert talán a gyors haladás vagy a motor zaja miatt nem tudtunk halat fogni.

A délután minden különösebb esemény nélkül múlt el, hat órakor a parthoz közeledtünk, hogy kikötésre alkalmas helyet keressünk. Alig tettünk néhány kilométert, máris találtunk egy telepét, hol a parton két férfi és néhány gyerek várta a különös jövevényeket. Kikötöttünk. A telepesek németek voltak, kik szívesen engedték meg, hogy az éjszakát a telepen tölthessük, sőt kijelentették, hogy itt tartózkodásunk idejére tekintsük magunkat vendégeiknek. A meghívást elfogadtuk, egyik társunk a csónakon maradt, mivel fogadalmat tettünk, hogy azt csak végső esetben hagyjuk magára. Hárman éltünk a szíves vendégszeretettel és követtük gazdáinkat a telep épületeihez, hol az ügyes háziasszony azonnal a vacsora készítéséhez fogott. Még nyolc óra sem volt, már az asztalon párolgott a pirosra sült tyúk. Házigazdánk elmesélte, hogy tíz éve tulajdonosa a telepnek, melyen nagyrészt banánt, ananászt és amerikai mogyorót termel. Vadászni is szokott a telepét övező rengetegben és így állati bőrökből is szép jövedelme van. Elmondta, hogy szeretné már eladni a telepét és családjával haza utazni, mert itt képtelen gyermekeit iskoláztatni. Reméli, hogy terve rövidesen sikerülni fog, mert alkuban van egy telepessel, kinek közelben van egy kisebb ültetvénye.

Tervünket érdeklődéssel hallgatta végig, sok dologra figyelmeztetett és sok jó tanáccsal látott el. Ő is járt régebben a felső folyáson, igen szép eredményeket is ért el, de utolsó ötléte alkalmával egyik társát ott ölte meg a mocsárláz, azóta nem kockáztatja az életét, de a telepen sem nélkülözhetik huzamosabb ideig, nem maradhat távol. Nagyon kért és figyelmeztetett, hogy ha a láznak csak a legkisebb nyomát tapasztaljuk is, azonnal forduljunk vissza, hogy minél előbb Icitósba érkezhessünk, hol már kórházat és orvosi kezelést találunk. Megköszöntük tanácsait és a

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
 Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17. — „
Khaki kammgar, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.50 „
 Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — „
 Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „
 a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon : József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelle.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Gimbalom
Harmonika
Gitera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
 Művésziessen javít, legjobb hurokat készít.
 Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
 hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

A világmárkás

német

„REX” kerékpárok

és a legkiválóbb német **Central-Bobbin** varrógépek egyedi **magyarországi főelárusító helye:**

REX Kerékpár és Varrógépkereskedelmi
 Vállalat Budapest, IV. ker., Petőfi
 Sándor utca 6. szám, félemelet.

Véglegesített csendőröknek a legelőnyösebb részletfizetési kedvezmény.

jó vacsorát s csónakunkhoz igyekeztünk. Bár erősen marasztaltak, hogy a telepen töltsük az éjszakát, mi mégis a csónakunkra mentünk, hogy azon készítsünk fekhelyet. Tár-sunk, ki a csónakon maradt, javábari lakmározott, mikor oda érkeztünk, mert vendégszerető telepesünk róla sem feledkezett meg, egyik gyermekével neki is küldött vacsorát. Kölsönösen elbúcsúztunk, beosztottuk a szolgálatot és pihenőre tértünk. Hajnalodott, mikor a telepes kávéskancsóval a kezében költögetett. Reggelizés után friss vizet vettünk tartályainkba, elbúcsúztunk a telepestől, kinek megígértük, hogy visszajövet ismét felkeressük s útnak indultunk.

Négy napig minden különösebb epizód nélkül szeltük az Amazont. Az éjjeleket mindig parthoz kötve töltöttük, míg végre 18-án délután Icitosa érkezünk. Jelentkeztünk a révkapitányságnál, megmutattuk engedélyeinket és kértük, hogy az éjszakát a kikötőben tölthessük. Hárman a városba mentünk, hogy az eddig elfogyasztott benzin- és olajmeny-nyiséget pótoljuk. A város alig számlál tizezer lelket, nagy-részen indiánok és négerek, de találkoztunk németekkel, angolokkal, olaszokkal, sőt egy magyar családdal is. Icitostól feljebb már nincsen város vagy község, ott már csak telepek vannak, azok is indiánok tulajdonában és nem nagy távolságra a várostól. A város poros és piszkos, rendetlen utcáin ott látjuk a néger- és indián gyerekek meztelen hadát, amint a porban játszadoznak. A hőség rettenetes, európai embernek majdnem elviselhetetlen. Vásároltunk néhány hiányzó apróságot, hat darab tyúkot (csaléteknek jaguárlesre) és öt liter »pinga«-t (brazíliai pálinka, cukor-nádból préselve és főzve). A kikötőbe érkezve, vacsorát rögtönöztünk, átvettük a kiküldött olajat és benzint s nyugalomra tértünk, hogy reggel, amikor a hajnal beköszönt, útnak indulhassunk a cél felé.

Icitosnak már csak körvonalai látszanak, motorunk fáradhatatlanul vontatja a csónakot, dacára annak, hogy az ár itt már erősebben érezhető. A folyam itt már a Duna budapesti szélességét vette fel. Ma találkoztunk az első amazoni krokodilokkal, melyek nagysága egy és két méter között volt. Bár vannak krokodilok az Amazon alsó folyá-

sában is, azért mégsem volt alkalmunk előbb találkozni velük. Itt még nem veszélyesek az emberre, gyáván futnak és menekülnek a part ingoványos fövenyébe. Icitosaiban mondták, hogy feljebb igen sokkal fogunk találkozni és figyelmeztettek, hogy óvatosak legyünk, mert ha nagyobb csoportban vannak, megtámadhatják a csónakot. Böreikre is kapunk ajánlatot.

Minden lefutott kilométer közelebb vitt célunkhoz. A parti buja vegetáció égbetörő pálmáival és bambusz-csoportjaival európai szemeknek mesébe illő látványt nyújtanak. A pálmákon ezrével tanyáznak a papagályok hangosan rikácsoló csapatai, ezek törlik meg az öserdők megkapó csendjét. Néha egy-egy gyáván menekülő tapir törtet a sűrűben. A természet sehol sem látott pompája gyönyörködteti itt a szemlélőt. Feledhetetlen tündéri látvány, feledhetetlen napok!

Mindeztideig csak nappal igyekeztünk a cél felé, de tekintettel arra, hogy itt már nem kellett tartani a közlekedő járművektől és mert holdvilágos éjjeleket kaptunk, azt határoztuk, hogy éjszaka is megyünk mindaddig, amíg látni fogunk. Az est beállta előtt parthoz kötöttünk, hogy vacsoránkat elkészítsük. Mikor azzal elkészültünk, egy rögtönzött árbocra lámpát akasztottunk és már is útnak indultunk. Csak egész lassan haladtunk, nehogy úszó fára vagy homokzátonyra fussunk. Krokodilokkal is mindig sűrűbben találkoztunk, de nem volt velük semmi bajunk. Éjfél után egy óra volt, mikor a hold alászállott és eltűnt a parti fák koronái mögött, hogy teljes sötétséget hagyjon maga után. Kénytelenek voltunk parthoz kötni s a reggelt csónakunkon megvárni. A moszkító tömegei leptek el, hogy égető csípéseikkel erős fájdalmat okozzanak, még szunyoghálóinkkal sem tudtunk védekezni ellenük. Tüzet nem rakhattunk, mivel hulladékot és száraz fát a sötétség miatt nem gyűjthettünk. Kellemetlen éjszaka volt, néha egy-egy merészebb krokodil közelítette meg csónakunkat s csak pisztolyaink durranása készítette őket távozásra. Türelmetlenül és fáradt tagokkal vártuk a megváltó hajnal ébredését.

(Folytatjuk.)

Végre
megjelent
a

Stoeber írógépek fordozható modellje

Páratlan
újítások: } **sajtolt acélváz**
kiemelhető betűkarok
leemelhető kocsi

A csendőrség tagjainak legkedvezőbb árak és feltételek!

Saját érdekében kérjen ajánlatot a vezérképvisellettől:

U., Vilmos császár-ut 60.

TELEFON: 248-65.

Világceg: Sferberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

BUTOR-HITEL

készpénzárban. Évtizedek óta közismert butoráruházunkban hálószobák, ebédlők, uriszobák legkedvezőbb fizetési feltételek mellett **„BOG-MIL”** Kereskedelmi Rt., ezelőtt **Balázs** kaphatók. **és Társa** butoráruház, Vilmos Köztisztviselőknek külön kedvezmény. császár-ut 43. (saját ház.)

PFAFF

a legjobb varrógép

Herbster Károly

BUDAPEST, VII., Károly körút 9. sz.

Legrégibb varrógép és kerékpár szaküzlet.

Burkus csendőr házassodik.

(A Csendőrségi Lapok tréfás pályázata).

Burkus csendőr a mecsekaljai Karácsondon szolgál. Kellőmes őrállomás, igen szép laktanyával, amely alig három kilométernyire van a vasutállomástól, ahol ugyan a gyorsvonat nem áll meg, de a sűrű személyvonat közlekedését is pótolja.

Mondom, itt szolgált Burkus Péter e kies fürdőtelepen s itt ismerkedett meg a módos egyke Balogh Bözsivel. A fiatalok hamarosan összeházasodtak s elhatározták, hogy összeházasodnak. Bözsi egyedüli feltétele az volt, hogy vőlegénye a nevét megmagyarosítsa, aminek a csendőr örömmel tett eleget s új nevéül a szépen hangzó »Hunyady«-t választotta.

Közben jórészt megszerezte a házassághoz szükséges okmányokat is, ami elég nagy fáradságába került ugyan, de megérte, mert reménye volt, hogy a házassággal gondtalan életet biztosít magának.

Még csak egy okmány volt hátra. Amikor úgy délután egy óra felé a jegyző úr az utolsó okmányt is hitelesítette, azt tanácsolta neki, hogy kérvényét személyesen vigye a minisztériumba. Burkus csendőr megköszönte a jótanácsot s órájára pillantva látta, hogy még van ideje elutazni Pestre. Azonnal a laktanyába sietett s őrparancsnokától 16 óra eltávozást nyervén, elindult a vasutállomásra. Hajtotta a szerelem s öt perc alatt kint volt. Nem kellett sokáig várnia, alig hogy a jegyét megváltotta, jött a vonat s beszállt. A gyaloglástól amúgy is melege lévén, a fűtőkészüléket elzárta. Nemsokára jött a kalauz és akkor jutott eszébe, hogy arcképes igazolványát otthon felejtette. Megijedt, hogy baj lesz, de szerencsére leendő sógora volt a gyorsvonat kalauza, aki annyira örült a találkozásnak, hogy még a jegyét is elfeledte megnézni. Füzesabonyig beszélgettek s azután elbúcsúztak egymástól. Füzesabonyban a vonat tíz percig állott s így Burkus csendőrnek volt ideje, hogy leszálljon s valamit egyék. Olyan jó étvágya volt, hogy bevágott vagy másfél kiló ropogós cseresznyét. Amikor másnap délben Pestre érkezőben vonatja áthaladt a gyönyörű kék Duna felett s látta a vígan strandoló nőket, Bözsi jutott eszébe, akit szintén a strandon ismert meg.

Burkus csendőr arra gondolt, vajjon engedélyezik-e a szabadságot. Aggálya azonban fölösleges volt, mert a nősülést a minisztériumban minden további nélkül engedélyezték. Az esküvőt azonban csak két év múlva tudták megtartani, ez azonban boldogságukat nem zavarta. A házaspár azóta is jólétben él, amiből az a tanulság, hogy sohasem szabad kishitűnek lenni.

*

Kérdés: Hány és milyen hiba van ebben a szövegben? Aki a legtöbb hibát találja, egy szép önbortváló készletet kap, ha többen egyforma számú hibát lelnek, a jutalmat kisorsoljuk. Megfejtési határidő március 10. Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Az eredményt a március 20-iki számunkban fogjuk közölni.

Szentesi István csendőr szomorú története.

(A Csendőrségi Lapok folyó évi 3. számában hasonló cím alatt közölt tréfás rejtvény megfejtése.)

Szentesi István magas, sovány, nyugodt, komoly, szépszáll csendőr volt. Temesvár hófedte bércei¹⁾ között született 1875 januárjában. Szüleit nem ismerte, mert már egy éves korában elhaltak. Alighogy a közös hadseregben leszolgált a katonaéveit, azonnal csendőrré lett s a pécsi²⁾ kerülethez osztották be, ahonnan aztán életében el sem került többé. Amikor azonban Szentesi csendőrnek az optáláshoz³⁾ szükséges okmányokat be kellett nyújtania, megállapítást nyert, hogy a csonoplyai⁴⁾ román⁵⁾ anyakönyvi hivatal által kiállított születési anyakönyvi kivonatán⁶⁾ vakarás van, azért az állampolgárságot nem kapta meg, Szentesi Imre,⁷⁾ mint⁸⁾ aki forró nyárban látta meg a napvilágot,⁹⁾ igen vigkedélyű¹⁰⁾ fickó¹¹⁾ volt, mégis annyira elkeseredett, hogy alig öt évi¹²⁾ csendőrségi szolgálat után megszökött. Nyugdíja¹³⁾ alig haladta meg a 20 pengőt, ebből nem tudott megélni, azért állás után kellett néznie. Szerencséje volt, mert Szegeden¹⁴⁾ egy földbirtokos ismerőseivel találkozott, aki öt még csendőr korából ismerte Bánffyhungadon.¹⁵⁾ A földbirtokosnak megtetszett a jól megtermett, köpcös¹⁶⁾

csendőr¹⁷⁾ s magával vitte ispánnak Kisvárdára. Rövid ottléte után azonban Szentesi őrmester¹⁸⁾ egy béresre valami mulasztás miatt megharagudott, heves vérmérséklete¹⁹⁾ elragadta s a feleselő bérest szolgálati fegyverével²⁰⁾ agyonlőtte. A debreceni kir. törvényszék²¹⁾ gyilkosság²²⁾ bűntette miatt 11 évi és 6 havi börtönre²³⁾ ítélte. Édesanyja²⁴⁾ az ítélet kihirdetésénél elájult. Szentesi István jelenleg a büntetését tölti Vácott.²⁵⁾

1. Temesvár nem fekszik hófedte bércek között. 2. A pécsi kerület akkor még nem állott fenn. 3. Az optálás 1922-ben volt. Szentesinek akkor legalább 23 évi szolgálata volt, tehát nem lehetett még mindig csendőr. 4. Ha Temesváron született, Csonoplyáról nem kaphatott születési anyakönyvi kivonatot. 5. Csonoplya nem román, hanem jugoszláv megszállott terület. 6. 1875-ben még nem volt állami anyakönyvezés. 7. Nem Imre, hanem István. 8. A »mint«-et törölni kell, mert abból, hogy valaki nyáron születik, nem következik, hogy vigkedélyűnek is kell lennie. 9. Januárban született. 10. Komoly, nem vigkedélyű. 11. 54 éves ember már nem fickó. 12. Nem 5, hanem 23 évi szolgálata van. 13. Szökött csendőr nem kap nyugdíjat. 14. Szegeden nem járt, mert a pécsi kerülettől nem került el életében. 15. Bánffyhungadon sem járt. 16. Nem köpcös, hanem sovány. 17. Nem csendőr. 18. Nem őrmester, hanem ispán. 19. Nem volt heves vérmérsékletű, hanem nyugodt. 20. Ispánnak nincs szolgálati fegyvere. 21. Csendőr szökevény felett nem a polgári, hanem a honvédbíróság illetékes. 22. Nem gyilkosság, hanem szándékos emberölés. 23. A börtön legmagasabb kiszabata 10 év, gyilkosságért börtönt nem szabnak ki. 24. Édesanyja egyéves korában meghalt. 25. Vácra nincs börtön, csak fegyház.

*

Az 5., 6. és 21. számú hibákra igen kevesen, a 8. számú hibára senki sem jött rá. Legtöbb hibát találták *Páudi József alhadnagy*, *Nyiregyháza*, *Hordós Gyula őrmester*, *Csurgó*, *Pernyész István* törm., *Öttevény*. A sorsolásnál a jutalmat **Pernyész István** ötvenévi őrbeli törzsőrmester nyerte, amit címére postára adtunk.

A folyó évi 3. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vizszintes sorok:

1. Arpád vezér, 11. Raul, 12. e é, 13. búza, 13/a. vulkán, 15. gob (bog), 16. Ali, 17. ukrán, 20. Pó, 21. lak, 24/a. fez, 25. ól (ló), 26. ára, 28. hét, 30. sváb, 31. só, 33. tip, 34. igon (Nogi), 35. Zboró, 36. rutén, 39. lógós, 40. ál, 41. ovo . . . 42. oroszánok.

Függőleges sorok:

1. Arva László, 2. Raul, 3. puli, 4. alku, 5. Deák, 6. vén, 7. eb, 8. zug, 9. éroplán, 10. rabonbánok, 14. názs (szán), 18. retirál, 19. nó (ón), 22. ar (ra), 23. ka, 28. héros, 29. éposz, 32. óbor, 33. tóg (gót), 37. ton, 38. év.

A második számú keresztrejtvényt helyesen fejtették meg:

Balogh János I. őrm. Toponár, Plagh Károly őrm. Szikszó, Hegedüs Mihály csendőr Gyula, Czeke Lajos g. th. Debrecen, Berkes József alhadnagy Debrecen, László Ferenc őrm. Pusstavacs, Sipos Imre őrm. Nagybátany, Papp Titusz th. Kiskunfélegyháza, Hordós Gyula őrm. Csurgó, Szép és Gulyás őrm. Bábolna, v. Varga József th. Szekszárd, Bencsik Sándor őrm. Nyiregyháza, Deák Albert g. th. Balassagyarmat, Pál István g. th. Szolnok, Budai László g. th. Szolnok, Riger Lajos g. th. Szolnok, Sipos István g. th. Szolnok, Káplár János g. th. Szolnok, Kovács István VII. g. th. Szolnok, Glédura Sándor g. th. Budapest, Bárány Sándor g. th. Budapest.

—O—

A kitűzött díjat — egy aranyhegyű töltőtollat — a szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során **Bencsik Sándor nyiregyháza** őrbeli őrmester nyerte, akinek azt egyidejűen elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapest, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.